

ศึกษาการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษิตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย
ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ

สารนิพนธ์
ของ
อนุรักษ์ มาสเนตร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2552

ศึกษาการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษิตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย
ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ

สารนิพนธ์
ของ
อนุรักษ มาสเนตร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2552

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ศึกษาการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษิตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย
ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ

บทคัดย่อ

ของ

อนุรักษ์ มาสเนตร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2552

อนุรักษ์ มาสเนตร. (2552). *ศึกษาดำเนินงานการบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐาน
ศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัยของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ*. สารนิพนธ์ กศ.ม.
(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: ดร. จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาดำเนินงานการบริการด้านการศึกษาตาม
มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ ใน 6 ด้าน
ได้แก่ การส่งเสริมสุขภาพ การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก บริการอาหารสะอาด ปลอดภัย
สภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย บุคลากร การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง 2) เพื่อศึกษาปัญหาและ
ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย ของ
สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองเด็กของ
สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ จำนวน 80 คน ผู้บริหาร 4 คน และ ครู 8 คน รวมทั้งสิ้น 92
คน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่
แบบสอบถามการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย ของ
ผู้ปกครอง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .98 และ แบบสัมภาษณ์
การดำเนินงานการบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ของผู้บริหาร ครู สถิติ
ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ(Percentage) ค่าเฉลี่ย (μ) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(σ) และ
ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การดำเนินงานการบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ของสถาน
พัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ มีระดับการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหา
น้อยดังนี้ ด้านบุคลากร ด้านสภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก
ด้านบริการอาหารสะอาด ปลอดภัย ด้านการส่งเสริมสุขภาพ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า
ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง อยู่ในระดับ ปานกลาง

2. ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐาน
ศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู
พบว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เก็บค่าบริการน้อย มีการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรม
อนามัย ค่อนข้างน้อย เนื่องจากรายได้ไม่เพียงพอที่จะมาดำเนินงาน รวมถึงขาดการดูแลและสนับสนุนจาก
ภาครัฐ นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองก็ค่อนข้างน้อย เนื่องจากว่าผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญ
ของการมีส่วนร่วมกับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และไม่ค่อยมีเวลาเพราะต้องทำงาน ข้อเสนอแนะ คือ

ภาครัฐควรให้การสนับสนุนและหาทางช่วยเหลือดูแลสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เก็บค่าบริการน้อย เพื่อให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีโอกาสที่จะดำเนินงานตามมาตรฐานที่กำหนด ในกรณีที่เจ้าของกิจการไม่ได้เป็นผู้ดำเนินการเอง เจ้าของกิจการควรทำความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยด้วย เพื่อจะได้ให้การสนับสนุนการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กอย่างเต็มที่ นอกจากนี้ ควรมีการประชุมชี้แจง ผู้ปกครองให้เข้าใจในเรื่องของการมีส่วนร่วม และ ผู้ปกครองควรให้เวลาเข้าร่วมกิจกรรมตามสมควร ควรสร้างสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครอง อีกทั้งประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญในการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้มากขึ้น

A STUDY ON EDUCATION SERVICE OPERATION OF EARLY CHILDHOOD
DEVELOPMENT CENTER IN BANGSUE DISTRICT ACCORDING
TO THE STANDARD OF EARLY CHILDHOOD CENTER
OF THE PUBLIC HEALTH DEPARTMENT

AN ABSTRACT

BY

ANURAK MASNATE

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University

May 2009

Anurak Masnate. (2009). *A Study on Education Service Operation of Early Childhood Development Center in Bangsue Distric According to The Standard of Early Childhood Center of the Public Health Department*. Master's Project, M.Ed. (Education Administration). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Dr. Jaruwan ploydoungrut.

The objectives of this research were 1) to study on Education Service Operation of Early Childhood Development Center in Bangsue Distric According to The Standard of Early Childhood Center of the Public Health Department in 6 aspects. i.e. health care, children development, healthy food service, clean and safety environment, staff, parents participation. 2) to study the problems and suggestion tips in Education Service Operation of Early Childhood Development Center in Bangsue Distric According to The Standard of Early Childhood Center of the Public Health Department. The population of this research were total 92 people who were 80 parents of the developmental childhood section in Bang Sue district , 4 administrators and 8 teachers by collecting data from the whole population. The tool used for collecting data were 1) a 5-points rating scale questionnaire about The Education Service Operation of Early Childhood Development Center in Bangsue Distric According to The Standard of Early Childhood Center of the Public Health Department for parents. The reliability coefficients of these questionnaires were .98 2) Interviewed form about The Education Service Operation of Early Childhood Development Center in Bangsue Distric According to The Standard of Early Childhood Center of the Public Health Department for administrators and teachers. The statistical used for data analysis were percentage,mean,standard deviation and alpha-coefficient.

From the research was found that

1. The Education Service Operation of Early Childhood Development Center in Bangsue Distric According to The Standard of Early Childhood Center of the Public Health Department were at a high level as a whole i.e. staff, clean and safety environment,child development, healthy food service and health care respectively. When considering its individual aspect the parents participation was at a moderate level.

2. The problems and suggestion tips in The Education Service Operation of Early Childhood Development Center in Bangsue Distric According to The Standard of Early Childhood Center of the Public Health Department from interviewing of administrators and teachers were found that the developmental childhood center where collected the less tuition fees in service than the others ,there were at a low level in the processing of educational services upon the standard of early childhood center, health department since it was inadequate income to support the programme besides there was lack of care and support from the goverment section, moreover there was quite less collaboration from the parents due to they didn't find the important points of that and theirs no time as they had to work.

The suggestions were the government department ought to subsidize the early childhood center where collected less tuition fees in service than the others in order to reach to the standard of the processing. In case of that the owners who didn't run their own business they should have known and realized in educational administration for the early childhood programme so that , they could support them in a proper way, as well as they should inform the parents to see the important points of the participation in any activities. They should make good relationships between the early childhood centers and the parents.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง ศึกษาการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรม
อนามัยของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ ของ อนุรักษ์ มาสเนตร ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(อาจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศาสตร์ แสงวงศ์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(อาจารย์ ดร.นิตย ไรจน์รัตนวานิชย์)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(อาจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์)

วันที่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 255 2

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดีเพราะได้รับความเมตตา และความกรุณาช่วยเหลือ จากอาจารย์ ดร.จรรุวรรณ พลอยดวงรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำ ดูแล เอาใจใส่และตรวจแก้ไขสารนิพนธ์ฉบับนี้อย่างดียิ่ง จนทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบ ขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ รองศาสตราจารย์ ดร. ทศนา แสงศักดิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกสรแพทย์ และ อาจารย์ ดร.นิตย วิจารณ์รัตนวานิชย์ คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือต่างๆที่มี ประโยชน์ต่อการทำวิจัยในครั้งนี้ จนทำให้สารนิพนธ์มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ภาควิชาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ และให้ความเมตตาแก่ผู้วิจัยตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวพา เตชะคุปต์ รองศาสตราจารย์ เรือโท ดร. ไพบุลย์ อ่อนมั่ง อาจารย์ ดร. นิตย วิจารณ์รัตนวานิชย์ อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง อาจารย์ ดร. เสกสรรค์ ทองคำบรรจง ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ โดยให้คำแนะนำ พิจารณาตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการสถานรับเลี้ยงเด็กสาวริน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้ เครื่องมือในการศึกษาค้นคว้า และ ผู้อำนวยการสถานรับเลี้ยงเด็กบวรพรณ ผู้อำนวยการสถานรับเลี้ยง เด็กพิริยะโยธิน ผู้อำนวยการสถานรับเลี้ยงเด็กบ้านครูจิบ ผู้อำนวยการสถานรับเลี้ยงเด็กเอกสิทธิ์นอสเซอร์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับกลับคืนมาเป็นอย่างดี

ประโยชน์และคุณค่าอันเกิดจากการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ ขอบูชาแก่บิดา มารดา ญาติพี่น้อง ครู อาจารย์ทุกท่านที่อบรม และถ่ายทอดความรู้ต่างๆ แก่ผู้วิจัยตลอดมา

อนุรักษ์ มาสเนตร

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการค้นคว้า.....	3
ความสำคัญของการค้นคว้า.....	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ขอบเขตด้านเนื้อหา.....	4
ขอบเขตด้านประชากรในการศึกษา.....	4
ตัวแปรที่ศึกษา.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดในการค้นคว้า.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
การดำเนินงานของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย.....	11
ความเป็นมาของการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย.....	11
ความหมายของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย.....	11
ลักษณะของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย.....	12
กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ.....	14
การดำเนินงานของของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเอกชน.....	15
การจัดการศึกษาปฐมวัย.....	26
หลักการแนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนาเด็กปฐมวัยตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย.....	35
ความหมายของมาตรฐาน.....	35
ความหมายและมิติของการศึกษาปฐมวัย.....	36
นโยบายและแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) พ.ศ.2546 - 2550.....	38
มาตรฐานขั้นพื้นฐานในการดำเนินงานของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย.....	39
รูปแบบการจัดบริการของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเอกชน เขตบางซื่อ.....	46
การบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย.....	47
การส่งเสริมสุขภาพ.....	47

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า	า
2 (ต่อ)		
การส่งเสริมพัฒนาการ.....	49	
บริการอาหารสะอาดปลอดภัย.....	50	
สิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย.....	53	
บุคลากร.....	57	
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง.....	59	
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา.....	62	
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	65	
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	73	
ประชากรในการศึกษา.....	73	
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	74	
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ.....	75	
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	76	
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	77	
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	78	
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79	
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79	
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	79	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	80	
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	105	
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	105	
ประชากรในการศึกษา.....	105	
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	106	
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	107	
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	107	
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	108	
อภิปรายผล.....	110	
ข้อเสนอแนะ.....	117	

บทที่	หน้า
5 (ต่อ)	
บรรณานุกรม.....	120
ภาคผนวก.....	129
ภาคผนวก ก.....	130
ภาคผนวก ข.....	146
ประวัติย่อของผู้ทำสารนิพนธ์.....	148

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในเขตบางซื่อ.....	73
2 จำนวนและร้อยละของผู้ปกครองจำแนกตาม อาชีพ รายได้ วุฒิการศึกษา.....	80
3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงาน การบริการ ด้านการศึกษา ตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย โดยรวมและรายด้าน.....	82
4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงาน การบริการ ด้านการศึกษา ตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย จำแนกตามอาชีพ.....	83
5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงาน การบริการ ด้านการศึกษา ตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย จำแนกตามรายได้.....	86
6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงาน การบริการ ด้านการศึกษา ตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย จำแนกตามวุฒิการศึกษา.....	89
7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงาน การบริการ ด้านการศึกษา ตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย ด้านกรส่งเสริมสุขภาพ โดยรวมและรายข้อ.....	91
8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงาน การบริการ ด้านการศึกษา ตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โดยรวมและรายข้อ.....	92
9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงาน การบริการ ด้านการศึกษา ตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย ด้านบริการอาหารสะอาด ปลอดภัย โดยรวมและรายข้อ.....	94
10 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงาน การบริการ ด้านการศึกษา ตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย ด้านสภาพแวดล้อมสะอาดปลอดภัย โดยรวมและรายข้อ.....	96

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

11 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงาน การบริการ ด้านการศึกษา ตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย ด้านบุคลากร โดยรวมและรายข้อ.....	97
12 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงาน การบริการ ด้านการศึกษา ตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โดยรวมและรายข้อ.....	98

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	9
------------------------------------	---

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

เด็กเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า และมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต การพัฒนาเด็กให้ได้รับความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา จึงนับเป็นภารกิจสำคัญที่หน่วยงานซึ่งรับผิดชอบต้องตระหนัก และให้ความสนใจ เพื่อให้การพัฒนาเด็กเป็นไปอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานเหมาะสมกับวัย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2542: 1)

ปัจจุบันมีผลการศึกษามากมายที่สนับสนุนและบ่งชี้ว่าการพัฒนาคุณภาพของประชากรจำเป็นจะต้องเน้นการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้องและเหมาะสม การพัฒนาคุณภาพประชากรให้มีประสิทธิภาพนั้นต้องอาศัยการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญ เพราะผลของการศึกษาจะทำให้บุคคลเป็นคนที่มีความรู้ มีความสามารถ และมีจิตสำนึกที่ดี ซึ่งเป็นที่ยอมรับในวงการศึกษาว่า การพัฒนาคนที่จะให้เกิดคุณภาพค้ำที่สุดคือการพัฒนาในระยะวัยต้นของชีวิต เนื่องจาก ระยะปฐมวัย (0-5 ปี) เป็นวัยที่ได้เริ่มปูพื้นฐานการพัฒนาทั้งด้านสติปัญญาและบุคลิกภาพ จากนั้นจึงค่อยๆ พัฒนาต่อเนื่องอย่างเป็นลำดับในวัยต่อไป หากในระยะปฐมวัยการปูพื้นฐานของการพัฒนาการด้านต่างๆ เป็นไปอย่างไม่เหมาะสม อาจส่งผลต่อปัญหาของพัฒนาการในขั้นต่อมาของบุคคลได้ จากการศึกษาวิจัยแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาในระดับปฐมวัย ทำให้เด็กปฐมวัยได้รับความสนใจและมีการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบขึ้นในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งหมายถึงสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งในระบบและนอกระบบโดยมีเป้าหมายเพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพของแต่ละคน (วิวัฒนา บุญญฤทธิ์, 2542: 1) ซึ่งสอดคล้องกับแผนการพัฒนาระบบการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 - 2559) ข้อหนึ่งว่า ต้องพัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุล โดยตั้งเป้าหมายให้เด็กปฐมวัย อายุ 0-5 ปีทุกคน ได้รับการพัฒนาและเตรียมความพร้อมทุกด้านก่อนเข้าสู่ระบบการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2546: 2)

นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงของสภาพโครงสร้างและขนาดของครอบครัว ประกอบกับปัญหาทางเศรษฐกิจ ทำให้พ่อและแม่ต่างต้องช่วยกันทำมาหากินหารายได้มาจุนเจือครอบครัว และสร้างความมั่นคงให้กับครอบครัว ทำให้เวลาในการเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนลูกลดน้อยลง และไม่สามารถอาศัยญาติพี่น้อง ที่อยู่ใกล้เคียงกันในลักษณะครอบครัวขยาย มาดูแลแทนได้อีก นอกจากนี้พ่อแม่สมัยใหม่ยังขาดทักษะในการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้อง ครอบครัวจึงมีความจำเป็นต้องหาบุคคลอื่นที่มีความรู้ และไว้วางใจให้มาช่วยดูแลเด็กแทน เพื่อให้เด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะในช่วงวัยก่อนเรียน (แรกเกิด - 6 ปี) ซึ่งเด็กยังไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้เต็มที่ และยัง

ไม่ถึงเกณฑ์เข้าเรียนในระบบการศึกษาภาคบังคับ ด้วยเหตุนี้สถานเลี้ยงดูเด็กหลากหลายรูปแบบจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือ แบ่งเบาภาระในการอบรมเลี้ยงดูเด็กของครอบครัว และนับวันจะมีบทบาทมากขึ้นในการจัดบริการต่างๆ สำหรับเด็กตามความต้องการและความจำเป็นของผู้ปกครอง (กุศล สุนทรธาดา ; และจิตตินันท์ เดชะคุปต์. 2544: 1)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดไว้ในมาตรา 18 การจัดการศึกษาปฐมวัย อันได้แก่ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันการศึกษา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการ และเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546: 10) เป็นผู้จัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการให้การดูแล การศึกษาแก่เด็กก่อนวัยเรียน โดยมีได้เป็นการศึกษาภาคบังคับ สำหรับสถานศึกษาปฐมวัยนี้ (กุลา ตันติผลาชีวะ. 2543: 16 – 18) ได้จำแนกการจัดการศึกษาสำหรับเด็กวัยนี้ออกเป็น 3 ระดับ คือ การศึกษาสำหรับเด็กอายุแรกเกิด - 1 ปี การศึกษาเด็กเล็ก 1 ปีครึ่ง – 3 ปี และการศึกษานูบาล 3 – 6 ปี มีสถานพัฒนาเด็ก หรือสถานศึกษาเด็กปฐมวัยจำแนกเป็น สถานเลี้ยงเด็ก (Nursery) โรงเรียนเด็กเล็ก (Nursery school) และโรงเรียนอนุบาล (Kindergarten) ทำหน้าที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กวัยนี้

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งเดิมคือ กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย เป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่มีการจัดบริการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ครอบคลุมทั้งประเทศมากกว่า 1,500 แห่ง ทำหน้าที่ควบคุมและส่งเสริมการดำเนินงานสถานเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนใช้กฎหมาย 2 ฉบับ คือ ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 294 ปี 2515 และกฎกระทรวงฉบับที่ 2 ปี พ.ศ.2515 ฉบับที่ 3 ปี พ.ศ.2521 และฉบับที่ 4 ปี พ.ศ.2549 โดยภาพรวมแล้วเป็นการกำหนดลักษณะสถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์เด็ก อำนาจและข้อปฏิบัติในการจัดตั้ง ข้อปฏิบัติต่อเด็กอย่างกว้างๆ คุณสมบัติของเจ้าของสถานเลี้ยงเด็ก การจัดหาอาคารสถานที่ ลักษณะของการให้บริการ ลักษณะของผู้ให้บริการ ค่าธรรมเนียม เป็นต้น บริการเลี้ยงเด็กที่อยู่ในความดูแลของกรมประชาสงเคราะห์ ครอบคลุมอายุเด็กตั้งแต่ 0 – 6 ปี

จากการศึกษากฎหมายทั้ง 2 ฉบับ ข้างต้นพบว่า เน้นการให้บริการที่ถูกต้องลักษณะและสุขภาพอนามัยของเด็ก เป็นสำคัญ อย่างไรก็ตามมีการระบุว่าสถานสงเคราะห์เด็กที่มีการรับเด็กที่อายุเกิน 7 ปี ให้มีการจัดการศึกษา และกิจกรรมพัฒนาการเจริญเติบโต ทั้งทางกาย และสมองให้กับเด็ก ปัจจุบันกรมประชาสงเคราะห์ประกาศใช้ระเบียบที่ครอบคลุมมาตรฐาน ด้านบริการเลี้ยงเด็ก ทั้งด้านการบริการ โดยเฉพาะบุคลากรผู้ดูแลเด็ก มีมาตรฐานหลักสูตรการฝึกอบรมผู้ดูแลเด็กปฐมวัย ระบุคุณสมบัติของผู้เรียน เนื้อหาที่ต้องเรียน จำนวนเวลาเรียน และการประเมินผล และ

มาตรฐานการจัดบริการรับเลี้ยงเด็กและพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยมาตรฐานที่กำหนด เน้นองค์ประกอบ การจัดบริการด้านการบริหารทั่วไป การจัดการเรื่องอาคารสถานที่ คุณสมบัติของบุคลากร การจัดกิจกรรมให้บริการแก่เด็ก การประเมินและการรายงานโดยมีเป้าหมายให้เด็กมีพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา (คุชกรี โยเหลา และคณะ. 2545: 16 อ้างอิงจาก กรมประชาสงเคราะห์. 2537)

สำหรับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ จัดอยู่ในหลายลักษณะ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานที่รับดูแลเด็ก หรือการช่วยเหลือแบ่งเบาภาระของพ่อแม่ที่ต้องมีงานกลางวัน เน้นการเลี้ยงดูให้แก่เด็กมากกว่าการให้การศึกษา จะรับเด็กตั้งแต่วัยทารกหรือรับเฉพาะเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กที่มีการจัดบริการ เน้นการดูแลแก่เด็กทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม เป้าหมายการดูแลอยู่ที่การบริการสังคมและสติปัญญาของเด็ก จัดบริการสำหรับเด็ก อายุ 2 – 6 ขวบ ซึ่งอยู่ในความดูแลของเอกชน ในเขตบางชื่อ มีการจัดสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในรูปแบบของสถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็ก มีอยู่ทั่วไปทั้งสิ้น 433 แห่ง แต่ยังไม่สามารถจัดบริการให้ครอบคลุมทั่วถึงทั้งในเชิงปริมาณ และคุณภาพ

ผลการประเมินพบว่า สถานรับเลี้ยงเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย รวมทั้งการอนุบาลศึกษา ในโรงเรียนยังต้องปรับปรุงคุณภาพทั้งในด้านการบริหารจัดการ วิธีเลี้ยงดู ผู้ดูแลเด็กยังขาดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ขาดการกำกับดูแลคุณภาพมาตรฐาน และไม่มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพที่เหมาะสมและถูกต้องตามหลักวิชา (นโยบายและแผนการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย 0 –5 ปี. 2545 – 2549 : Online)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวในฐานะที่ผู้วิจัยทำงานเกี่ยวข้องกับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีความสนใจที่จะศึกษาการดำเนินงานบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัยของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางชื่อ เพื่อศึกษาการดำเนินงานและใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนาส่งเสริมสนับสนุน ตลอดจนปรับปรุงให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย พัฒนาการดำเนินงานบริการด้านการศึกษา ให้มีคุณภาพมาตรฐาน และตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษา การดำเนินงานบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัยของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางชื่อ

2. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัยของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าจะเป็นประโยชน์ต่อบุคคล กลุ่มบุคคล และหน่วยงาน ดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และผู้ที่มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง นำผลการศึกษารวมทั้งปัญหาและข้อเสนอแนะมาใช้ในการปรับปรุงการบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

2. กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยมาใช้ในการวางแผน และกำหนดนโยบาย รวมทั้งกำกับดูแล และส่งเสริมพัฒนาการดำเนินงานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เป็นไปตามมาตรฐาน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีขอบเขตด้านเนื้อหา ประชากร และตัวแปรที่ศึกษา ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้

1. การส่งเสริมสุขภาพ
2. การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก
3. บริการอาหารสะอาด ปลอดภัย
4. สภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย
5. บุคลากร
6. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

ขอบเขตด้านประชากรในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ จำนวน 4 แห่ง ปีการศึกษา 2551 จำนวนทั้งสิ้น 92 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร 4 คน ครู จำนวน 8 คน ผู้ปกครองจำนวน 80 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่

1.1 ผู้บริหาร

1.2 ครู

1.3 ผู้ปกครอง จำแนกตาม

1.3.1 อาชีพ

1.3.1.1 รับราชการ

1.3.1.2 รัฐวิสาหกิจ

1.3.1.3 รับจ้าง

1.3.1.4 ธุรกิจส่วนตัว

1.3.1.5 อื่นๆโปรดระบุ.....

1.3.2 รายได้รวมของครอบครัวต่อเดือน

3.1.3.1 น้อยกว่า 5,000 บาท/เดือน

3.1.3.2 5,000-10,000 บาท/เดือน

3.1.3.3 10,001-20,000 บาท/เดือน

3.1.3.4 20,001-30,000 บาท/เดือน

3.1.3.5 มากกว่า 30,000 บาท/เดือน

1.3.3 วุฒิการศึกษา

1.3.3.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี

1.3.3.2 ปริญญาตรี

1.3.3.3 สูงกว่าปริญญาตรี

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การดำเนินงานบริการด้านการศึกษามาตรฐานศูนย์เด็ก

ได้กกรมอนามัย ใน 6 ด้าน

2.1 การส่งเสริมสุขภาพ

2.2 การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

2.3 บริการอาหารสะอาด ปลอดภัย

2.4 สภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย

2.5 บุคลากร

2.6 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

นิตยสารศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดความหมายของคำศัพท์เฉพาะ ดังต่อไปนี้

1. **การบริการด้านการศึกษิตตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย** หมายถึง การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ซึ่งกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ จัดบริการให้กับเด็กในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ที่ใช้ชื่อ สถานรับเลี้ยงเด็ก ของเอกชน ในเขตบางซื่อ

2. **การดำเนินงานการบริการด้านการศึกษิตตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก** หมายถึง สภาพการปฏิบัติ การจัดดำเนินการบริการด้านการศึกษิตตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กน้าอยู่ ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ใน 6 ด้าน ดังนี้

2.1 **การส่งเสริมสุขภาพ** หมายถึง การบริการ ดูแล และส่งเสริมสุขภาพเด็กในเรื่อง การดูแลภาวะโภชนาการ โดยการ ชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง พร้อมทั้งบันทึกข้อมูล นอกจากนี้ยังมีการ ฝึกให้เด็กรู้จักดูแลสุขภาพของตนเอง และมีสุขนิสัยที่ดี โดยการแปรงฟันหลังรับประทานอาหาร การตรวจสุขภาพเบื้องต้นพร้อมทั้งบันทึกข้อมูล ดูแล ปฐมพยาบาลให้กับเด็กเมื่อเด็กป่วย และแยกเด็กป่วยให้อยู่ในห้องพยาบาล

2.2 **การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก** หมายถึง การจัดกิจกรรมประจำวัน ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งในด้านวุฒิภาวะ ความสนใจ ความต้องการของเด็ก จัดกิจกรรม การเรียนรู้จากการเล่น เรียนรู้จากการเล่านิทาน เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ทั้งเป็นกลุ่มและเดี่ยว เพื่อส่งเสริมพัฒนาการ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา รวมถึงการประเมินพัฒนาการเด็กตามวัยและการให้ความรู้ คำแนะนำ เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้อง

2.3 **การบริการอาหารสะอาด ปลอดภัย** หมายถึง การควบคุมดูแลเกี่ยวกับการปรุงอาหารที่สะอาดโดยคำนึงถึงความปลอดภัยสำหรับเด็กเป็นสำคัญ ซึ่งการปรุงอาหารนั้น ต้องใช้ภาชนะที่สะอาดไม่มีสารปนเปื้อนที่เป็นอันตรายมีการเก็บอุปกรณ์ที่ถูกสุขลักษณะ สถานที่เตรียม ปรุงอาหาร สะอาดถูกสุขอนามัย ภาชนะที่ใส่อาหารต้องทำจากวัสดุที่ปลอดภัยปราศจากสารปนเปื้อน พร้อมทั้งมีฝาปิดมิดชิด ผู้ประกอบอาหารต้องมีสุขภาพอนามัยดี แต่งกายสะอาดและมีความรู้เกี่ยวกับการเตรียม ปรุงอาหารสำหรับเด็กปฐมวัย

2.4 **สภาพแวดล้อมสะอาด และปลอดภัย** หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ความต้องการและความสนใจของเด็ก มีบริเวณของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งภายใน และภายนอกอาคาร สะดวกต่อการเคลื่อนไหว สะอาดปลอดภัย สะดวกสบายสวยงาม มีประตูรั้วเปิดปิดได้ ไม่เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย ที่เป็นพาหะนำโรค เครื่องเล่นในสนามมีเพียงพอ

และอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ รวมถึง ห้องน้ำ ห้องส้วม สะอาด ปลอดภัย เหมาะสำหรับเด็ก แยกเป็นสัดส่วน และมีจำนวนเพียงพอ

2.5 บุคลากร หมายถึง ผู้บริหาร ครู ครูพี่เลี้ยง ที่ปฏิบัติงาน ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ของเอกชน ที่มีประสบการณ์และความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการดูแล และจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ได้รับการอบรมฟื้นฟูความรู้เกี่ยวกับการดูแลเด็กอย่างสม่ำเสมอ มีบุคลิกภาพ และจิตใจดี พร้อมทั้งมีอัตราส่วนที่เหมาะสมกับจำนวนเด็ก

2.6 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึง การที่ผู้ปกครองมีบทบาทต่อการจัดการศึกษา หรือ กิจกรรมในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เข้าร่วมใน กิจกรรมต่างๆ ของ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย พร้อมทั้ง พบปะสนทนาพูดคุย เกี่ยวกับพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครอง ได้ทราบว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยกำลังทำอะไรให้กับเด็ก เพื่อให้ผู้ปกครองจะได้ช่วยสนับสนุนอุปกรณ์หรืองบประมาณต่างๆ

3. สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย หมายถึง สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน ในเขตบางซื่อ ที่ทำหน้าที่ดูแลและให้การศึกษแก่เด็กปฐมวัย 0-6 ปี ที่ได้รับอนุญาตการจัดตั้งจากกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

4. ผู้บริหาร หมายถึง หัวหน้าหรือผู้ดำเนินการของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยของเอกชน ที่ได้รับอนุญาตการจัดตั้งจากกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในเขตบางซื่อ

5. ครู หมายถึง ครู หรือ ครูพี่เลี้ยง ผู้ปฏิบัติการสอน ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ของเอกชนในเขตบางซื่อ

6. ผู้ปกครอง หมายถึง บิดา มารดาหรือญาติ หรือบุคคลที่อนุญาตให้เด็กอาศัยอยู่ด้วยเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง และมีฐานะเป็นผู้อุปการะเด็ก ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ โดยการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้กำหนดให้ ผู้ปกครอง 1 คน ต่อเด็ก 1 คน

7. อาชีพ หมายถึง อาชีพปัจจุบันของผู้ปกครองนักเรียน ที่ทำรายได้หลัก ให้แก่ครอบครัว แบ่งเป็น 5 กลุ่ม คือ รับราชการ รับจ้าง รัฐวิสาหกิจ ธุรกิจส่วนตัว และ อื่นๆโปรดระบุ

8. รายได้ หมายถึง เงินที่ผู้ปกครองได้รับจากการประกอบอาชีพ คิดเป็นจำนวนเงินบาทต่อเดือน แบ่งเป็น 5 ระดับได้แก่ น้อยกว่า 5,000 บาท/เดือน 5,000-10,000 บาท/เดือน 10,001-20,000 บาท/เดือน 20,001-30,000 บาท/เดือน มากกว่า 30,000 บาท/เดือน

9. วุฒิการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง แบ่งเป็น 3 ระดับได้แก่ ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัยของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ ในการจัดตั้งสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เอกชน สังกัดกรมพัฒนาสังคม และสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและทรัพยากรมนุษย์ นั้น ให้ยึดหลักการดำเนินงาน ตามกฎกระทรวง พ.ศ.2549 ว่าด้วย การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตจัดตั้งสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเอกชน หรือที่เรียกชื่อสถานรับเลี้ยงเด็ก ซึ่งเป็นมาตรฐานขั้นพื้นฐานในการดำเนินงาน และเป็นแนวทางให้ผู้ดำเนินการมีวิธีปฏิบัติในทางเดียวกัน

กระทรวงสาธารณสุข โดยกรมอนามัย ได้ดำเนินโครงการศูนย์เด็กเล็กนอกระบบมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2546 จนถึงปัจจุบัน โดยสำนักอนามัยและสิ่งแวดล้อมได้นำแนวคิดเมื่อนำอยู่ชุมชนนอกระบบ มาใช้ในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กภายใต้ชื่อ โครงการศูนย์เด็กเล็กนอกระบบพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ซึ่งดูแลรับผิดชอบ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เอกชน ทั่วประเทศ ได้เข้าร่วม โครงการศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ เพื่อพัฒนา สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เอกชน ให้มีการบริการที่มีคุณภาพและมาตรฐานเพิ่มขึ้น รวมถึงเป็นการพัฒนาการเด็กอย่างบูรณาการทุกด้าน โดยมีการดำเนินการ ตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ ใน 6 ด้าน (กรมอนามัย. 2549: 1) ประกอบด้วย

1. การส่งเสริมสุขภาพ คือ การดำเนินการจัดกิจกรรมดูแลสุขภาพให้เด็กทุกคน โดยประเมินภาวะโภชนาการเด็กอย่างสม่ำเสมอ จัดอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการครบ 5 หมู่ ฝึกสุขนิสัยในการแปรงฟันหลังอาหารกลางวัน รวมถึงการตรวจสุขภาพเด็กทุกวัน (กรมอนามัย. 2548: 2-4)
2. การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก คือ การดำเนินการจัดกิจกรรม ส่งเสริมการเรียนรู้ การเล่นเกม การเล่านิทานให้เด็กอย่างเหมาะสม มีการประเมินพัฒนาการเด็กตามวัย ให้ความรู้และแนะนำผู้ปกครองเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้อง อย่างต่อเนื่อง (กรมอนามัย. 2548: 5-7)
3. บริการอาหารสะอาด ปลอดภัย คือ การจัดอาหารและน้ำที่สะอาดปลอดภัยให้กับเด็ก โดยต้องควบคุมคุณภาพตั้งแต่ การเตรียมภาชนะใส่อาหาร สถานที่เตรียม ปิ้งอาหาร ผู้ประกอบอาหาร (กรมอนามัย. 2548: 8-12)
4. สภาพแวดล้อมสะอาด และปลอดภัย คือการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายใน ภายนอกอาคารให้สะอาดปลอดภัย การระบายอากาศดี แสงสว่างเพียงพอ เครื่องเล่นเครื่องใช้สำหรับเด็ก สะอาดปลอดภัย และเพียงพอ ห้องน้ำ ห้องส้วมสะอาดถูกสุขลักษณะแยกเป็นสัดส่วน (กรมอนามัย. 2548: 13-18)

5. บุคลากร คือ การส่งเสริมให้ผู้บริหาร ครู ครูพี่เลี้ยง มีสุขภาพกายและใจดี ได้รับการอบรม พัฒนาความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กสม่าเสมอ ที่สอดคล้องการดูแลเด็กที่เหมาะสมเพื่อที่จะสามารถให้การเลี้ยงดูเด็กได้ดี และทั่วถึง (กรมอนามัย. 2548: 19-20)

6. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คือ การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินการต่างๆ ร่วมพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการสร้างความรู้สึกมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของอันจะนำมาซึ่งการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการให้บริการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตลอดจนให้เด็กได้รับการเลี้ยงดูอย่างมีคุณภาพ (กรมอนามัย. 2548: 21)

จากแนวคิดโครงการศูนย์เด็กเล็กน่าน้อย กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการได้กำหนดให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในสังกัดดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กน่าน้อย โดยมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กน่าน้อยถูกกำหนดขึ้นเป็นแนวทางการปฏิบัติงานของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อส่งเสริมการพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้นจากมาตรฐานขั้นพื้นฐานที่ยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินงานครั้งแรกที่ขอจัดตั้ง รวมทั้งการได้รับให้เป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ได้มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กน่าน้อย

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิด เพื่อศึกษาการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ ว่ามีการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กน่าน้อยในระดับใด ซึ่งสามารถเขียนเป็น ภาพประกอบ 1 ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การทำวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษามาตรฐาน ศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าดำเนิน ไปตามความมุ่งหมาย ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. การดำเนินงานของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
 - 1.1 ความเป็นมาของการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย
 - 1.2 ความหมายของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
 - 1.3 ลักษณะของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
 - 1.4 กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
 - 1.5 การดำเนินงานของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเอกชน
2. การจัดการศึกษาปฐมวัย
3. หลักการแนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนาเด็กปฐมวัยตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย
 - 3.1 ความหมายของมาตรฐาน
 - 3.2 ความหมายและมิติของการศึกษาปฐมวัย
 - 3.3 นโยบายและแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) พ.ศ.2546 – 2550
 - 3.4 มาตรฐานขั้นพื้นฐานในการดำเนินงานของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
 - 3.5 รูปแบบการจัดบริการของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเอกชน เขตบางซื่อ
4. การบริการด้านการศึกษามาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย
 - 4.1 การส่งเสริมสุขภาพ
 - 4.2 การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก
 - 4.3 บริการอาหารสะอาด ปลอดภัย
 - 4.4 สภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย
 - 4.5 บุคลากร
 - 4.6 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
5. วรรณกรรมที่เกี่ยวกับตัวแปรที่ศึกษา
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การดำเนินงานของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

1.1 ความเป็นมาของการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย

จากการสำรวจข้อมูลพัฒนาการเด็กปฐมวัยของไทยปี พ.ศ. 2546 โดย สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย พบว่า เด็กปฐมวัยของไทย มีพัฒนาการสมวัยเพียงร้อยละ 79.9 ในขณะที่มีเป้าหมายพัฒนาการเด็กมากกว่าร้อยละ 90 ดังนั้นเพื่อสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับเด็กปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่อ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สถานรับเลี้ยงเด็ก หรือที่เรียกชื่ออย่างอื่น ทั้งหมด 17,345 ทั่วประเทศ ได้รับการส่งเสริม พัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้ได้มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กน้อยอยู่ ครอบคลุมทั่วประเทศ กรมอนามัยจึงได้จัดทำโครงการ ศูนย์เด็กเล็กน้อยอยู่ โดยร่วมกับกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ สภาการศึกษา กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น กรมสวัสดิการแรงงาน มีบทบาทหน้าที่สนับสนุนด้านวิชาการและเทคโนโลยี ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะทางวิชาการ พัฒนาเกณฑ์มาตรฐาน พัฒนาหลักสูตรอบรมผู้ดูแลเด็ก ติดตามและประเมินผล จากการจัดทำโครงการศูนย์เด็กเล็กน้อยอยู่ เป็นการส่งเสริมให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่อแตกต่างกัน แล้วแต่ต้นสังกัด สามารถเป็นสถานที่ส่งเสริมและพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา อันจะเป็นพื้นฐานสำคัญของการเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ สามารถนำพาประเทศชาติไปสู่ความเจริญก้าวหน้าต่อไป (กรมอนามัย. 2549: 3)

1.2 ความหมายของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

เยาวพา เตชะคุปต์. (254: 232) กล่าวว่า ศูนย์เด็กปฐมวัย หมายถึง ศูนย์เด็กที่จัดโดยหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งมีวิธีการดำเนิน กฎ ระเบียบต่าง ๆ ในการจัดแตกต่างกัน ได้แก่ เนอสเซอรี่ โรงเรียน อนุบาล ชั้นเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็ก ศูนย์เลี้ยงเด็กกลางวัน ศูนย์โภชนาการเด็ก ฯลฯ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 3 มาตรา 18 (กระทรวงศึกษาธิการ 2546: 9-10) ได้ระบุว่า การจัดการศึกษาในสถานพัฒนาปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการ และเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น

รัศมี ต้นเจริญ (2542: 1-8) ให้ความหมายสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยว่า หมายถึงสถานที่อบรมเลี้ยงดูเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงหกปี มีจุดประสงค์เพื่อให้เด็กเจริญเติบโต และส่งเสริมด้านพัฒนาการเด็ก ซึ่งลักษณะการจัด ขึ้นกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น ศูนย์พัฒนาก่อนเกณฑ์ในวัดของกรมศาสนา ศูนย์สงเคราะห์เด็กก่อนวัยเรียนของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมการพัฒนารัฐบาล ฯลฯ

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2543 : 16-21) กล่าวว่า โรงเรียนเด็กเล็กเป็นสถาบันพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เน้นภารกิจด้านการดูแลมากกว่าการศึกษา มุ่งพัฒนาเพื่อการช่วยเหลือ และให้การศึกษาแก่ผู้ปกครองเพื่อการดูแลเด็กให้มีพัฒนาการเต็มศักยภาพ

จึงสรุปได้ว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย หมายถึง ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา เนอสเซอรี ศูนย์เด็กกลางวัน สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน ฯลฯ ที่มีหน้าที่ในการดูแลเด็ก เพื่อช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา เต็มตามศักยภาพของเด็ก

1.3 ลักษณะของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย หรือ โรงเรียนเด็กเล็ก เปิดขึ้นเพื่อรับเด็กอายุโดยประมาณ 1 ขวบครึ่ง ถึง 3 ขวบ ทำหน้าที่ในการดูแล ส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและภาษา (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2542: 17-24) ช่วงเวลาเปิดเรียนอาจเป็นเรียนเต็มวันหรือครึ่งวัน แล้วแต่ความต้องการของผู้ปกครองหรือชุมชน ลักษณะของโรงเรียนอาจมีลักษณะใดลักษณะหนึ่งใน 3 ลักษณะดังนี้

1. แยกอิสระ เป็นบริการตามบ้าน หรือสถานที่ราชการต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นบริการแก่ชุมชน เช่น บ้าน วัด โรงพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล โรงงาน เป็นต้น โรงเรียนเด็กเล็กประเภทนี้จะใช้ชื่อต่าง ๆ กัน เช่น ศูนย์ดูแลเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็ก เป็นต้น

2. ขึ้นอยู่กับโรงเรียนอนุบาล มักจะเรียกว่า ชั้นเด็กเล็ก (Nursery Class) บางแห่งเรียกเตรียมอนุบาลโรงเรียนเด็กกลุ่มนี้รวมถึงโรงเรียนเด็กเล็กของมหาวิทยาลัยด้วย

3. ขึ้นอยู่กับโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาบางแห่งจะจัดการศึกษาทุกระดับตั้งแต่ชั้นเด็กเล็ก ชั้นอนุบาลและชั้นประถมศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเบ็ดเสร็จสำหรับการศึกษাপฐมวัย

การจัดการศึกษาโรงเรียนเด็กเล็กในประเทศไทยมีความหลากหลายของหน่วยงานที่รับผิดชอบมีเป้าหมายหลักคือการช่วยเหลือผู้ปกครองในการดูแลเด็กเล็ก จำแนกกลุ่มได้ดังนี้

1. กลุ่มกระทรวงสาธารณสุข ได้แก่ ศูนย์โภชนาการกรมอนามัย ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนของศูนย์สุขวิทยาจิต วิทยาลัยพยาบาลและโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวง

2. กลุ่มกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ โรงเรียนเด็กเล็กของสถาบันราชภัฏ ภูต่าง ๆ โรงเรียนเด็กเล็กในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนเด็กเล็กในวัด

3. กลุ่มมหาวิทยาลัย จะมีโรงเรียนเด็กเล็กในโรงเรียนสาธิต

4. กลุ่มองค์กรเอกชน ได้แก่ ศูนย์พัฒนาขั้นพื้นฐาน สมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย สถานรับเลี้ยงเด็กกลางวันสมาคมสตรีไทย สถานรับเลี้ยงเด็กกลางวันสมาคมวายเป็นภคินี.ซี.เอ สถานรับเลี้ยงเด็กที่จัดตามบ้านเอกชน

5. กลุ่มกรุงเทพมหานคร ได้แก่ สถานเลี้ยงเด็กของสำนักอนามัยและโรงเรียนในสังกัด โรงเรียนเด็กเล็ก หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ที่จัดขึ้นในประเทศไทยจัดเป็นบริหารเพื่อการดูแลที่มุ่งสนองต่อความต้องการของครอบครัวและชุมชนเป็นหลัก

ธรรมนูญ นวลใจ (2541: 10-11) ได้กล่าวว่าสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยดำเนินการโดยรัฐบาล และหน่วยงานเอกชนที่มีอยู่หลายรูปแบบมีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไป เช่น สถานรับเลี้ยงเด็ก ศูนย์โภชนาการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาล เป็นต้น สถานรับเลี้ยงเด็ก ซึ่งรับเลี้ยงเด็กตั้งแต่ 2 ปี ขึ้นไป เพื่อเข้ารับการอบรมเลี้ยงดูอาจจะอยู่ในศูนย์ 1-2 ปี ก่อนที่จะเข้าไปในชั้นอนุบาลต่อไป หน่วยงานที่จัดคือ กรมพัฒนาชุมชน กรมอนามัย กรมอาชีวศึกษา สมาคมมูลนิธิต่างๆ และกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งปัจจุบัน คือ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 294 ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 ได้ให้ความหมายของคำว่า สถานรับเลี้ยงเด็ก หมายถึงสถานรับเลี้ยงเด็กซึ่งมีอายุไม่เกิน 7 ปีบริบูรณ์ และมีจำนวนเกิน 5 คน ซึ่งไม่เกี่ยวข้องเป็นญาติกับผู้เลี้ยง แต่ไม่รวมถึงสถานพยาบาล หรือโรงเรียนอนุบาล

กุศล สุนทรธาดา และ จิตตินันท์ เดชะคุปต์ (2544 : 23) จากรายงานการวิจัย “รูปแบบและระบบการจัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีคุณภาพในประเทศไทย : กรณีพินิจศึกษา” พบว่าสถานรับเลี้ยงเด็กมีรูปแบบการจัดบริการ 2 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบบริการเลี้ยงเด็กกลางวันในครอบครัวเป็นบริการรับเลี้ยงเด็กในบ้าน และรับเลี้ยงเด็กกลางวันเป็นกลุ่ม มีการดำเนินการในลักษณะที่ไม่เป็นทางการทั้งด้านบุคลากร สถานที่ ผู้รับเลี้ยงมักเป็นแม่บ้านที่มีเวลาว่างในช่วงเวลากลางวัน ผู้ปกครองที่นำเด็กมาฝากเลี้ยงมักเป็นผู้ที่รู้จักคุ้นเคยกัน พักอาศัยในละแวกใกล้เคียงกัน

2. ศูนย์รับเลี้ยงเด็กกลางวัน เป็นสถานรับเลี้ยงเด็กตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป ซึ่งรับดูแลเด็กตั้งแต่วัยทารกจนถึงวัยเรียน เพื่อให้บริการดูแลเด็ก สำหรับผู้ปกครองที่ต้องออกไปทำงานนอกบ้านซึ่งทั้งที่ดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐบาลและของเอกชน เช่น ศูนย์สงเคราะห์เด็ก ศูนย์รับเลี้ยงเด็กปฐมวัยที่อยู่ในหน่วยงาน สถานพัฒนาเด็กเอกชน เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น ที่มีการดำเนินการโดยรัฐบาลและเอกชน เพื่อรับเลี้ยงเด็กที่มีอายุแรกเกิด - 6 ปี และมีจำนวนเด็กเกิน 5 คน ซึ่งไม่เกี่ยวข้องเป็นญาติกับผู้เลี้ยง

1.4 กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

ตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2545 ระบุให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ มีภารกิจ อำนาจหน้าที่ และโครงสร้าง ดัง

1.4.1 ภารกิจ

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการมีภารกิจเกี่ยวกับการให้บริการสวัสดิการสังคมการสังคมสงเคราะห์แก่ผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากไร้ คนไร้ที่พึ่ง ผู้ประสบปัญหาทางสังคม โดยการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาในรูปแบบของสถาน สงเคราะห์ และการประสานงานส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนและท้องถิ่นจัดสวัสดิการสังคม เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายที่มีปัญหาทางสังคมสามารถดำรงชีวิตและพึ่งตนเองได้อย่างมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

1.4.2 โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการ

1. กองกลาง
2. สำนักบริการสวัสดิการสังคม
3. สำนักป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าหญิง และเด็ก
4. สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1-12

1.4.3 อำนาจหน้าที่

1. พัฒนารูปแบบและวิธีการในการให้บริการสวัสดิการและการสังคมสงเคราะห์ในแต่ละกลุ่มเป้าหมายให้สอดคล้อง กับ มาตรฐานที่กำหนด
2. สนับสนุนด้านวิชาการ เทคโนโลยี ข้อมูลสารสนเทศ การให้คำปรึกษาแนะนำ นำรวมทั้งการติดตามประเมินผลการ ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาสังคมและการจัดสวัสดิการสังคมแก่หน่วยงานให้บริการสวัสดิการสังคมและหน่วยงาน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
3. จัดบริการสวัสดิการสังคม การให้คำปรึกษาแนะนำ การให้ความช่วยเหลือ การแก้ไขปัญหาแก่ผู้ประสบปัญหาทางสังคม กลุ่มเป้าหมายเฉพาะที่มีปัญหาทางสังคม รวมทั้งประสานส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. ส่งเสริมและประสานการดำเนินงานของเครือข่ายบริการสวัสดิการสังคมของแต่ละกลุ่ม เป้าหมายและแต่ละพื้นที่
5. จัดและส่งเสริมการจัดกิจกรรมตามโครงการพิเศษต่าง ๆ โครงการตามพระราชดำริ และ กิจกรรมตามพันธสัญญา และข้อตกลงความร่วมมือระหว่างประเทศ
6. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมหรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

1.4.4 กลยุทธ์

เพื่อให้การดำเนินงานของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ บรรลุวิสัยทัศน์และ ภารกิจ ที่มุ่งสู่การเป็นองค์กรหลักในการพัฒนาสังคมและจัดสวัสดิการ ครอบคลุมพื้นที่ โดยการมีส่วนร่วมของ ทุกภาคส่วนภายใต้ระบบการจัดการ ที่มีประสิทธิภาพ ได้มาตรฐานเพื่อให้ผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากไร้ ผู้ไร้ที่ พึ่ง และผู้ประสบปัญหาทางสังคม สามารถพึ่งตนเองได้ จึงได้ กำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานในแผนกล ยุทธ์ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ พ.ศ. 2550 - 2554 ประกอบด้วย 11 กลยุทธ์ คือ

1. เสริมสร้างความรู้และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมแก่เด็กและเยาวชน
2. ส่งเสริมและจัดบริการสวัสดิการสังคมตามความต้องการที่จำเป็นแก่ประชากรเป้าหมาย
3. เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพเครือข่ายพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
4. เสริมสร้างโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุน
5. เสริมสร้างโอกาสในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าด้านการเงินแก่กลุ่มเป้าหมาย
6. เพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการองค์กร
7. ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการดำรงชีวิตแก่ประชากรเป้าหมาย
8. ส่งเสริมความรู้และพัฒนาอาชีพแก่กลุ่มเป้าหมาย
9. ป้องกัน ฟื้นฟูและเสริมสร้างศักยภาพแก่ประชากรเป้าหมาย
10. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนในการจัดบริการทางสังคมแก่ ผู้สูงอายุ
11. ส่งเสริมการนำความรู้และภูมิปัญญาของผู้สูงอายุมาทำประโยชน์เพื่อสังคม

1.5 การดำเนินงานของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเอกชน

การเลี้ยงดูเด็กให้เจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะช่วงอายุ 0-6 ปี ซึ่งถือว่าเป็นวัยที่สำคัญของการเริ่มต้นชีวิต หากได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวก็จะเป็นสิ่งที่ดีที่ สุด แต่ด้วยความจำเป็นของครอบครัว พ่อแม่ต้องไปทำงานจึงจำเป็นต้องหาผู้ดูแลบุตรหลาน และ บริการอีกรูปแบบหนึ่งที่จะช่วยในการอบรมเลี้ยงดู และพัฒนาเด็กได้ คือ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยซึ่ง มีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไปตามหน่วยงานที่สังกัด เช่น สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ฯลฯ ซึ่งปัจจุบันมีการขออนุญาตจัดตั้ง จำนวนมาก โดยมีการจัดบริการเพื่อสนองตอบต่อผู้รับบริการในหลายรูปแบบ ดังนั้นสถานพัฒนาเด็ก ปฐมวัยจึงมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1.5.1 ข้อกำหนดพื้นฐานในการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1. **สถานรับเลี้ยงเด็ก** ที่ต้องขออนุญาตจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กที่ให้บริการรับ เลี้ยงเด็กอายุ 0-6 ปี ที่มีเด็กจำนวน 6 คนขึ้นไป ต้องได้รับอนุญาตให้จัดตั้ง

2. **พื้นที่** สถานรับเลี้ยงเด็กที่ให้บริการรับเลี้ยงเด็กอายุ 0-6 ปี ที่มีเด็กจำนวน 6 คนขึ้นไป ต้องได้รับอนุญาตให้จัดตั้ง

พื้นที่ : ที่ตั้ง ต้องไม่อยู่ในบริเวณที่เสี่ยงอันตราย ได้แก่ บริเวณชนถ่ายแก๊ส น้ำมัน สารเคมีหรือสารพิษ มลภาวะทั้งทางอากาศ และเสียง ที่มากเกินไป หากไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ต้องมีมาตรการป้องกันภาวะอุบัติเหตุต่างๆ ที่มีมาตรฐานกำหนด 350.2.2.2 จำนวนชั้นของอาคาร ไม่ควรเกิน 2 ชั้น นับจากพื้น หากสูงเกินกว่า 2 ชั้น ต้องมีมาตรการป้องกันอัคคีภัยและอุบัติเหตุ ตามประกาศของทางราชการในเรื่องที่เกี่ยวข้อง

ความสูงของห้อง ไม่ควรน้อยกว่า 2.00 เมตร นับจากพื้นถึงเพดาน ทางเข้า-ออก และประตูหน้าต่างทางเข้า-ออกอาคาร ต้องมีทางเข้า-ออกอย่างเหมาะสม สามารถเคลื่อนย้ายเด็กออกจากอาคารได้สะดวกหากเกิดอัคคีภัยหรือภัยพิบัติ โดยอย่างน้อยต้องมีทางเข้า-ออกสองทาง แต่ละทางต้องกว้างประมาณ 80 เซนติเมตร ประตู หน้าต่าง ต้องมีขนาดและจำนวนเหมาะสมกับขนาดพื้นที่ของห้อง ความสูงของขอบหน้าต่างประมาณ 80 เซนติเมตรนับจากพื้น

พื้นที่ใช้สอย ต้องจัดให้มีบริการพื้นที่ในอาคารที่สะอาดและปลอดภัย เหมาะที่จะให้เด็กทำกิจกรรมต่างๆ ดังนี้ คือ เล่น เรียนรู้ รับประทานอาหาร นอน และทำความสะอาดร่างกาย แยกเป็นสัดส่วนจากห้องประกอบอาหาร ห้องส้วม และที่พักเด็กป่วย โดยเฉลี่ยประมาณ 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน

พื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมพัฒนาเด็ก อาจจัดแยกเป็นห้องเฉพาะหรือจัดรวมเป็นห้องเอนกประสงค์ ที่ใช้สำหรับเด็กจัดกิจกรรมหลายๆ อย่างก็ได้ โดยใช้พื้นที่เดียวกันแต่ต่างเวลากัน และอาจปรับเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์และย้ายเครื่องเรือน ตามความเหมาะสมและข้อจำกัดของพื้นที่ ดังนี้

1. บริเวณสำหรับนอน ต้องคำนึงถึงความสะอาดเป็นหลัก อากาศถ่ายเทได้สะดวก และอุปกรณ์เครื่องใช้ ที่เหมาะสมกับจำนวนเด็ก ทั้งนี้ต้องมีพื้นที่โดยเฉลี่ยประมาณ 1.50 ตารางเมตรต่อเด็ก 1 คน สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 2 ปี และต้องมีพื้นที่โดยเฉลี่ยประมาณ 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน สำหรับเด็กอายุเกินกว่า 2 ปี

2. บริเวณสำหรับเล่นและพัฒนาเด็กต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นหลัก โดยมีวัสดุอุปกรณ์ที่ป้องกันการเกิดอุบัติเหตุและมีอุปกรณ์หรือเครื่องเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

3. บริเวณที่รับประทานอาหาร ต้องคำนึงถึงความสะอาดเป็นหลัก อากาศถ่ายเทได้สะดวก มีแสงสว่าง และอุปกรณ์เครื่องใช้ที่เหมาะสมกับจำนวนเด็ก

4. บริเวณที่พักเด็กป่วย ต้องแยกเป็นสัดส่วน โดยมีอุปกรณ์ที่จำเป็นในการปฐมพยาบาล มีตู้ยา เครื่องเวชภัณฑ์ที่จำเป็น และเด็กต้องอยู่ในสายตาของผู้เลี้ยงดู หรือผู้รับผิดชอบ

ตลอดเวลาที่เด็กป่วยในกรณีที่ไม่สามารถจัดห้องพักเด็กป่วยโดยเฉพาะได้ ต้องจัดให้มีที่พักรักษาตัวแยกเป็นสัดส่วนตามความเหมาะสม

5. บริเวณที่ประกอบอาหาร ต้องแยกห่างจากบริเวณสำหรับพัฒนาเด็กพอสมควร มีเครื่องใช้ที่จำเป็น รวมทั้งที่ล้างและที่เก็บภาชนะและเครื่องใช้ต่างๆ ที่ถูกสุขลักษณะ โดยเน้นในเรื่องความสะอาดและความปลอดภัยเป็นหลัก

6. บริเวณที่ใช้ทำความสะอาดตัวเด็ก ต้องจัดให้มีบริเวณสำหรับใช้ทำความสะอาดตัวเด็ก โดยมีอุปกรณ์ที่จำเป็นตามสมควร อย่างน้อยต้องมีที่ล้างมือ ในกรณีที่มีห้องอาบน้ำจะต้องมีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวกและพื้นไม่ลื่น

7. ห้องส้วมสำหรับเด็ก ต้องจัดให้มีห้องส้วมสำหรับเด็ก ซึ่งมีที่ถ่ายอุจจาระโดยเฉลี่ย 1 ที่ ต่อเด็กที่มีอายุ 1 ปีขึ้นไป จำนวน 10-12 คน โดยจะต้องมีฐานส้วมที่เด็กสามารถก้าวขึ้นไปได้ง่าย มีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวกและพื้นไม่ลื่น หากมีประตูจะต้องไม่ใส่กลอนหรือกุญแจและมีส่วนสูงที่สามารถมองเห็นเด็กได้จากภายนอกและไม่ควรไกลจากห้องพัฒนาเด็ก หากห้องส้วมอยู่ภายนอกอาคารจะต้องไม่ต้องอยู่ในที่ลับตาคนในกรณีที่ไม่สามารถจัดทำห้องส้วมสำหรับเด็กเป็นการเฉพาะได้ อาจใช้ห้องส้วมที่มีอยู่แล้ว แต่ต้องปรับให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก โดยจัดหาวัสดุอุปกรณ์เพิ่มเติม เพื่อให้เด็กสามารถใช้ได้อย่างปลอดภัย

8. ห้องอเนกประสงค์ เป็นพื้นที่ ที่ใช้สำหรับจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กกับประทานอาหารและนอน โดยใช้ในช่วงเวลาที่ต่างกัน ต้องคำนึงถึงความสะอาด และการจัดพื้นที่ที่ใช้สอยให้เหมาะสมกับลักษณะของแต่ละกิจกรรม หากเป็นอาคารชั้นเดียวต้องมีฝ้าใต้หลังคา แต่หากเป็นอาคารที่มีมากกว่าหนึ่งชั้นขึ้นไป ควรจัดให้ชั้นบนสุดมีฝ้าใต้หลังคา โดยมีความสูงจากพื้นถึงเพดานไม่ควรน้อยกว่า 2.20 เมตร แต่ในกรณีที่มีความสูงเกินกว่า 2.00 เมตร อาจไม่มีฝ้าเพดานก็ได้

3. การบริหารจัดการ การจัดให้มีบุคลากรที่จำเป็นในการดำเนินงานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็ก การดำเนินงานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็ก ต้องมีบุคลากรดังต่อไปนี้

1. เจ้าของกิจการ
2. ผู้ดำเนินการ
3. แพทย์ พยาบาล หรือโรงพยาบาล สถานพยาบาล สถานอนามัย คลินิก ที่สามารถติดต่อได้ทันทีในกรณีฉุกเฉิน
4. ผู้ทำหน้าที่และทำกิจกรรมต่างๆ ดังนี้
 - 1) ผู้เลี้ยงดูเด็ก
 - 2) ผู้จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

3) ผู้ประกอบการ

4) ผู้ทำความสะดวก

อนึ่ง เจ้าหน้าที่คนหนึ่งๆ อาจทำหน้าที่เกินกว่าหนึ่งประการได้ แต่ต้องมีจำนวนที่เหมาะสมกับจำนวนเด็ก

4. วิธีการขออนุญาตจัดตั้ง ในการขออนุญาตจัดตั้ง เจ้าของกิจการต้องขออนุญาตจัดตั้งให้ถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยส่วนกลางให้ยื่นขอ ณ กรมประชาสงเคราะห์ สำหรับส่วนภูมิภาคยื่นขอ ณ ที่สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดในจังหวัดที่จะจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก ส่วนหน่วยราชการ ที่จะบริการสถานรับเลี้ยงเด็กให้ติดต่อกกรมประชาสงเคราะห์เพื่อขอขึ้นทะเบียนไว้ ในการขออนุญาตจัดตั้งต้องจัดให้มีป้ายชื่อเป็นภาษาไทยขนาดใหญ่ มองเห็นได้ง่ายติดไว้ ณ ที่ตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กในที่เปิดเผย

5. การจัดทำทะเบียนและการจัดเก็บข้อมูล ในการดำเนินการจะต้องมีการจัดทำบันทึกรายละเอียดที่จำเป็นสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันได้แก่

1. บัญชีรายชื่อและประวัติของเด็ก
2. ทะเบียนรับ-จำหน่ายเด็ก
3. รายการและตารางเวลาอาหารประจำวันของเด็ก
4. ตารางกิจกรรมประจำวัน
5. บันทึกประจำวันตัวเด็ก ได้แก่ ติดตามการเจริญเติบโต (ซึ่งนำหนัก วัดส่วนสูง)

พัฒนาการ บริการสุขภาพ รวมทั้งการให้ภูมิคุ้มกันโรค

6. แผ่นป้ายโทรศัพท์ติดต่อสถานพยาบาล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลความปลอดภัยของเด็กในกรณีฉุกเฉิน

6. วัสดุอุปกรณ์

1. ตู้หรือชั้นวางสิ่งของ ต้องมีเพียงพอและอยู่ในสภาพใช้งานได้ เคลื่อนย้ายสะดวก อาจดัดแปลงจากที่มีอยู่แล้วมาใช้ได้ แต่ต้องมีความสูงที่เหมาะสมกับเด็ก
2. เครื่องใช้ในการนอนต้องจัดให้เหมาะสมกับวัยของเด็กถูกสุขลักษณะ สะอาด มีจำนวนเพียงพอ และไม่ใช้ร่วมกัน เช่น เครื่องปูนอนและหมอนเป็นต้น
3. ภาชนะสำหรับเด็กใช้ในการบริโภคต้องมีเพียงพอสำหรับเด็กแต่ละคน และทำจากวัสดุที่ถูกสุขลักษณะ ไม่เป็นพิษ ทนทาน ไม่แตกหักง่าย และทำความสะอาดได้ง่าย
4. ที่ดื่ม น้ำ ต้องจัดให้มีภาชนะใส่น้ำที่สะอาด มีฝาปิด และน้ำดื่มที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ
5. เครื่องใช้ในการทำความสะดวก ต้องจัดให้มีผ้าอ้อม แปรงสีฟัน-ยาสีฟัน ผ้าเช็ดมือ

และผ้าเช็ดตัว เพียงพอสำหรับเด็กแต่ละคน และไม่ใช้ปะปนกัน

6. โต๊ะและเก้าอี้ ควรมีขนาดหลากหลาย เหมาะสมกับวัยของเด็กและมีความปลอดภัย
7. เครื่องชั่งน้ำหนัก-วัดส่วนสูง จัดให้มีเครื่องชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูงไว้อย่างน้อย 1 ชุด
8. ที่เก็บสิ่งปฏิกูล ต้องมีที่เก็บสิ่งปฏิกูลทั้งภายในและภายนอกอาคาร มีจำนวนเพียงพอ ถูกสุขลักษณะและมีการกำจัดสิ่งปฏิกูลทุกวัน

7. บุคลากร

1. เจ้าของกิจการ

คุณสมบัติของเจ้าของ

- 1) มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ จบการศึกษาภาคบังคับ
- 2) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่อง ในศีลธรรมอันดี โดยเฉพาะประวัติการกระทำผิดต่อเด็กหรือละเมิดสิทธิเด็ก
- 3) ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
- 4) มีใบรับรองแพทย์ระบุว่า มีสุขภาพแข็งแรง ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรงและไม่เป็นผู้วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- 5) ผ่านการปฐมนิเทศสำหรับการเป็นเจ้าของกิจการ และได้รับการนิเทศในระยะเวลาอันควร จากกองสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่น กรมประชาสงเคราะห์ สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัด สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กองสวัสดิการแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน สำนักพัฒนาชุมชน กรุงเทพมหานคร สำนักงานสวัสดิการสังคม กรุงเทพมหานคร และกองส่งเสริมสุขภาพ สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร ในกรณีที่เจ้าของกิจการเป็นผู้ดำเนินการต้องมีคุณสมบัติของผู้ดำเนินการทุกประการในกรณีนิติบุคคลเป็นเจ้าของสถานรับเลี้ยงเด็ก นิติบุคคลนั้นต้องมีผู้แทน ซึ่งมีคุณสมบัติตาม ข้อ (1) - (5)

หน้าที่ความรับผิดชอบ เจ้าของกิจการจะต้องให้ผู้ดำเนินการทำหน้าที่รับผิดชอบจัดให้มีบริการดังนี้

- 1) ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานสถานรับเลี้ยง เด็กอายุ 0-6 ปี
- 2) ดูแลเด็กและรับผิดชอบต่อความเป็นอยู่ของเด็กตลอดเวลาที่เด็กอยู่ในสถานรับเลี้ยงเด็กด้วยความรักความอบอุ่นและความเสมอภาค
- 3) แจ้งให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองทราบ และยินยอมที่จะปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานรับเลี้ยงเด็ก มีการสร้างความสัมพันธ์กับบิดามารดาหรือผู้ปกครองเด็ก

4) เปิดโอกาสให้บิดา มารดา ผู้ปกครองและประชาชนเข้าเยี่ยมชมสถานที่ตลอดจนการดำเนินงานเลี้ยงดูเด็กได้ สนับสนุนการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็ก ในรูปของการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็ก การฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรและการสร้างเครือข่ายกับชุมชน

2. ผู้ดำเนินการ

- 1) มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา
- 2) มีวุฒิการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยหรือมีวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษาปฐมวัยหรือพัฒนาการเด็ก หรือผ่านการอบรมตามหลักสูตรที่กำหนดหรือมีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย อายุ 0-6 ปี อย่างน้อย 1 ปี
- 3) ต้องมีความรู้เรื่องโภชนาการและอาหารเป็นอย่างดี
- 4) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี
- 5) ไม่มีประวัติการกระทำผิดต่อเด็ก หรือละเมิดสิทธิเด็ก
- 6) ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดที่เป็นลหุโทษหรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
- 7) มีใบรับรองแพทย์ระบุว่า มีสุขภาพแข็งแรง ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง และไม่เป็นผู้วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

3. ผู้เลี้ยงดูเด็ก

คุณสมบัติของผู้เลี้ยงดูเด็ก

- 1) มีอายุไม่น้อยกว่า 18 ปีบริบูรณ์
- 2) มีพื้นฐานความรู้อย่างน้อย จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา 9 ปี และเป็นผู้ใฝ่ใฝ่เรียน
- 3) ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับวิธีเลี้ยงดูเด็ก ตามหลักสูตรมาตรฐานแกนหลักสำหรับผู้เลี้ยงดูเด็กอายุ 0-6 ปี ก่อนเริ่มปฏิบัติงาน หรือภายใน 3 เดือน
- 4) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่อง ในศีลธรรมอันดี
- 5) ไม่มีประวัติการกระทำผิดต่อเด็ก หรือละเมิดสิทธิเด็ก
- 6) ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
- 7) มีสุขภาพแข็งแรง ผ่านการตรวจสุขภาพก่อนปฏิบัติงาน ทั้งนี้ต้องมีใบรับรองแพทย์และต้องมีการตรวจสุขภาพอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
- 8) มีสุขภาพจิตดี ต้องไม่เป็นผู้วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ และไม่เป็นผู้ติดสารเสพติด

9) มีระดับวุฒิภาวะและบุคลิกลักษณะเหมาะสมทั้งทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม มีความตั้งใจที่จะปฏิบัติต่อเด็กด้วยความรัก ความอ่อนโยน ที่จะเอื้ออำนวยต่อการทำหน้าที่เลี้ยงดูเด็กได้อย่างเหมาะสม

10) เป็นบุคคลที่มีความรักเด็ก มีอุปนิสัยสุ่มเยือกเย็นและมีความขยันอดทน อัตราส่วนระหว่างผู้เลี้ยงดูกับเด็ก

ผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 คนต่อเด็กอายุ 0-1 ปี ไม่เกิน 3 คน

ผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 คนต่อเด็กอายุ 1-3 ปี ไม่เกิน 6 คน

ผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 คนต่อเด็กอายุ 3-5 ปี ไม่เกิน 10 คน

ผู้เลี้ยงดูเด็ก 1 คนต่อเด็กอายุ 5 ปี ขึ้นไปไม่เกิน 15 คน

4. ผู้ประกอบอาหาร ต้องมีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องโภชนาการสำหรับเด็ก ปฐมวัยเป็นอย่างดี ต้องมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับเจ้าของกิจการ ยกเว้นข้อ (5) รักความสะอาด ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง มีสุขภาพอนามัยดี และต้องมีใบรับรองแพทย์เช่นเดียวกับผู้เลี้ยงดูเด็ก

5. ลักษณะบริการ

5.1 บริการอาหารและโภชนาการ เน้นการให้เด็กดีมีนม ต้องจัดอาหารให้เด็กรับประทานอย่างมีคุณภาพ มีสารอาหารครบทั้ง 5 หมู่ และมีปริมาณเหมาะสมกับวัยในแต่ละมื้อ เพื่อฝึกให้เด็กมีนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหารและจัดให้มีตารางอาหารประจำวันสำหรับเด็กล่วงหน้า พร้อมทั้งแสดงรายการอาหารประจำวันให้ทราบ

5.2 บริการสุขภาพ ต้องชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูงและให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครอง เรื่องภูมิคุ้มกันโรคตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด ทั้งนี้ต้องจัดให้มีมาตรการป้องกันโรคติดต่อ และต้องจัดทำบันทึกรายงานสุขภาพประจำตัวเด็ก (ใช้แบบสมุดบันทึกสุขภาพ) เพื่อแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ และแสดงความยินยอมในกรณีที่เด็ก เจ็บป่วยต้องดูแลอย่างใกล้ชิด และให้การปฐมพยาบาลเบื้องต้น หรือนำเด็กไปพบแพทย์ ในกรณีที่เป็นการอันตรายเร่งด่วน ต้องรายงานผู้ปกครองทราบโดยด่วน

5.3 บริการด้านการพัฒนาเด็กรอบด้าน ต้องให้การดูแลเด็กด้วยความรัก ความเอาใจใส่จัดกิจกรรมให้เด็กได้พัฒนาประสาทสัมผัสทั้ง 5 และการเคลื่อนไหวต่างๆ เปิดโอกาสให้เด็กได้สังเกต สำรวจ ค้นคว้า ทดลองแก้ปัญหาและสร้างสรรค์ผลงานด้วยตัวเอง พร้อมทั้งได้เรียนรู้จากของจริงและสื่อการเรียนรู้ต่างๆ โดยคำนึงถึงความปลอดภัยและความเหมาะสมตามวัยของเด็กเป็นหลัก ให้เด็กได้เลือกกิจกรรมที่หลากหลายตามความสนใจ จัดบรรยากาศให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นๆ และกับผู้ใหญ่ ให้เด็กรู้จักอยู่ร่วมกันในสังคม รวมทั้งปลูกฝังความมีวินัยในตนเอง และมีโอกาสได้แสดงออกตามความรู้สึกรักของเด็กเป็นหลัก

5.4 บริการด้านการให้ความรู้และการมีส่วนร่วมของพ่อแม่/ผู้ปกครอง ต้องมีการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับพ่อแม่ผู้ปกครองโดยมีการจัดการประชุม นิเทศ มีการพบปะพูดคุย ประชุม ผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งมีแหล่งความรู้ให้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพ ทันตสุขภาพ และพัฒนาการของเด็ก ตลอดจนให้คำปรึกษาแนะนำปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

5.5 บริการสื่ออุปกรณ์ของเล่นและเครื่องเล่นในการพัฒนาเด็ก ต้องจัดวัสดุ อุปกรณ์ของเล่นและเครื่องเล่นให้มีจำนวนเพียงพอทั้งในร่มและกลางแจ้ง ซึ่งอาจจะดัดแปลงหรือประดิษฐ์ขึ้นจากวัสดุพื้นบ้าน วัสดุธรรมชาติ เศษวัสดุ หรือสิ่งของเหลือใช้ที่มีความปลอดภัย มีความหลากหลาย และเหมาะสมกับวัยของเด็ก

6. ความปลอดภัย

มาตรการป้องกันความปลอดภัย

- 1) ติดตั้งอุปกรณ์ระบบความปลอดภัย หรือเครื่องตัดไฟภายในอาคารสถานรับเลี้ยงเด็ก
- 2) ติดตั้งเครื่องดับเพลิง อย่างน้อย 1 เครื่อง ในแต่ละชั้นของอาคาร
- 3) ติดตั้งปลั๊กไฟให้สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ถ้าติดตั้งต่ำกว่าที่กำหนด จะต้องมีฝาปิดที่ปลอดภัย เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กเล่นได้ และควรหลีกเลี่ยงการใช้สายไฟต่อพ่วง
- 4) หลีกเลี่ยงเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ต่างๆ ที่ทำด้วยวัสดุที่แตกหักง่าย หรือมีส่วนแหลม หากเป็นไม้ต้องไม่มีเสี้ยนหรือเหลี่ยมคม
- 5) มีตู้เก็บยาและเครื่องเวชภัณฑ์ในการปฐมพยาบาลอยู่ในที่สูง สะดวกต่อการหยิบใช้ และเก็บในที่ปลอดภัยให้พ้นมือเด็ก
- 6) ใช้วัสดุกันลื่นในบริเวณห้องน้ำ-ห้องส้วม และเก็บสารเคมีหรือน้ำยาทำความสะอาดไว้ในที่ปลอดภัยให้พ้นมือเด็ก
- 7) มีระบบลิ้นคูประตูดอกนอกบริเวณสถานรับเลี้ยงเด็กสำหรับเจ้าหน้าที่เปิดได้และควรมีกริ่งสัญญาณเรียกหน้าประตูสำหรับห้องครัว/สถานที่ประกอบอาหาร ควรมีประตูเปิดปิดที่ปลอดภัยที่เด็กเข้าไปไม่ได้
- 8) ไม่มีหลุมหรือบ่อน้ำที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กในบริเวณโดยรอบอาคาร รวมทั้งไม่ควรปลูกต้นไม้ที่มีหนามแหลมคม
- 9) ติดตั้งอุปกรณ์เพื่อป้องกันพาหะนำโรคและมีมาตรการ ป้องกันด้านสุขอนามัย
- 10) มีตู้หรือชั้นเก็บวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนรู้ที่แข็งแรงมั่นคง สำหรับวัสดุอุปกรณ์ที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็ก มีการจัดแยกให้พ้นมือเด็ก

การเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน

- 1) มีการฝึกซ้อม วิธีป้องกันและวิธีป้องกันภัยพิบัติให้แก่บุคลากรและเด็กไม่น้อยกว่าปีละ 1 ครั้ง
- 2) มีการอบรมบุคลากรเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น เกี่ยวกับอุบัติเหตุและความเจ็บป่วยฉุกเฉินของเด็ก
- 3) มีหมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉินอุปกรณ์และเครื่องใช้ปฐมพยาบาลติดไว้ในที่เปิดเผย
- 4) มีสมุดบันทึกสุขภาพและพัฒนาการของเด็ก เช่น สมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก ของกรมอนามัย พร้อมเมื่อพาเด็กไปพบแพทย์

7. อนามัยสิ่งแวดล้อม

ภายในอาคาร

- 1) แสงสว่าง ต้องมีแสงสว่างเพียงพอโดยสม่ำเสมอทั่วทั้งห้องที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก (ห้องจัดกิจกรรมควรมีความเข้มของแสงระหว่าง 200-400 ลักส์ ห้องนอนควรมีความเข้มของแสงระหว่าง 100-150 ลักส์ ห้องน้ำห้องส้วมควรมีความเข้มของแสงประมาณ 200 ลักส์)
- 2) เสียงต้องอยู่ในระดับที่ไม่ดังเกินไป โดย
 - ระดับเสียงภายในอาคารขณะเด็กหลับไม่เกิด 35-40 เดซิเบล ขณะทำกิจกรรมอยู่ระหว่าง 45-50 เดซิเบล
 - ระดับเสียงภายนอกอาคารไม่เกิน 70 เดซิเบล
- 3) การถ่ายเทอากาศต้องมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก โดยพื้นที่ของหน้าต่าง ประตู และช่องลม รวมกันแล้วประมาณ 20% ของพื้นที่ห้อง ในกรณีที่เป็นห้องกระจกหรืออยู่ในบริเวณโรงงานที่มีมลพิษ ต้องติดเครื่องปรับอากาศ และมีเครื่องฟอกอากาศอย่างเหมาะสม ในบริเวณที่มีเด็กอยู่ต้องเป็นเขตปลอดบุหรี่
- 4) สภาพพื้นภายในอาคารต้องไม่ลื่นและไม่ชื้น ควรเป็นพื้นไม้หรือปูด้วยวัสดุที่มีความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ
- 5) บันไดต้องมีความกว้างของบันไดแต่ละช่วงไม่น้อยกว่า 1 เมตร ขานพักของบันไดต้องไม่น้อยกว่าความกว้างของบันได ลูกตั้งของบันไดต้องสูงไม่เกิน 17.50 เซนติเมตร ลูกนอนต้องกว้างไม่น้อยกว่า 20 เซนติเมตร บันไดทุกชั้นต้องมีราวและลูกกรงสูงไม่น้อยกว่า 90 เซนติเมตร มีราวเตี้ยเหมาะสำหรับเด็กเกาะขึ้นบันได และระยะห่างของลูกกรงต้องไม่เกิน 15 เซนติเมตร ทั้งนี้โดยต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็ก ในกรณีที่มีบันไดอยู่เดิมแล้ว หากสามารถปรับได้ก็ควรดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

ภายนอกอาคาร

1. รั้วมีรั้วกันบริเวณให้เป็นสัดส่วนเพื่อความปลอดภัยของเด็ก และควรมีทางเข้า-ออกไม่น้อยกว่าสองทาง ถ้ามีทางเดียว ต้องมีความกว้างประมาณ 2.00 เมตร

2. มลภาวะ

1) ต้องดูแลและกำจัดเก็บสิ่งปฏิกูลให้เหมาะสมไม่ปล่อยให้เป็นที่แหล่งเพาะหรือแพร่เชื้อโรค และควรมีการกำจัดสิ่งปฏิกูลทุกวัน

2) ต้องมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย และถูกสุขลักษณะ และควรตั้งอยู่ห่างจากแหล่งอบายมุข ฝุ่นละออง กลิ่นหรือเสียงรบกวนเกินควร

3) ที่เล่นกลางแจ้งต้องมีพื้นที่เฉลี่ยไม่น้อยกว่า 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน ขณะเล่น โดยจัดให้มีเครื่องเล่นกลางแจ้งที่ปลอดภัยและมีจำนวนพอสมควรกับจำนวนเด็ก ในกรณีที่ไม่สามารถจัดให้มีที่เล่นกลางแจ้งเป็นการเฉพาะหรือในสถานที่อื่นได้ อาจปรับใช้ที่ในร่มแทนก็ได้ โดยมีพื้นที่ตามกำหนดหรืออาจจัดกิจกรรมกลางแจ้งในสถานที่อื่นที่เหมาะสมเช่น บริเวณวัด หรือสวนสาธารณะ เป็นต้น

4) ระเบียงต้องมีความกว้างของระเบียงไม่น้อยกว่า 1.50 เมตรและหากมีที่นั่งตามระเบียงด้วย ระเบียงต้องกว้างไม่น้อยกว่า 1.75 เมตร ขอบระเบียงต้องสูงจากที่นั่งไม่น้อยกว่า 70 เซนติเมตร

8. การติดตามและให้คำปรึกษาแนะนำในการดำเนินงานพัฒนาเด็ก

การติดตามและประเมินผลพัฒนาการของเด็ก

1) ด้านสุขภาพเด็ก ใช้สมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก (กรมอนามัย) หรือแบบรายงานพัฒนาการเด็ก (กรมประชาสงเคราะห์) หรือแบบบ่งชี้พฤติกรรมตามวัยของเด็ก (หน่วยงานอื่นๆ) เพื่อบันทึกการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูงของเด็ก รวมทั้งการให้ภูมิคุ้มกันโรค บันทึกการเจ็บป่วย และการดูแลรักษาเป็นระยะ อย่างน้อย 3 เดือนต่อครั้ง

2) ด้านพัฒนาการเด็ก ใช้สมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก (กรมอนามัย) หรือแบบรายงานพัฒนาการเด็ก (กรมประชาสงเคราะห์) หรือแบบบ่งชี้พฤติกรรมตามวัยของเด็ก และแจ้งให้ผู้ปกครองทราบเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง รวมทั้งในเรื่องพฤติกรรมที่สงสัยว่าจะมีปัญหาเพื่อร่วมมือกันแก้ไขปัญหา ในการประเมินด้านพัฒนาการเด็กอาจใช้วิธีการสังเกต การร่วมสนทนาหรือจากผลงานของเด็กร่วมด้วย นอกจากนี้ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการเด็กอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

การประเมินคุณภาพการปฏิบัติงานของผู้เลี้ยงดูเด็ก

- 1) การประเมินภายใน ให้ผู้ดำเนินการประเมินผู้เลี้ยงดูเด็กทุก 6 เดือนในเรื่อง ความรู้ ความสามารถ ทักษะในการเลี้ยงดูเด็กตามมาตรฐาน รวมทั้งมีการประเมินเจตคติและความพึงพอใจของผู้เลี้ยงดูเด็กต่อหน้าที่ความรับผิดชอบและการประเมินเจตคติและความพึงพอใจของผู้ปกครองเด็กต่อผลการปฏิบัติงานของผู้เลี้ยงดูเด็ก
- 2) การประเมินภายนอก ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของหน่วยงานที่รับผิดชอบ งานพัฒนาเด็กปฐมวัย

การประเมินผลการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องจัดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานเพื่อประกอบการ ขออนุญาตจัดตั้ง หลังการได้รับอนุญาตจัดตั้ง และการขอต่อใบอนุญาตจัดตั้งของสถาบันรับเลี้ยงเด็ก ดังนี้

- 1) การจัดการอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และอนามัยสิ่งแวดล้อม
- 2) การบริหารจัดการการเงินและบุคลากร
- 3) การบริหารและจัดบริการพัฒนาเด็ก
- 4) การกำกับ ติดตาม ดูแลจากเจ้าของกิจการ หรือผู้ดำเนินการภายในสถานรับเลี้ยงเด็ก
- 5) การกำกับ ติดตาม ดูแลจากผู้เกี่ยวข้องภายนอก จากแหล่งอื่นๆ เช่น เจ้าหน้าที่
- 6) การจัดทำสรุปรายงานผลการดำเนินกิจการเกี่ยวกับการดำเนินงานทุก ๆ ด้าน ปีละ 1 ครั้ง

การให้คำปรึกษาแนะนำ

- 1) จัดประชุมเพื่อติดตามการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก โดยหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 2) ออกตรวจเยี่ยมสถานรับเลี้ยงเด็ก และให้คำปรึกษา แนะนำ อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง โดยหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. การจัดการศึกษาปฐมวัย

เด็กเป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่ง เป็นความหวังของครอบครัว เป็นผู้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมและความเป็นมนุษยชาติ เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ อนาคตของประเทศชาติจึงขึ้นอยู่กับคุณภาพของเด็ก เด็กที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ มีพัฒนาการในทุกๆ ด้านที่เหมาะสมกับวัย ไม่ว่าจะพัฒนาการทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคมและจริยธรรม จะเป็นผู้ที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ

เด็กในวัยเริ่มแรกของชีวิต หรือที่เรียกว่า “เด็กปฐมวัย” คือ วัยตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี จัดได้ว่าเป็นระยะที่สำคัญที่สุดของชีวิต ทั้งนี้เพราะพัฒนาการทุกอย่าง ด้านของมนุษย์ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม บุคลิกภาพโดยเฉพาะด้านสติปัญญา จะเจริญมากที่สุดในช่วงนี้ และพัฒนาการใดๆ ในวัยนี้จะเป็นพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการในช่วงอื่นๆ ของชีวิตเป็นอย่างมาก (เยาวพา เดชะคุปต์. 2542: 12)

คำว่า “เด็กปฐมวัย (Early Childhood)” มีผู้เรียกชื่อต่างกันไป เช่น “เด็กก่อนวัยเรียน” “เด็กปฐมวัย” แต่ไม่ว่าใช้ชื่อใดย่อมมีความหมายเดียวกัน

มาสโซเกีย (Massoglia. 1977: 3) กล่าวว่า เด็กปฐมวัย (Early Childhood) เป็นคำที่เรียกใช้เด็กที่มีอายุตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึง 6 ปี ซึ่งอยู่ในวัยที่คุณภาพของชีวิตทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา กำลังเริ่มต้นพัฒนาอย่างเต็มที่

คณะกรรมการดำเนินการวิจัย “การจัดบริการศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน”

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2522: 8) ได้ระบุเอาไว้ในรายงานผลการวิจัยว่า

“เด็กปฐมวัย” (เด็กก่อนวัยเรียน) หมายถึง

1. เด็กที่อยู่ในศูนย์โภชนาการของเด็ก หรือสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน หรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือที่เรียกว่าศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน

2. เด็กที่เรียนในชั้นอนุบาล 1 และ 2 ในโรงเรียนอนุบาลของรัฐบาลและเอกชน รวมทั้งเด็กที่เรียนในชั้นอนุบาล 1 และ 2 ในโรงเรียนอื่นใดที่เปิดชั้นอนุบาล 1 และ 2 หรือชั้นเด็กเล็ก เป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน ซึ่งโดยทั่วไปเด็กจะมีอายุประมาณ 3-6 ปี

กล่าวโดยสรุป เด็กปฐมวัยหมายถึง เด็กที่มีอายุตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึง 6 ปี ทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษา ซึ่งพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา กำลังพัฒนาอย่างเต็มที่

2.1 ความหมายและความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย

“การจัดการศึกษาปฐมวัย” หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าวจะมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากระดับอื่นๆ ทั้งนี้ เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพและการพัฒนาทางสมอง การจัดการศึกษา สำหรับเด็กในวัยนี้มีชื่อเรียกต่างกันไปหลายชื่อ ซึ่งแต่ละโปรแกรมก็มีวิธีการและลักษณะในการจัดกิจกรรมซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยพัฒนาเด็กในรูปแบบต่างๆกัน (เยาว พา เดชะคุปต์. 2542 : 14)

การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นภาวะใหม่ของการพัฒนาชุมชนเพื่อส่งเสริมการศึกษา และความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น และนับวันจะมีความสำคัญต่อชุมชนมากยิ่งขึ้น แต่เดิมเด็กอยู่กับครอบครัวที่มีผู้ใหญ่ดูแลเพราะครอบครัวไทยแต่โบราณเป็นครอบครัวแบบขยาย คือมีปู่ ย่า ตา ยาย อยู่รวมกัน แต่ปัจจุบันสังคมไทยกลายเป็นครอบครัวเดี่ยว คือมีแต่พ่อ แม่ ลูก ทั้งแม่ยังไปประกอบอาชีพนอกบ้านเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว ดังนั้นพ่อแม่จึงนำลูกไปฝากไว้ตามสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานบริบาลทารก หรือโรงเรียนอนุบาลเร็วขึ้น การศึกษาปฐมวัยจึงกลายเป็นความจำเป็นของชีวิตมากขึ้นกว่าเดิม ในอดีตที่ผ่านมาเรามักจะเลยไม่ได้ให้ความสำคัญของการจัดการศึกษาในวัยนี้เท่าที่ควร แต่ต่อมานักการศึกษา นักจิตวิทยา รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญในวงการต่างๆ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาของเด็กในวัยนี้มากขึ้น ทั้งนี้เพราะจากการค้นคว้าและวิจัยพบว่าพัฒนาการทุกๆด้านของบุคคลล้วนมีรากฐานมาจากการพัฒนาในวัยเด็ก โดยเฉพาะในช่วงอายุ 0 – 6 ปี ดังที่ ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) กล่าวว่า การปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม และบุคลิกภาพ รวมทั้งการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กจะทำได้ดีที่สุดในช่วงนี้ซึ่งเป็นวัยเริ่มต้นของชีวิต ด้วยเหตุผลเหล่านี้จึงนำไปสู่การจัดการศึกษาปฐมวัยในรูปแบบต่างๆ(เยาว พา เดชะคุปต์. 2542 : 14 - 15)

2.2 จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย

การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาที่แตกต่างหลากหลายไปจากการศึกษาระดับอื่น โดยมีรูปแบบและจุดมุ่งหมายที่จัดแตกต่างกันไปตามสภาพความต้องการ นโยบายหรือหลักปรัชญาการศึกษาของแต่ละหน่วยงานที่จัด แต่อย่างไรก็ดี จุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาปฐมวัยที่เหมาะสมควรมีเป้าหมายเดียวกันคือ ควรเน้นการพัฒนาเด็กทุกๆด้าน (Whole Child) ซึ่งการให้การศึกษาบรมและเลี้ยงดูเด็กในระดับปฐมวัยอย่างถูกต้องเหมาะสมย่อมจะมีความสำคัญต่อประเทศชาติอย่างยิ่ง เพราะถ้าเด็กในวัยนี้ได้รับการส่งเสริมพัฒนาการอย่างถูกต้องเหมาะสมจะส่งผลดีและเป็นรากฐานต่อพัฒนาการและการศึกษาระดับอื่นด้วย

ชีวิตในช่วงวัยเด็กตอนนี้หรือระยะปฐมวัยเป็นระยะที่สำคัญที่สุดของชีวิต สิ่งที่เกิดขึ้นในระหว่างเด็กอายุแรกเกิดจนถึงเริ่มเข้าชั้นประถมศึกษาจะมีผลต่อพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก และเป็นพื้นฐานต่อการพัฒนาเด็กในวัยต่อไป ดังนั้นการจัดการศึกษาในระดับนี้จึงควรเป็นการจัดการศึกษาที่จะเสริมสร้างพัฒนาการและประสบการณ์ของเด็กให้มีความพร้อมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ สถานอบรมเลี้ยงดูเด็กระดับก่อนประถมศึกษาต่างๆ เช่น สถานรับเลี้ยงเด็ก ศูนย์เด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือโรงเรียนอนุบาล เป็นสถานที่ที่จะเปิดโอกาสให้เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้สิ่งต่างๆ นอกเหนือจากสิ่งที่ได้รับจากบ้าน และส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญาและบุคลิกภาพไปพร้อมๆ กันด้วย

จุดมุ่งหมายของการศึกษาระดับปฐมวัยไม่ใช่เพียงแต่เป็นการเตรียมเด็กให้พร้อมที่จะเข้าเรียนต่อในประถมศึกษาเท่านั้น แต่ควรเป็นการช่วยเด็กให้มีชีวิตสมบูรณ์แบบตามที่ได้ปฐมวัยพึงจะมี เพราะเด็กวัยนี้เป็นวัยที่พร้อมที่จะเรียนรู้ ครูและผู้เกี่ยวข้องต้องมีวิธีสอนให้เหมาะสมเพื่อให้เด็กดำรงชีวิตในวัยเริ่มต้นด้วยความสุขและมีพัฒนาการด้านต่างๆ ไปได้อย่างเต็มที่ (เยาว พา เดชะ คุปต์. 2542 : 16-17)

2.3 รูปแบบของการจัดการศึกษาปฐมวัย

การจัดการศึกษาปฐมวัยที่ผ่านมาจัดกันในหลายรูปแบบและแต่ละแบบก็มีจุดมุ่งหมาย วิธีการ ความเป็นมา และหน่วยงานที่รับผิดชอบแตกต่างกันออกไป

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547: 2 – 5) กล่าวว่าไว้ว่า ปฐมวัยเป็นช่วงวัยที่มีพัฒนาการของร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา เป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย มีวิธีการที่แตกต่างกันไปอาจจำแนก 2 แบบ คือ บริบาลศึกษา และอนุบาลศึกษา

บริบาลศึกษา เป็นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุ 2 – 4 ปี มีจุดประสงค์เพื่อปูพื้นฐาน ทักษะการช่วยเหลือตนเอง และการเข้าสังคม ซึ่งมีประโยชน์มากสำหรับเด็ก เพราะเด็กจะได้เพื่อนได้ประสบการณ์ ได้รับการส่งเสริมทางด้านภาษา ลักษณะของการจัดอาจเป็นรูปแบบโรงเรียน เรียกว่า โรงเรียนเด็กเล็ก (Nursery School) หรือศูนย์เด็กเล็กกลางวัน (Daycare Center) หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

อนุบาลศึกษา เป็นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุ 3 – 6 ปี มุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมให้ความสำคัญกับการส่งเสริมพัฒนาการแบบองค์รวม มีการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบในโรงเรียนอนุบาล (kindergarten)

รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัย ขึ้นอยู่กับความเชื่อ ปรัชญา และบริบทของสังคมของที่นั้น ๆ ซึ่งในปัจจุบันจำแนกได้เป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบที่ 1 การจัดการศึกษาปฐมวัยแบบเน้นพัฒนาการ หรือแบบเตรียมความพร้อม เป็นรูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่ให้ความสำคัญเด็ก และพัฒนาการของเด็กอย่างครอบคลุมทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา

รูปแบบที่ 2 การจัดการศึกษาปฐมวัย แบบเน้นหน้าที่ หรือแบบเน้นวิชาการ เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งให้เด็กอ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น ซึ่งเป็นที่นิยมในสังคมที่ต้องการให้เด็กมีความสามารถโดยเร็ว โดยไม่สนใจต่อพัฒนาการและความเครียดในตัวเด็ก เป็นการเร่งและฝืนพัฒนาการของเด็ก เด็ก ๆ อาจฝึกและเรียนรู้การอ่านออกเขียนได้ตามแบบและวิธีการของตนเอง โดยวิธีสอนภาษาแบบเน้นพื้นฐานประสบการณ์

รูปแบบที่ 3 การจัดการศึกษาปฐมวัยแบบเน้นสถานการณ์ หรือแบบตามอัธยาศัยเป็นการเรียนการสอนอิสระ โดยผู้ปกครอง หรือครอบครัว เป็นผู้จัดการการเรียนการสอน เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า โรงเรียนบ้าน (Home school) ซึ่งวิธีการจัดการศึกษาขึ้นอยู่กับความพร้อมของครอบครัว ที่จำทำให้เด็กได้เรียนรู้เต็มศักยภาพ

พรสวรรค์ วีระยุทธศิลป์ (2540: 6) ได้ให้ความเห็นว่ารูปแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยใน 10 ปีข้างหน้า คือ 1) ควรได้เรียนรู้จากตัวอย่างบุคคลที่ดีและเหมาะสมประสพการณ์ที่สร้างสรรคิให้เด็กมีพฤติกรรมที่ดี และ 2) เด็กควรได้เรียนรู้และยอมรับความจริงของตนเองและสังคมแวดล้อมที่เกิดขึ้น ซึ่งเด็กจะเรียนรู้อย่างมีเหตุผล

วิลาสินี ฤกษ์จุฬิมล (2540: 6 – 7) ได้ให้ความเห็นว่ารูปแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยในทศวรรษหน้า จะต่างกับปัจจุบันตรงที่เป็นการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง การมีส่วนร่วมของโรงเรียน ครู และครอบครัว ในการที่จะสร้างเสริมให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีทุกด้าน โรงเรียนจะทำหน้าที่เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเด็ก ครอบครัว และโรงเรียน ต้องมีความร่วมมือและสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เด็กย่อมมีพัฒนาการที่ดี

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542: 29–33) ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาปฐมวัยว่ามีนักจิตวิทยา นักการศึกษาหลายท่าน ได้กล่าวถึงหลายรูปแบบซึ่งแต่ละแบบ มีจุดมุ่งหมายวิธีการ ที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้

1. โรงเรียนอนุบาล (Kindergarten) เป็นชื่อที่ใช้สำหรับการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 3 – 7 ปี คำว่า “โรงเรียนอนุบาล” นี้ เริ่มต้นโดย เฟดเดอริค โฟรเบล (Federich Froebel) นักการศึกษาชาวเยอรมัน ซึ่งเป็นผู้ริเริ่มตั้งโรงเรียนอนุบาลขึ้นเป็นแห่งแรกในประเทศเยอรมนี การจัดการศึกษาอนุบาลจะเน้นการจัดสิ่งแวดล้อม วัสดุอุปกรณ์และหลักสูตรที่จะมุ่งพัฒนาเด็กให้เจริญเติบโตในด้านต่าง ๆ โดยเน้นกิจกรรมการเล่น การปรับตัว การแสดงออกทางร่างกายและการฝึกการทำงาน และการอยู่ร่วมกัน (Hymes. 1967 : 65)

2. สถานะนบรืบาลเด็ท (Nursery School) ไฮม์ส (Hymes. 1967 : 65) กล่าวว่ำ “สถานบรืบาลเด็ท” หรือ “เนอสเชอริ” เป็นคอรังการที่จัดขึ้นสำหรับเด็ทวัย 2 – 5 ปี โดยส่งเสริมพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณร์ สังคม และสติปัญญา

3. โรงเรียนสำหรับเด็ทก่อนวัยเข้าเรียน (Preschools) หรือบางที่เรียกว่า “สถานบรืบาล” (Nursery School) เป็นคอรังการที่จัดขึ้นเพื่อบนัพัฒนาการด้านอารมณร์ของเด็ทและเสริมสร้างกิจกรรมเฉพาะด้านที่เรียกว่า “Enrichment Activities” ซึ่งเป็นคอรังการคั้งวันปัจจุบัน โรงเรียนสำหรับเด็ทก่อนวัยเข้าเรียนจะบนัพัฒนาการด้านสติปัญญา โดยบนัในรูปของกิจกรรมการเล่น

4. ศูนย์เลี้ยงเด็ทกลางวัน (Child Care Center) คือ ศูนย์ที่ให้บริการการเลี้ยงดูเด็ทอายุตั้งแต่วแรกเกิดจนถึง 4 ปี สำหรับพ่อแม่ที่ทำงานในเวลากลางวันตั้งแต่วเข้าถึงเย็น ศูนย์เลี้ยงเด็ทกลางวันตั้งขึ้นเพื่อบนัพัฒนาเด็ทในชุมชนต่าง ๆ ศูนย์เลี้ยงเด็ทกลางวันมีชื่อเรียกหลายชื่อ เช่น Day Care Center, Child Care Center, Day Nursery หรือ Children’s Center ซึ่งไม่ว่าจะเรียกชื่อว่ำอย่างไรก็ตาม ก็คือคอรังการที่จัดขึ้นสำหรับเด็ทที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปี ที่พ่อแม่มีความจำเป็นต้องออกไปทำงานนอกบ้าน โดยต่างจากสถานบรืบาลหรือ Nursery School ในแง่ที่ว่ำจะดูแลเด็ทในช่วอายุที่สูงกว่าสถานบรืบาลและจะมุ่งพัฒนาเด็ทในด้านร่างกาย การเคลื่อนไหว อารมณร์ สติปัญญา สุขทริยภาพ พัฒนาการทางสังคม และการเตรียมความพร้อม เพื่อบเรียนต่อในระดับประถม

5. บ้านรับเลี้ยงเด็ท (Family Day Care Homes) คือ ศูนย์รับเลี้ยงเด็ทที่จัดทำขึ้นที่บ้าน ซึ่งจะจัดขึ้นสำหรับรับเลี้ยงเด็ทตั้งแต่วแรกเกิดจนถึง 3 – 4 ปี ในบ้านของตน โดยรับเด็ทจำนวนน้อยคน ซึ่งต้องมีใบอนุญาตจัดตั้ง (Feeney & others. 1987: 30)

6. คอรังการเฮดสตาร์ท (Head Start) คือ คอรังการสำหรับเด็ทที่อยู่ในครอบครัวที่ยากจนหรือมีรายได้อั่วต่ำ ทั้งนี้เพื่อบให้โอกาสเด็ทได้มีโอกาพัฒนาเท่าเทียมกับเด็ทอื่น ๆ โดยจะรับเด็ทที่มีอายุก่อนเข้าเรียนรวว ๆ 4 ปี เพื่อบจัดพัฒนาเด็ท และจัดประสบบการณร์ที่เหมาะสมให้กับเด็ท (Hymes. 1967 : 65)

7. ศูนย์แม่และเด็ท (Parent – Child Centers) คือ คอรังการที่จัดขึ้นเพื่อบให้การศึกษาแก่เด็ทปฐมวัยที่มาจากครอบครัวที่ยากจน ซึ่งจัดขึ้นเพื่อบให้การศึกษาแก่แม่และเด็ทที่มีอายุต่ำกว่า 3 ปี

8. คอรังการโฮมสตาร์ท (Home Start) คือ คอรังการที่จัดขึ้นสำหรับเด็ทที่มาจากครอบครัวที่ยากจนเช่นกัน โดยบนัการให้การศึกษาแก่พ่อแม่และเด็ทที่บ้าน บางคั้งเป็นการให้การศึกษาแก่เยาวชนหรือวัยรุ่นที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา

9. โครงการให้การศึกษแก่พ่อแม่ (Parent Education) คือ โครงการที่ให้การศึกษแก่พ่อแม่เกี่ยวกับพัฒนาการและการอบรมเลี้ยง และการให้การศึกษบุตร ซึ่งอาจเป็นการจัดที่สถาบันการศึกษาหรือที่บ้านของเด็ก รวมทั้งโครงการจัดการศึกษาให้กับเด็กทารกและเด็กวัยเตาะแตะ

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยไม่ว่าจะจัดในรูปแบบใด ทุกรูปแบบมุ่งเน้นการดูแลเรื่องสุขภาพอนามัย การให้ความรู้กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ซึ่งการจัดสามารถจัดดูแลที่บ้านและจัดในสถานพัฒนา ซึ่งเรียกแตกต่างกันไป เช่น สถานรับเลี้ยงเด็ก (Nursery) โรงเรียนเตรียมอนุบาล (Nursery School) โรงเรียนอนุบาล (Kindergarten) ทำให้ผู้ปกครองมีโอกาสในการเลือกรูปแบบที่เหมาะสมกับเด็กและครอบครัวมากที่สุด

2.4 หน่วยงานที่จัดการศึกษาปฐมวัย

โดยทั่วไปอยู่ภายใต้การดำเนินงานจากหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน โดยมีวัตถุประสงค์ในการให้บริการที่หลากหลาย ซึ่งมีลักษณะการจัดเป็นการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ ซึ่งแต่ละแห่งจะรับเด็กอายุแตกต่างกันตั้งแต่แรกเกิด - 6 ปี แบ่งกลุ่มได้ 2 กลุ่ม คือ

1. หน่วยงานที่ให้การศึกษและการพัฒนาเด็กในชั้นอนุบาล หรือเตรียมประถมศึกษา เป็นหน่วยงานที่มุ่งเน้นทางด้านวิชาการ เตรียมเด็กให้มีความพร้อมที่จะเข้าเรียนต่อในชั้นประถม ซึ่งหน่วยงานประเภทนี้ ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลต่าง ๆ ทั้งของรัฐบาลและเอกชน

โรงเรียนอนุบาล (Kindergarten) เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ทำหน้าที่ให้การศึกษแก่เด็กปฐมวัย อายุ 3 – 6 ปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กในการที่จะเข้าเรียนในโรงเรียนที่เป็นระบบ วิธีการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรและบุคลากร จึงมุ่งเน้นเพื่อการส่งเสริมพัฒนาการและความพร้อมของเด็กเป็นสำคัญ (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2542 (3) : 32 – 37)

2. หน่วยงานที่มุ่งพัฒนาเด็กเล็ก หน่วยงานประเภทนี้ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สถานรับเลี้ยงเด็ก ศูนย์เด็กปฐมวัย ฯลฯ ทั้งของรัฐบาลและเอกชน

สถานเลี้ยงเด็ก (Nursery) เป็นสถานพัฒนาการศึกษาเด็กปฐมวัยที่มุ่งเน้นการดูแลเป็นหลัก ในขณะที่เดียวกันจะมีการจัดการศึกษาเพื่อการเสริมพัฒนาการตามวัย ความสำคัญอยู่ที่สุขภาพและปลอดภัย ที่ผู้ใหญ่ต้องให้การดูแลเป็นอย่างดี หลักการจัดมี 5 ประการ คือ 1) การดูแลที่มั่นใจได้ 2) การเลี้ยงดูมีคุณภาพ 3) มีการส่งเสริมการเรียนรู้ 4) มีการดูแลสุขภาพ 5) ดูแลความปลอดภัย (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2543)

โรงเรียนเด็กเล็ก (Nursery School) เป็นบริการการศึกษาและพัฒนาเด็กในรูปแบบหนึ่ง ที่จัดขึ้นเพื่อการให้การดูแลแก่เด็ก และส่งเสริมเด็กให้มีสุขภาพที่ดี มีพัฒนาการเต็มศักยภาพ โรงเรียนเด็กเล็กเป็นสถาบันที่สนองความต้อความต้องการของครอบครัวและชุมชนที่มีปัญหาการดูแลการ

ช่วยเหลือตนเองด้านการศึกษา หรือมีปัญหาทางเศรษฐกิจที่ทำให้เด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาและพัฒนา ซึ่งเป็นสิทธิที่พึงมีของเด็ก (กฤตยา ตันติผลาชีวะ. 2543 (2): 16 – 21)

หน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดการศึกษาปฐมวัยหรือระดับก่อนประถมศึกษา ที่จัดในรูปแบบของโรงเรียนอนุบาล ชั้นเด็กเล็ก และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ได้ศึกษาค้นคว้ามีดังนี้

1. ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ

ส่วนใหญ่เปิดสอนชั้นเด็กเล็กและชั้นอนุบาลขึ้นในโรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัยทุกแห่ง จุดมุ่งหมายเพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าในด้านการเรียนการสอน การวิจัย และเพื่อสนองความต้องการของผู้ปกครองเด็กอีกด้วย ลักษณะการจัดเป็นแบบเดียวกับโรงเรียนอนุบาลทั่วไปที่มุ่งเตรียมความพร้อมเด็กสำหรับเข้าเรียนในชั้นประถม

2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

จัดอยู่ในรูปแบบของโรงเรียนอนุบาล เนื่องจากรัฐไม่สามารถจัดการศึกษาในระดับนี้ได้ อย่างทั่วถึง จึงสนับสนุนให้เอกชนดำเนินการโรงเรียนที่มีมาตรฐาน มักจะเสียค่าเล่าเรียนสูง แต่ก็นับได้ว่าได้ช่วยแบ่งเบาภาระผู้ปกครองในการเลี้ยงดูเด็กเป็นอย่างมาก

3. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาเอกชน

เปิดสถานศึกษาเด็กก่อนวัยเรียนขึ้นในรูปแบบของโรงเรียนอนุบาล และชั้นเด็กเล็ก มุ่งให้ความรู้และพัฒนาเด็กก่อนที่จะมาเรียนในชั้นประถมศึกษา จัดหัดต่าง ๆ มีโรงเรียนอนุบาล จังหวัดละ 1 โรง เพื่อเป็นตัวอย่างแก่หน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษาในระดับนี้

4. กรมศาสนา

เริ่มโครงการสอนเด็กก่อนวัยเรียน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516 โดยใช้วัดเป็นสถานที่อบรมสั่งสอนเด็ก ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะให้พระได้ทำประโยชน์แก่สังคม และเป็นการเตรียมเด็กให้มีความรู้พื้นฐานก่อนที่จะเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาตลอดจนปลูกฝังคุณธรรมวัฒนธรรมอันดีงามให้เด็ก

5. กรมการฝึกหัดครู

โครงการที่กรมการฝึกหัดครูดำเนินการอยู่ คือ โครงการฝึกอบรมเด็กเล็กก่อนเกณฑ์ บังคับเรียน ในโครงการฝึกหัดครูชนบท และโครงการสอนเด็กเล็ก ซึ่งเริ่มดำเนินงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2511 – 2514 มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาเด็กในชนบทที่มีอายุก่อนเกณฑ์บังคับ

โครงการฝึกอบรมเด็กเล็กก่อนวัยเรียนในโครงการฝึกหัดครูชนบท เป็นโครงการที่กรมการฝึกหัดครูจัดทำที่โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ ได้ทดลองทำในชนบทที่มีฐานทางเศรษฐกิจยากจน โดยรับเด็กอายุ 4 – 6 ปี เข้ารับการฝึกอบรมในโรงเรียนประถมศึกษา

โครงการฝึกอบรมเด็กเล็ก เป็นโครงการที่จัดอบรมเด็กก่อนเกณฑ์บังคับเรียนของ กรมการฝึกหัดครู ส่วนมากเด็กจะมีอายุระหว่าง 3 ขวบกว่า ถึง 6 ขวบ โครงการนี้ดำเนินงานในโรงเรียน สาคิตของกรมการฝึกหัดครู เพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า และฝึกหัดการสอน

6. กรมการพัฒนาชุมชน

กรมการพัฒนาชุมชนเป็นผู้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในหมู่บ้านศูนย์ ดังกล่าวส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเอง เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือกัน ในท้องถิ่น พัฒนาท้องถิ่นของตนเอง โดยมีกรมการพัฒนาชุมชนให้การสนับสนุนและประสานงานและ กำลังขยายเขตการปฏิบัติงานตามโครงการให้กว้างขวางต่อไป

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่จัดตั้งขึ้น มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เด็กที่มีอายุระหว่าง 3 - 6 ปี ในเขตพัฒนาได้รับการเลี้ยงดูอย่างถูกต้องและเหมาะสม ด้วยการส่งเสริมความเจริญเติบโต ทั้ง ทางร่างกายและจิตใจของเด็ก พร้อมกับส่งเสริมให้ท้องถิ่นช่วยตัวเอง และร่วมมือกันพัฒนาเด็กโดย เผยแพร่วิทยาการแผนใหม่ไปสู่บิดามารดา ผู้ปกครองเด็ก และชุมชน ส่วนผู้ดูแลเด็กนั้น คัดเลือกจาก บุคคลในท้องถิ่นที่ศรัทธาในการเลี้ยงดูเด็ก โดยที่ทางกรมการพัฒนาชุมชนทำการฝึกอบรมให้ ส่วน ค่าตอบแทนนั้น โดยหลักการได้จากผู้ปกครองส่วนหนึ่ง และรัฐบาลจ่ายสมทบให้อีกส่วนหนึ่ง นอกจากนี้ ทางกรมการพัฒนาชุมชนได้ให้การสนับสนุนตัดสินต่าง ๆ ให้ดังต่อไปนี้

- จัดสรรเงินอุดหนุนสมทบกับราษฎรในการก่อสร้าง
- จัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการสอน
- จัดการฝึกอบรมผู้ดูแลเด็ก
- จ่ายค่าตอบแทนผู้ดูแลเด็ก ในกรณีที่ประชาชนไม่สามารถดำเนินการได้ ซึ่ง

กรมการพัฒนาชุมชนจะพิจารณาเป็นราย ๆ ไป ตามความจำเป็น

7. กรมอนามัย

หน่วยงานของกรมอนามัย จัดอยู่ในรูปแบบของศูนย์โภชนาการ ทั้งนี้เพราะในชนบทเด็ก ส่วนใหญ่ประสบปัญหาในเรื่องการขาดแคลนอาหารที่จำเป็นสำหรับร่างกายทำให้กระทบกระเทือนต่อ ความเจริญเติบโตทั้งร่างกายและสมอง วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งศูนย์โภชนาการของกรมอนามัยนั้น มุ่งหมายให้เด็กในท้องถิ่นที่อยู่ในวัยเด็กได้รับการเลี้ยงดูอย่างถูกต้องวิธี เผยแพร่ความรู้ทางโภชนาการแก่ พ่อ - แม่ของเด็ก ตลอดจนช่วยเหลือครอบครัวที่ยากจน

8. ศูนย์สุขวิทยาจิต กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข

จัดในรูปแบบของศูนย์สุขวิทยาจิต โดยให้บริการในการแก้ปัญหาทางอารมณ์ จิตใจ และพฤติกรรมของเด็ก ตลอดจนประชาชนทั่วไป สำหรับในระดับเด็กเล็กจะแนะนำในด้านการอบรม เลี้ยงดู ให้ความรู้ด้านจิตวิทยา พัฒนาการทางจิตใจ อารมณ์ โดยมีหน่วยจิตเวชให้การตรวจรักษา

9. กระทรวงพัฒนาสังคมและความัยการมนุษย์

ให้การสนับสนุน ส่งเสริม และควบคุมสถานสงเคราะห์เด็ก และสถานรับเลี้ยงเด็กของเอกชน เพื่อให้ดำเนินงานด้วยดีมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามกฎหมาย โดยสถานสงเคราะห์เด็กเอกชน จะได้รับอุปการะเด็กกำพร้า เด็กครอบครัวยากจน อายุระหว่างแรกเกิดถึง 18 ปี ส่วนสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนจะเลี้ยงเด็ก 2 ประเภท คือ ประเภทกลางวัน และประเภทประจำ อายุระหว่างแรกเกิดถึง 7 ปี

10. กรุงเทพมหานคร

จัดตั้งศูนย์เลี้ยงเด็กกลางวัน (Day Care Center) ขึ้นเพื่อเป็นหน่วยงานในความรับผิดชอบของสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร จัดบริการอาหารกลางวันให้กับเด็กเล็กในเขตต่าง ๆ โรงเรียนที่เปิดสอนชั้นเด็กเล็กของสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือผู้ปกครองในท้องถิ่นนั้น ในการแบ่งเบาภาระ และช่วย พัฒนาเด็ก ฝึกความพร้อมก่อนเข้าเรียน ครูผู้สอนเป็นครูของกรุงเทพมหานคร สอนให้โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน เพียงแต่ผู้ปกครองช่วยบริจาคเครื่องเขียน แบบเรียน และอุปกรณ์บ้างตามสมควร

11. สำนักงานการศึกษาส่วนท้องถิ่น

จัดบริการชั้นเด็กเล็ก เพื่อช่วยเหลือเด็กและผู้ปกครอง โดยจัดเป็นชั้นเรียนสำหรับเด็กเล็กแทรกอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาของเทศบาล ผู้ปกครองเด็กช่วยเหลือในโรงเรียนบ้างเล็กน้อย โดยจ่ายเป็นค่าจ้างครูสอนซึ่งอาจจะอาศัยคนท้องถิ่นนั้นมาช่วยสอน ความต้องการของผู้ปกครองที่จะส่งเด็กเข้ารับบริการนับวันจะทวีจำนวนมากขึ้น

12. องค์กรเอกชน

ประกอบด้วยสภาองค์การพัฒนาคเด็กและเยาวชนและคณะทำงานด้านเด็ก ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มองค์กรต่าง ๆ เช่น มูลนิธิเด็ก มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก พริยานุเคราะห์มูลนิธิ สหทัยมูลนิธิ สมาคมสงเคราะห์เด็กกำพร้าแห่งประเทศไทย มูลนิธิเด็กอ่อนในสลัม เป็นต้น โดยมีเป้าหมายหลักในการทำงานเพื่อพัฒนาเด็ก โดยเฉพาะเด็กที่อยู่ในภาวะเสี่ยง ทั้งเด็กด้อยโอกาส เด็กพิการ เด็กเร่ร่อน เด็กถูกทอดทิ้ง ฯลฯ

13. กระทรวงกลาโหม

จัดในรูปของสถานศึกษาปฐมวัย โดยรับเด็กอายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี โดยมีหน่วยรองรับ ดังที่ วรรณพร กาญจนภา (2544: 43 – 44) ได้ศึกษาไว้ว่า กองทัพบก มีผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานเป็นผู้รับผิดชอบดูแล มีสถานศึกษาปฐมวัยที่จัดตั้งโดยหน่วยงานของกองทัพบกทั้งสิ้น 92 แห่ง มีทั้งโรงเรียนอนุบาลและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

สรุปได้ว่าในปัจจุบันมีหน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชนมากมาย ที่รับผิดชอบและดูแลการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ เพื่อดูแลและส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสม

3. หลักการแนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนาเด็กปฐมวัยตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย

คุณภาพชีวิตที่ดีของเด็กปฐมวัย เป็นหลักสำคัญประการหนึ่งในการสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับชุมชน และสังคมประเทศ ด้วยเหตุนี้ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้ดูแลเด็ก และผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง จะต้องมีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็ก ตั้งแต่แรกเกิด อย่างจริงจัง และต่อเนื่อง นับตั้งแต่ปีงบประมาณ 2548 เป็นต้นมารัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กมากขึ้นอย่างชัดเจน และมีการประกาศนโยบายที่จะให้มีศูนย์เด็กเล็กที่ได้มาตรฐานครอบคลุมทุกหมู่บ้าน ภายในปี 2552 กระทรวงสาธารณสุข โดยกรมอนามัย เป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีความสำคัญ กับการพัฒนาเด็กอย่างบูรณาการรอบด้าน และได้ดำเนินโครงการศูนย์เด็กเล็กนำร่องอย่างต่อเนื่อง จนถึงปัจจุบัน ในการส่งเสริมการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้ได้มาตรฐาน และผู้ดูแลเด็ก ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก เพื่อส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้รับการเลี้ยงดู และเจริญเติบโต ในสิ่งแวดล้อมที่สะอาด ปลอดภัย ตลอดจนได้รับการส่งเสริมสุขภาพ และพัฒนาการตามวัย อย่างเหมาะสม

3.1 ความหมายของมาตรฐาน

สำหรับคำว่า มาตรฐาน มีผู้ให้ความหมายไว้หลายทัศนะ ดังนี้

กรมวิชาการ (2540:1) ได้ให้ความหมายคำว่ามาตรฐานการศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดทางการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. มาตรฐานการศึกษาด้านผลผลิต หมายถึง คุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
2. มาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการ หมายถึง ระบบวิธีการและเทคโนโลยีเชิงระบบที่มีประสิทธิภาพ
3. มาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัย หมายถึง คน , อุปกรณ์ , งบประมาณ , สถานที่และเทคโนโลยี ที่จำเป็นต้องมีต้องใช้ เพื่อนำไปสู่ผลผลิตที่มีคุณภาพ

สุนทร พูนพิพัฒน์ (2540:14) ให้ความหมายของคำมาตรฐาน (Standard) ว่า หมายถึง เอกสารที่จัดทำขึ้นจากการเห็นพ้องต้องกัน และได้รับความเห็นชอบจากองค์การหรือหน่วยงานที่ยอมรับกัน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 ให้ความหมายว่า มาตรฐาน หมายถึง สิ่งที่ดีเอาเป็นเกณฑ์ที่รับรองกันทั่วไป, สิ่งที่ดีเอาเป็นเกณฑ์สำหรับเทียบกำหนด

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 4 ให้ความหมาย “มาตรฐานการศึกษา” หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับลักษณะคุณภาพ ที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียง สำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544: 3)

จากความหมายของคำว่า มาตรฐานและมาตรฐานการศึกษาพอสรุปได้ว่า “มาตรฐาน” หมายถึง สิ่งที่ดีเป็นหลักเทียบกำหนด สภาพที่พึงประสงค์ที่ระบุถึงสภาพปัจจัย วิธีดำเนินการหรือกระบวนการ และสภาพที่ผลิตโดยความเห็นชอบขององค์การหรือหน่วยงานที่ยอมรับกัน

3.2 ความหมายและมิติของการศึกษาปฐมวัย

3.2.1 ความหมายของการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาที่พัฒนามาจากความต้องการการดูแลและเลี้ยงเด็กของสังคม ระยะเวลาเริ่มแรกเป็นเรื่องของการเลี้ยงเด็ก ต่อมาเป็นเรื่องของการอนุบาล ในปี ค.ศ. 1950 สหรัฐอเมริกามีปัญหาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัวและสถานะทางสังคม เปลี่ยนไป มีผลทำให้การจัดการศึกษาอนุบาลขยายขอบเขตจากการศึกษาที่จัดให้กับเด็กอายุ 3-6 บาท เป็นการให้การดูแลและการศึกษาแก่เด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 8 ปี และใช้คำว่า การศึกษาปฐมวัย (early childhood education) ซึ่งหมายถึง การบริการ การดูแล และการให้การศึกษแก่เด็กแรกเกิดถึงอายุ 8 ปี โดยจัดเป็นระบบเรียกว่า Educare ทำให้การศึกษาเด็กเดิมขยายขอบเขตครอบคลุมการดูแลเด็กทารก การดูแลเด็กเล็ก และโรงเรียนอนุบาล (Woodill in Woodill, 1992 : 14 - 15)

3.2.2 มิติของการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งสนองต่อความต้องการของเด็กในฐานะบุคคล สนองต่อความต้องการของสังคมในฐานะบริการชุมชน ลักษณะของการจัดการศึกษาจึงมี 2 มิติร่วมกันระหว่าง การดูแล และการศึกษาซึ่งจำแนกเป็นการให้การศึกษแก่เด็ก และการให้การศึกษแก่ผู้ปกครอง

มิติการดูแล หมายถึงการให้การดูแลเด็กเกี่ยวกับสุขวิทยาเด็ก โภชนาการ ความปลอดภัย สุขภาพ การพักผ่อน การนอน และการออกกำลังกายของเด็ก ซึ่งการดูแลนี้ได้กำหนดเป็นตารางกิจกรรมประจำวัน ที่บอกเวลานอน เวลาอาหารและเวลาทำกิจกรรมของเด็กซึ่งแสดงให้เห็นหน้าที่ของครูในการดูแลแก่เด็ก

มิติการศึกษา หมายถึงการให้ความรู้และประสบการณ์แก่เด็ก เพื่อเปลี่ยนพฤติกรรม และเจตคติของเด็กไปสู่การเรียนรู้ในสิ่งที่ดีและถูกต้อง จำแนกเป็น 2 ด้าน คือการให้การศึกษแก่เด็กและการให้การศึกษแก่ผู้ปกครอง ทั้งนี้เพราะการศึกษาที่ให้แก่เด็กปฐมวัยไม่สามารถแยก ออกจากบ้าน เนื่องจากพัฒนาการและการสร้างเสริมเด็กเพื่อการเจริญเติบโต มีการเรียนรู้ที่ดีมี พัฒนาการที่สมบูรณ์นั้น ต้องสานต่อกันระหว่างบ้านและโรงเรียน ถ้าผู้ปกครองมีความเข้าใจเด็ก รู้จักพัฒนาการเด็ก เลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้องและเข้าใจโรงเรียน จะทำให้การจัดการศึกษาสำหรับเด็ก เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การให้การศึกษแก่เด็ก หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่เป็นประสบการณ์การ เรียนรู้ให้แก่เด็กเพื่อ “การรู้หนังสือ” ซึ่งการรู้หนังสือของเด็กปฐมวัย หมายถึง ความเข้าใจตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อม และโลกรอบตัว การจัดการศึกษานี้ จะจัดควบคู่กันไปกับการส่งเสริมพัฒนาการ เด็กให้เต็มศักยภาพ

การให้การศึกษแก่ผู้ปกครอง โดยพันธกิจของการศึกษาปฐมวัยส่วนหนึ่งจะมุ่งเน้น ให้ผู้ปกครองมีความเข้าใจพัฒนาการเด็กและงานของโรงเรียน การให้การศึกษแก่ผู้ปกครองจึงเป็น เป้าหมายสำคัญของการศึกษาปฐมวัยอย่างหนึ่งด้วย โดยจุดประสงค์แล้วการให้การศึกษแก่ ผู้ปกครอง มุ่งเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ปกครองกับเด็ก ปรับปรุงสมรรถนะของการ เป็นผู้ปกครองให้เกิดการเป็นผู้ปกครองที่ถูกต้องด้วยการเสริมทักษะของการเป็นผู้ปกครอง (Essa, 1996 : 89)

3.2.3 การจัดมิติการดูแลและการศึกษา

การดูแลและการศึกษา เป็นพันธกิจหลักของวิชาชีพการศึกษาปฐมวัย และเป็นมิติ ทางการศึกษาปฐมวัยที่สำคัญ ทั้งนี้เพราะลูกค้าทางการศึกษาปฐมวัย เป็นผู้ที่ยังเยาว์ต้องการการ ช่วยเหลือเพื่อสร้างเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ แต่เด็กปฐมวัยแต่ละช่วงปีของอายุมีความแตกต่าง กันมาก เพราะเป็นช่วงของการเจริญเติบโตและพัฒนาการ ทำให้ระดับของการดูแลและการศึกษาที่ จัดให้แก่เด็กปฐมวัยแต่ละช่วงอายุมีความแตกต่างกัน กล่าวคือการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็ก แรกเกิดถึง 1 ขวบแรก จะเน้นมิติการดูแลเป็นหลัก ส่วนมิติการศึกษาจะเป็นการให้ความรู้ที่เน้นไปที่ พ่อแม่ผู้ปกครอง เมื่อเด็กเข้าสู่วัยเตาะแตะ การศึกษาปฐมวัยที่จัดให้กับเด็กวัยนี้จะเน้นทั้งมิติการดูแล และมิติการศึกษาควบคู่กันไป เมื่อเด็กเข้าสู่วัยอนุบาล และเข้าสถานศึกษาหรือโรงเรียนอนุบาล การ จัดการศึกษาปฐมวัยจะเน้นมิติการศึกษาสำหรับเด็กมากขึ้น ส่วนมิติการดูแลลดลง เพราะเด็ก 3-6 ขวบ มีการพัฒนาและเรียนรู้ในระดับสูงขึ้น ช่วยเหลือตัวเองได้มากขึ้นและการใคร่รู้ใคร่เห็น เซลล์ สมองเจริญเต็มที่ เด็กมีความต้องการพัฒนาความเจริญงอกงามทางพุทธิปัญญาหรือความรู้ความ เข้าใจในระดับสูงขึ้น การจัดการศึกษาปฐมวัยในช่วง 3-6 ขวบ จึงเน้นไปที่การให้การศึกษ

สถานเลี้ยงเด็ก (Nursery) เป็นสถานศึกษาปฐมวัยที่ ส่วนใหญ่ทำหน้าที่รับเลี้ยงเด็ก ส่วนการศึกษาจะเน้นไปที่การให้การศึกษาสำหรับผู้ปกครอง โรงเรียนเด็กเล็ก (Nursery School) หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยลักษณะของการจัดมิติของการศึกษาปฐมวัย จะเน้นมิติการดูแลควบคู่ไปกับมิติการศึกษาเท่าๆกัน ส่วนโรงเรียนอนุบาล (Kindergarten) ซึ่งนับเป็นสถานศึกษาปฐมวัยที่คุ้นเคยกันว่าเป็นโรงเรียน ภารกิจหลักจะเน้นไปที่มิติการศึกษาที่ให้แก่เด็กโดยตรงเป็นหลัก ส่วนมิติการดูแลจะน้อยลงมา (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2545 : 3 - 5)

3.3 นโยบายและแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย (0- 5ปี) พ.ศ.2546-2550

รัฐให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-5) เพราะเป็นช่วงวัยสำคัญสำหรับการพัฒนาสมองของบุคคล สำนักงานฯ จึงได้จัดทำนโยบายและแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) พ.ศ. 2546-2550 ขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาเด็กปฐมวัย

3.3.1 วิสัยทัศน์

เด็กปฐมวัยทุกคน ได้รับและมีการพัฒนาที่เป็นเลิศและเหมาะสมอย่างรอบด้าน สมดุล เต็มศักยภาพ พร้อมทั้งเรียนรู้อย่างมีความสุข และเติบโตตามวัยอย่างมีคุณภาพ ในปี 2550 เพื่อเป็นรากฐานอันสำคัญยิ่งในการพัฒนาเด็กในระยะต่อไป

3.3.2 นโยบาย

พัฒนาเด็กปฐมวัยช่วงอายุ 0-5 ปี ทุกคนอย่างเต็มศักยภาพและมีคุณภาพเต็มที่ โดยให้ครอบครัวเป็นแกนหลัก และให้ผู้มีหน้าที่ดูแลเด็กและทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดบริการ สิ่งแวดล้อมที่ดี เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นและเหมาะสมกับเด็กตามวัย

3.3.3 เป้าหมาย

1. เด็กอายุ 0-5 ปี ทุกคน
2. พ่อและแม่ สมาชิกในครอบครัว ผู้เตรียมตัวเป็นพ่อแม่
3. ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กโดยตรง ได้แก่ ผู้บริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ครู ผู้ดูแลเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็ก พี่เลี้ยงเด็ก ผู้สูงอายุที่ดูแลเด็ก แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ฯลฯ
4. ชุมชน ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชนต่างๆ ผู้ทางศาสนา อาสาสมัครในรูปแบบต่างๆ กลุ่มอาชีพ นักเรียน/เยาวชน ฯลฯ
5. สังคม ได้แก่ สถาบันทางสังคม สื่อมวลชน สถาบันวิจัย สถาบันการศึกษา นักวิชาชีพ และองค์กรวิชาชีพต่างๆ องค์กรของรัฐ องค์กรเอกชน องค์กรธุรกิจ องค์กรระหว่างประเทศ

3.4 มาตรฐานขั้นพื้นฐานในการดำเนินงานของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กำหนดให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ดำเนินงานตามมาตรฐานขั้นพื้นฐานเมื่อมีการขออนุญาตจัดตั้ง ดังนี้

พระราชกฤษฎีกา โอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตาม พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 ตามมาตรา 133 ในประกาศของ คณะปฏิวัติ ฉบับที่ 294 ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 ให้แก้ไขคำว่า “กระทรวงมหาดไทย” เป็น “กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์” คำว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็น “รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์” และคำว่า “อธิบดีกรม ประชาสงเคราะห์” เป็น “อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ” แต่ยังคงปฏิบัติงานตามภารกิจเดิม ตามในอำนาจประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 294 ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515

ดังนั้น กรมการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันนี้ ก็คือ กรมประชาสงเคราะห์เดิมนั่นเอง

3.4.1 ลักษณะการจัดบริการ

บริการที่จัดให้แก่เด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กของกรม พัฒนาสังคมและสวัสดิการ แบ่ง ได้ 3 ประเด็นใหญ่ ๆ คือ .

1. บริการด้านการศึกษา เพื่อการพัฒนาจิตใจ สติปัญญา และสังคม โดยสอนให้เด็กรู้จักการปฏิบัติให้เข้ากับสังคมและสภาพแวดล้อม ฝึกสอนให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านสติปัญญา และจิตใจ ทั้งนี้จะยังไม่มีการเรียนการสอนหนังสือ เพราะเด็กในวัยนี้ยังไม่พร้อมที่จะได้รับการศึกษา

2. บริการด้านสุขภาพอนามัย จัดผู้เลี้ยงดูเด็กที่มีคุณภาพเหมาะสมในจำนวนที่เพียงพอต่อการดูแลเด็ก ให้บริการรักษาพยาบาลเมื่อเด็กเจ็บป่วย ดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐานและป้องกันโรคตามวัย จัดอาหารที่มีคุณภาพถูกหลักโภชนาการ

3. บริการด้านสังคม โดยการจัดอาคารสถานที่ ห้องนอน ห้องเด็กป่วย ห้องอาหาร ห้องครัว และสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม รวมทั้งให้คำปรึกษาแนะนำแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง เมื่อเกิดปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

การดำเนินการสถานรับเลี้ยงเด็กจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายโดยมีกรม พัฒนาสังคมและสวัสดิการเป็นหน่วยงานรับผิดชอบควบคุมดูแล มีการกำหนดกฎเกณฑ์ที่ทุกสถานบริการต้องจัดให้มี

เช่น ลักษณะและขนาดของอาคารสถานที่ ห้องใช้ประโยชน์ต่าง ๆ สภาพแวดล้อม บริการที่จะต้องจัดให้กับเด็ก ผู้ดูแลเด็ก วัสดุเครื่องใช้ เครื่องเล่นต่าง ๆ เป็นต้น

3.4.2 เกณฑ์และมาตรฐานการจัดบริการ

อาศัยอำนาจตามความใน มาตรา 6 และมาตรา 52 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการ ที่เกี่ยวกับการจำกัดสิทธิ และเสรีภาพบุคคลซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 31 มาตรา 34 มาตรา 36 มาตรา 39 มาตรา 48 และมาตรา 50 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 123 ตอนที่ 84 ก. 2549 : 23)

ข้อ 1 ผู้ใดประสงค์จะจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานสงเคราะห์เด็ก ให้ยื่นคำขอต่ออธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัด ตามแบบซึ่งอธิบดีกำหนด เมื่ออธิบดีหรือผู้ว่าราชการพิจารณาแล้ว เห็นสมควรให้จัดตั้งได้ ให้ออกไปอนุญาตตามแบบที่อธิบดีกำหนด

ข้อ 2 เจ้าของสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานสงเคราะห์เด็ก ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- (1) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์
- (2) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี
- (3) ไม่เป็นผู้วิกลจริตหรือพินเพื่อนไม่สมประกอบ
- (4) ไม่เป็นผู้ต้องเคยได้รับโทษจำคุก โดยค้ำนึ่งคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

เว้นแต่ความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

(5) ไม่เป็นผู้เจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อน วัณโรค ในระยะอันตราย โรคเท้าช้างในระยะปรากฏอาการเป็นที่รังเกียจแก่สังคม โรคยาเสพติดอย่างร้ายแรง หรือโรคพิษสุราเรื้อรังในกรณีนิติบุคคลเป็นเจ้าของสถานรับเลี้ยงเด็ก นิติบุคคลนั้นต้องแต่งตั้งผู้แทนซึ่งมีคุณสมบัติตามวรรคหนึ่งให้ปฏิบัติตามกฎกระทรวงนี้แทน

ข้อ 3 สถานรับเลี้ยงเด็ก และสถานสงเคราะห์เด็ก จะดำเนินกิจการได้ ต้องมีผู้ทำการที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับเจ้าของหรือผู้แทนตามข้อ 2 ซึ่งระบุไว้ในคำขออนุญาต

ข้อ 4 อาคารสถานรับเลี้ยงเด็ก และสถานสงเคราะห์เด็ก จะต้องจัดให้มีห้องนอน ห้องเด็กป่วย ห้องครัว ห้องส้วม แยกเป็นสัดส่วน ไม่ปะปนกัน และถ้าสถานรับเลี้ยงเด็กอายุเกิดกว่าสองปี จะต้องจัดให้มีที่รับประทานอาหาร ที่เด็กเล่น กำหนดไว้เพื่อการนี้โดยเฉพาะ การจัดอาคารสถานที่จะต้องมีสุขลักษณะดังต่อไปนี้ คือ

- (1) ห้องนอน ห้องเด็กป่วย ห้องครัว ห้องส้วม และบริเวณใช้สอยทั่วไป ภายในอาคารจะต้องมีแสงสว่าง และช่วงระบายนอากาศอย่างเพียงพอ
 - (2) จะต้องจัดให้มีทางเข้าออกของอาคารโดยเหมาะสมสามารถเคลื่อนย้ายเด็กออกจากอาคารได้โดยสะดวก เมื่อเกิดอัคคีภัยหรือภัยพิบัติอื่น ๆ
 - (3) หน้าต่าง ประตู ห้องนอนเด็ก และห้องเด็กป่วย ต้องติดตั้งมุ้งลวด
 - (4) ถ้าสถานรับเลี้ยงเด็ก เลี้ยงดูเด็กในวัยต่าง ๆ ไว้ร่วมกัน ต้องแยกห้องนอน ระหว่างเด็กอายุต่ำกว่าสองปี กับเด็กอายุเกิดกว่าสองปี
 - (5) ในกรณีที่เด็กอายุต่ำกว่าสองปี ห้องนอนเด็กจะต้องมีเนื้อที่ไม่ต่ำกว่า 1.65 ตารางเมตร และปริมาตรไม่ต่ำกว่า 4.94 ลูกบาศก์เมตร ต่อเด็กหนึ่งคน
 - (6) ในกรณีที่เด็กอายุเกิดกว่าสองปี ห้องนอนเด็กต้องมีเนื้อที่ไม่ต่ำกว่า 1.94 ตารางเมตร และปริมาตรไม่ต่ำกว่า 5.94 ลูกบาศก์เมตร ต่อเด็กหนึ่งคน
 - (7) ในกรณีที่เด็กอายุเกิดกว่าเจ็ดปี ห้องนอนเด็กจะต้องมีเนื้อที่ไม่ต่ำกว่า 2.47 ตารางเมตร และปริมาตรไม่ต่ำกว่า 9 ลูกบาศก์เมตร ต่อเด็กหนึ่งคน
 - (8) ห้องส้วมสำหรับเด็กอายุเกิดกว่าสองปี ต้องมีที่ถ่ายอุจจาระอย่างน้อยหนึ่งที่ต่อเด็กสี่สิบคน สำหรับเด็กอายุเกิดกว่าเจ็ดปี อย่างน้อยหนึ่งที่ต่อเด็กสิบคน
- ข้อ 5 สถานสงเคราะห์เด็กที่รับทั้งเด็กหญิงเด็กชาย ต้องจัดให้มีห้องนอน ห้องน้ำ ห้องส้วม สำหรับเด็กชายและเด็กหญิงแยกต่างหากจากกัน สถานสงเคราะห์เด็กที่มีเด็กเกินกว่าสามสิบคน ต้องมีบริเวณเนื้อที่ภายนอกอาคารสำหรับให้เด็กได้เล่นหรือพักผ่อนหย่อนใจตามสมควร
- ข้อ 6 ในการดำเนินกิจการสถานรับเลี้ยงเด็ก และสถานสงเคราะห์เด็ก ผู้ทำการจะต้องรับผิดชอบจัดให้มีบริการและดูแลความเหมาะสมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
- (1) จัดให้มีผู้เลี้ยงเด็กในจำนวนที่สามารถเชื่อได้ว่าเด็กจะได้รับความคุ้มครอง ป้องกันจากอุบัติเหตุหรืออันตรายอื่นใด อันเป็นการทำลายสุขภาพของเด็กอย่างร้ายแรงหรือเป็นภัยต่อชีวิตของเด็ก
 - (2) ผู้เลี้ยงดูเด็กจะต้องมีสุขภาพดี ไม่เป็นโรคติดต่อใด ซึ่งอาจติดต่อไปถึงเด็กได้
 - (3) จัดให้เด็กได้รับบริการพยาบาลหรือบริการแพทย์ เมื่อเด็กมีอาการเจ็บป่วย หรือมีอาการอื่นใดซึ่งสื่อให้เห็นว่าสมควรได้รับการรักษาพยาบาล
 - (4) จัดให้เด็กได้รับประทานอาหาร ซึ่งมีคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสม แก้ววัยของเด็ก

(5) ดูแลภาชนะเครื่องใช้ในการรับประทานอาหาร และประกอบอาหารอยู่ในสภาพที่สะอาดอยู่เสมอ

(6) ดูแลให้อาหารที่เด็กรับประทาน มีลักษณะสะอาดปราศจากเชื้อโรค

(7) ดูแลเครื่องนุ่งห่มและเครื่องใช้ในการหลับนอนของเด็ก อยู่ในสภาพที่สะอาดเรียบร้อยตามสมควร

(8) ดูแลให้มีการเก็บและกำจัดสิ่งปฏิกูลโดยเหมาะสม ไม่ปล่อยให้เปื้อนแหล่งเพาะหรือแพร่เชื้อโรค

ข้อ 7 สถานสงเคราะห์เด็กที่รับเด็กตั้งแต่อายุเกินกว่าเจ็ดปีขึ้นไป ผู้ทำการจะต้องรับผิดชอบจัดให้มีบริการและดูแลความเหมาะสมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

(1) จัดให้เด็กได้รับการศึกษาประเภทสามัญ หรือวิชาชีพ ตามความเหมาะสมแก่สติปัญญาและแนวโน้มของเด็ก

(2) จัดให้เด็กมีกิจกรรมในยามว่าง อันมีประโยชน์ต่อการเจริญเติบโตของร่างกายและสมองตามสมควร

(3) จัดให้เด็กได้รับบริการแนะนำหรือแก้ไขปัญหาเฉพาะราย โดยผู้ที่มีความรู้หรือความสามารถที่เหมาะสม เมื่อเด็กใดมีปัญหาความประพฤติ อารมณ์ หรือจิตใจ

ข้อ 8 สถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์เด็ก จะต้องมีทะเบียนรายชื่อเด็ก ทะเบียนรับจำหน่ายเด็ก สมุดแสดงรายการและเวลาอาหารประจำวันของเด็ก สมุดแสดงน้ำหนัก ความสูง ความเจ็บป่วย การปลูกฝี ฉีดยา และบริการพยาบาลหรือแพทย์ที่จัดให้เด็ก

ข้อ 9 สถานรับเลี้ยงเด็กจะต้องชั่งน้ำหนัก และวัดส่วนสูงของเด็กแล้วบันทึกไว้ในสมุดตามข้อ 8 เมื่อเด็กเริ่มเข้ารับบริการในสถานรับเลี้ยงเด็ก และทุก ๆ หนึ่งเดือนระหว่างที่เด็ก ได้รับการบริการจากสถานรับเลี้ยงเด็ก

ข้อ 10 สถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์เด็ก จะต้องจัดให้เด็กได้รับการปลูกฝี ฉีดยา เพื่อป้องกันโรคเกี่ยวกับเด็กให้ครบถ้วน หรือโรคติดต่อเมื่อมีความจำเป็น

ข้อ 11 ในกรณีที่เด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์เป็นโรคติดต่อ หรือมีอาการระบาดของโรคติดต่อในชุมชน หรือจังหวัดที่สถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์ตั้งอยู่ สถานรับเลี้ยงเด็ก และสถานสงเคราะห์เด็กจะต้องให้เด็กในอุปการะได้รับการปลูกฝี หรือฉีดยาเพื่อป้องกันโรคนั้น ๆ โดยมีชักช้า

ข้อ 12 ใบอนุญาตให้ตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์ ต้องแสดงไว้ ณ ที่เปิดเผยให้เห็นได้ง่ายในสถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์และให้ใช้ได้จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม

ของปีที่ออกใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาตให้ยื่นต่ออธิบดี หรือผู้ว่าราชการจังหวัดก่อนวันที่
ใบอนุญาตสิ้นสุดอายุไม่น้อยกว่าสามสิบวัน ตามแบบที่อธิบดีกำหนด

ในกรณีที่ใบอนุญาตสูญหายหรือถูกทำลายในสาระสำคัญ ให้แจ้งต่ออธิบดีหรือ
ผู้ว่าราชการจังหวัด และยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้ทราบ
ว่าใบอนุญาตหายหรือถูกทำลาย

แบบคำขอใบอนุญาต และใบแทนใบอนุญาต ให้อธิบดีเป็นผู้กำหนด ใบแทน
ใบอนุญาตต้องแสดงแสดงไว้ในที่เปิดเผยเช่นเดียวกับใบอนุญาต

ข้อ 13 เจ้าของสถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์เด็ก ต้องจัดให้มีป้ายชื่อเป็น
ภาษาไทยขนาดใหญ่ พอเห็นได้ในระยะสมควรติดไว้ ณ ที่ตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์
เด็กในที่เปิดเผยเห็นได้ง่ายจากภายนอกอาคาร

ข้อ 14 ค่าธรรมเนียมสถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์เด็ก สถานแรกรับ สถาน
คุ้มครองสวัสดิภาพ และ สถานพัฒนาและฟื้นฟู ให้กำหนดอัตราค่าธรรมเนียม ดังนี้

(1) คำขอ	ฉบับละ 100 บาท
(2) ใบอนุญาตขอจัดตั้ง	ฉบับละ 200 บาท
(3) ใบแทนใบอนุญาต	ฉบับละ 200 บาท
(4) การต่ออายุใบอนุญาตครั้งละ	200 บาท

ข้อ 15 การแก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มเติมอาคารสถานรับเลี้ยงเด็กและสถาน
สงเคราะห์เด็ก หรือเปลี่ยนผู้ทำการ ให้ผู้ขออนุญาตจัดตั้งแจ้งเป็นหนังสือความเห็นชอบต่ออธิบดีหรือ
ผู้ว่าราชการจังหวัด ภายในเจ็ดวันก่อนการเปลี่ยนแปลง

สรุปได้ว่า ผู้ขอจัดตั้งสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจะต้องปฏิบัติตามเกณฑ์และ
มาตรฐานการจัดบริการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยต้องยื่นคำขอต่ออธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัด
เมื่ออธิบดีหรือผู้ว่าราชการพิจารณาแล้วเห็นสมควรให้จัดตั้งได้ จึงออกใบอนุญาตตามแบบซึ่งอธิบดี
กำหนด ส่วนมาตรฐานการจัดบริการ ต้องให้ความสำคัญด้านอาคารสถานรับเลี้ยงเด็กและสถาน
สงเคราะห์เด็ก โดยเฉพาะการจัดอาคารสถานที่จะต้องมีสุขลักษณะ ต้องมีการดูแลด้านสุขภาพ เช่น
การทำทะเบียนรายชื่อเด็ก บันทึกน้ำหนัก วัดส่วนสูง การดูแลรักษาโรค

3.4.3 คุณสมบัติของเจ้าของ ผู้ทำการ พี่เลี้ยงเด็ก สถานรับเลี้ยงเด็ก

1. เจ้าของสถานรับเลี้ยงเด็ก

- (1) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์
- (2) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

- (3) ไม่เป็นผู้วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (4) ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
- 5) ไม่เป็นผู้เจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อน วัณโรค ในระยะอันตราย โรคเท้าช้างในระยะปรากฏอาการเป็นที่รังเกียจแก่สังคม โรคยาเสพติดให้โทษอย่างร้ายแรง โรคพิษสุราเรื้อรัง

2. ผู้ทำการ

2.1 มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับเจ้าของสถานรับเลี้ยงเด็กโดยเฉพาะสถานรับเลี้ยงเด็ก

2.2 มีคุณวุฒิทางการศึกษาปฐมวัยหรือจบการศึกษาอย่างต่ำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และผ่านการอบรมหลักสูตรก่อนประจำการของกรมประชาสงเคราะห์หรือหน่วยงานที่กรมประชาสงเคราะห์พิจารณาเห็นสมควร

3. พี่เลี้ยงเด็ก

- 3.1 ต้องมีอายุไม่น้อยกว่า 15 ปีบริบูรณ์
- 3.2 มีสุขภาพแข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ ต้องผ่านการตรวจสุขภาพก่อนปฏิบัติงาน
- 3.3 มีคุณวุฒิการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และต้องผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรพี่เลี้ยงเด็ก

3.4.4 การขอจัดตั้งสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

การขอจัดตั้งสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยนั้น เจ้าของ ผู้ทำการ และพี่เลี้ยงเด็ก ต้องใช้เอกสารบุคคลประกอบด้วย 1) สำเนาทะเบียนบ้าน จำนวน 1 ฉบับ 2) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน จำนวน 1 ฉบับ 3) ใบรับรองแพทย์ พร้อมผล X-ray ปอด จำนวน 1 ฉบับ 4) สำเนาหลักฐานการศึกษา / ประกาศนียบัตร / วุฒิบัตร ผ่านการฝึกอบรม / ใบรับรองการผ่านงานเกี่ยวกับการศึกษาเด็กปฐมวัย จำนวน 1 ฉบับ 5) ภาพถ่าย ขนาด 2 นิ้ว จำนวน 2 รูป (เฉพาะพี่เลี้ยงเด็ก จำนวน 1 รูป)

เอกสารอาคารสถานที่ (แปลน - ภาพถ่าย) ต้องประกอบด้วย 1) แปลนอาคารภายนอก และภายในอาคาร จำนวน 2 ชุด 2) ภาพถ่ายภายนอกอาคาร พร้อมสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย ป้ายชื่อสถานรับเลี้ยงเด็ก / สถานสงเคราะห์เด็ก ภาพด้านหน้า - ด้านหลัง และทางเข้า - ออก ของอาคาร ที่เล่นในร่ม / สนามเด็กเล่น (กรณีที่ตั้งบนพื้นที่เดิมต้องมีวัสดุกันกระแทก) 3) ภายในอาคาร พร้อมสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย พระบรมฉายาลักษณ์รัชกาลปัจจุบัน และธงชาติไทย ตารางกิจกรรมและตารางอาหารประจำวัน ห้องพัฒนาการเด็กจัดเป็นมุมประสบการณ์ต่างๆ ห้องนอนเด็ก (ติดมุ้งลวด) ห้องรับประทานอาหาร

อาหารพร้อมจัดอุปกรณ์รับประทานอาหาร ที่ดื่มสำหรับเด็กพร้อมภาชนะห้องพยาบาล พร้อมที่นอน
 ตู้ยาและยาสามัญสำหรับเด็ก เครื่องชั่งน้ำหนัก – ที่วัดส่วนสูง ห้องครัว/ห้องเตรียมอาหารพร้อมติดตั้ง
 เครื่องดับเพลิง ห้องน้ำ ห้องส้วม สำหรับเด็ก หุ้มเหลี่ยมเสาด้วยวัสดุกันกระแทก ที่กันทางขึ้น – ลง
 บันได (กรณีสูงกว่า 1 ชั้น) แผนที่ที่ตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก / สถานสงเคราะห์เด็ก

ข้อปฏิบัติของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มีดังนี้ 1) การเลี้ยงดูเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 1 ปี
 ต้องจัดให้มีแพทย์ / พยาบาลดูแลเป็นประจำอย่างน้อย 1 คน 2) อัตราส่วนพี่เลี้ยงเด็ก เด็กอายุ
 แรกเกิด – 2 ปี อัตราส่วน 1 : 3 เด็กอายุ 2 – 3 ปี อัตราส่วน 1 : 8 เด็กอายุ 3 – 4 ปี อัตราส่วน 1 : 12
 เด็กอายุ 4 – 6 ปี อัตราส่วน 1 : 20 สถานสงเคราะห์เด็กเอกชน จะต้องมียุติกรรมสงเคราะห์หรือ
 นักจิตวิทยาประจำ อย่างน้อย 1 คน

การจัดทำทะเบียนรับ – จำหน่ายเด็กประจำเดือน จะต้องทำตารางกิจกรรมประจำวัน
 ตารางอาหารประจำวัน บันทึกการอาหารประจำวัน ทะเบียนรับจำหน่ายเด็ก บันทึกเกี่ยวกับ
 สุขภาพอนามัยเด็ก ชั่งน้ำหนักและ วัดส่วนสูงทุกเดือน พร้อมทั้งจัดทำบัญชีรายชื่อเด็กส่งกรม
 กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ทุก 3 เดือน

การจัดทำป้ายชื่อสถานรับเลี้ยงเด็กหรือสถานสงเคราะห์เด็กเป็นภาษาไทย ขนาดใหญ่
 พอเห็นได้ชัดในระยะพอสมควร ติดตั้งภายนอกอาคาร โดยใช้คำนำหน้าชื่อว่า สถานรับเลี้ยงเด็ก /
 สถานสงเคราะห์เด็ก ตามประเภทที่ขออนุญาตจัดตั้ง

อาคารสถานรับเลี้ยงเด็กต้องแยกออกจากอาคารเรียนอนุบาล มีรั้วกั้นแบ่งเขต และ
 แยกทางเข้า – ออก

การต่ออายุใบอนุญาต ค่าธรรมเนียมต่อใบอนุญาต ฉบับละ 200 บาท ใน
 ระหว่างวันที่ 30 พฤศจิกายน – 31 ธันวาคม ของทุกปี ณ สถานที่ขออนุญาตจัดตั้ง

การเลิกกิจการ / ขอเปลี่ยนแปลงการดำเนินงาน เช่น เปลี่ยนสถานที่ตั้ง , อาคาร,
 เจ้าของ, ผู้ทำการ, อายุเด็ก ฯลฯ เจ้าของต้องแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษร (ตามแบบคำขอเปลี่ยนแปลง)
 ภายใน 7 วัน ณ สถานที่ขออนุญาตจัดตั้ง

สรุปได้ว่า กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง
 ของมนุษย์ ทำหน้าที่ ดูแลสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งเรียกว่า สถานรับเลี้ยงเด็ก ที่เอกชนแต่ละแห่งได้ขอ
 จัดตั้งและดำเนินการทำการ ให้แก่เด็กที่มีอายุไม่เกิน 7 ปี ซึ่งเป็นการบริการด้านการศึกษา บริการด้าน
 สุขภาพอนามัย บริการด้านสังคม การดำเนินการจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายซึ่งเป็นตัวกำหนด
 มาตรฐานของการจัดคุณภาพของแต่ละที่ ซึ่งก็คือให้พ่อแม่ ผู้ปกครองได้เลือกที่จะส่งบุตรหลานเข้า
 ไปรับบริการ

3.5 รูปแบบการจัดบริการของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เอกชน เขตบางซื่อ

สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เอกชน หรือที่เรียกชื่อ สถานรับเลี้ยงเด็ก มีการบริการเป็นลักษณะการเตรียมความพร้อมและพัฒนาเด็กอายุ ต่ำกว่า 6 ปี ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามศักยภาพ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ในรูปแบบของการตอบสนอง ความต้องการพื้นฐาน และส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็กแบบองค์รวม โดยการจัดสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เอื้อต่อประสบการณ์การเรียนรู้ ตามความสนใจและความสามารถของเด็กในแต่ละวัย ตลอดจนมีการเฝ้าระวังสุขภาพอนามัย การเจริญเติบโต และพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ เพื่อส่งเสริมหรือเอื้ออำนวยให้เด็กสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ รวมทั้งสามารถกระตุ้นพัฒนาการที่ล่าช้าให้ดำเนินได้อย่างราบรื่นขึ้นได้ทันท่วงที มีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

3.5.1 ปรัชญา หลักการพื้นฐานในการพัฒนาเด็ก ในการจัดบริการให้เด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ยึดหลักพัฒนาการตามวัยของเด็ก ที่คำนึงถึงความต้องการพื้นฐานตามธรรมชาติของเด็ก ลักษณะพัฒนาการด้านต่างๆของเด็กในแต่ละอายุ พฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็ก และความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก ตลอดจนบริบทของครอบครัว ที่ได้อาศัยอยู่เป็นสำคัญ เพื่อใช้เป็นแนวทางการตอบสนองความต้องการของเด็ก และการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

3.5.2 กิจกรรมที่จัดให้เด็ก การจัดประสบการณ์ให้เด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี มีการจัดกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการตามวัยของเด็กทั้ง ร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา อย่างครบถ้วนทุกด้าน โดยมีการจัดตารางกิจกรรมประจำวันให้เด็กได้ออกกำลังกายกลางแจ้ง มีกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ ให้เด็กได้เคลื่อนไหวกล้ามเนื้อส่วนต่างๆ ของร่างกาย จัดให้นอนหลับพักผ่อนอย่างเพียงพอ มีการปลูกฝังนิสัยที่ดี มีกิจกรรมเล่นตามมุม มีการเฝ้าระวังติดตามและบันทึกการเจริญเติบโต และพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ และได้รับการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย

3.5.3 ช่วงเวลาให้บริการ การให้บริการของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ค่อนข้างยืดหยุ่น เป็นการให้บริการตลอดทั้งปีในวันธรรมดา (จันทร์-ศุกร์) เว้นวันหยุดราชการ ตั้งแต่เวลา 6 โมงเช้า ถึง 6 โมงเย็น เป็นการให้บริการแบบเช้าไป เย็นกลับ ในช่วงที่ผู้ปกครองไปทำงานนอกบ้าน ในการรับ-ส่งเด็ก จะมีบัตรประจำตัวเด็ก โดยมีผู้รับผิดชอบเป็นเวร ดูแลรับ-ส่งเด็กเป็นประจำทุกวัน

3.5.4 การจัดกลุ่มอายุในการดูแล สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้การดูแลเด็กในช่วงอายุที่แตกต่างกันกันไป การแบ่งกลุ่มเด็กดูแล ใช้หลักพัฒนาการเด็ก โดยแบ่งกลุ่มเด็กตามความสามารถในการช่วยเหลือตนเอง และความแข็งแรงของการบังคับใช้กล้ามเนื้อ ในการเคลื่อนไหว

และการทวงตัว ได้แก่สถานรับเลี้ยงเด็กพิริยะโยธิน รับบริการเด็กอายุ 1-3 ปี สถานรับเลี้ยงเด็ก บวรพรธร รับบริการเด็กอายุ 1-3 ปี สถานรับเลี้ยงเด็กบ้านครูจ๊อบ รับบริการเด็กอายุ 1-4 ปี สถานรับเลี้ยงเด็กเอกสิทธิ์เนอสเซอรี่ รับบริการเด็กอายุ 3 เดือน ถึง 4 ปี

4. การบริการด้านการศึกษิตตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย

การบริการด้านการศึกษาของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยได้จัดบริการในหลายรูปแบบ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ก็เป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่มีภาระหน้าที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย โดยมีข้อกำหนดที่เป็นมาตรฐานขั้นพื้นฐานให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในสังกัดมีวิธีดำเนินงานตามมาตรฐานเดียวกัน จากการสำรวจ ข้อมูลพัฒนาการเด็กปฐมวัยของไทย ในปี 2546 โดยสำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย พบว่า เด็กปฐมวัยของไทย มีพัฒนาการสมวัยเพียงร้อยละ 79.9 ในขณะที่มีเป้าหมาย เด็กพัฒนาการสมวัยมากกว่า ร้อยละ 90 ดังนั้น กรมอนามัย จึงได้จัดทำโครงการศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่ ขึ้น เพื่อสนับสนุนให้ศูนย์เด็กเล็กทุกแห่งทั่วประเทศสามารถเป็นสถานที่ส่งเสริมและพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และในขณะเดียวกันก็เป็นการส่งเสริมให้ศูนย์เด็กเล็กมีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้นทั่วประเทศ โดยมี กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กรมสวัสดิการแรงงาน สภาการศึกษา ได้เข้าร่วมโครงการศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่ โดยให้ศูนย์เด็กเล็กในสังกัดเข้าร่วมโครงการ และดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่กรมอนามัย เพื่อพัฒนามาตรฐานขั้นพื้นฐานให้เป็นมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่ โดยสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจะต้องดำเนินงานตามมาตรฐาน ซึ่งประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ การส่งเสริมสุขภาพ การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก อาหาร สะอาดปลอดภัย สภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย บุคลากร การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง (กรมอนามัย.2549: 3) โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 การส่งเสริมสุขภาพ

การส่งเสริมสุขภาพ เป็นกิจกรรมซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของโครงการสุขภาพในโรงเรียน ในการที่จะช่วยให้เด็กมีสุขภาพดี เจริญเติบโตและพัฒนาได้อย่างเหมาะสม เด็กทุกคนได้รับการเฝ้าระวังภาวะโภชนาการ โดยชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง ทุก 3 เดือน พร้อมทั้งบันทึกข้อมูล มีการแปรงพันหลังการรับประทานอาหารกลางวัน ทุกวันเพื่อฝึกสุขนิสัยที่ดีในการดูแลตนเอง และอาหารที่จัดให้เด็ก มีคุณค่าทางโภชนาการ ครบ 5 หมู่ รวมถึง เด็กทุกคน ได้รับการตรวจสุขภาพเบื้องต้นพร้อมทั้งบันทึกข้อมูลหรือรายงานผลการตรวจ ทุกวัน ดูแล ปฐมพยาบาลเบื้องต้นเมื่อเด็กป่วย และแยกเด็กป่วยให้อยู่ในห้องพยาบาล (กรมอนามัย. 2548 : 2-4) นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการกล่าวไว้ดังนี้

สุภาพร เทพยสุวรรณ (2541: 41 - 43) กล่าวว่า การจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนอนุบาลจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบการจัดบริการสุขภาพ 5 องค์ประกอบ คือ การตรวจสุขภาพ การส่งเสริมโภชนาการ การป้องกันโรค การปฐมพยาบาล และสวัสดิภาพ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การตรวจสุขภาพด้านร่างกายและจิตใจ เช่น

1.1 มีการตรวจสุขภาพโดยแพทย์ หรือพยาบาล ทุกภาคเรียน

1.2 ครูเป็นผู้ตรวจสุขภาพนักเรียนเป็นประจำทุกวัน

1.3 ครูประเมินสุขภาพจิตตามอาการต่าง ๆ ของนักเรียนด้านอารมณ์ เช่น หงุดหงิด

ง่าย ปรับตัวยาก โดยมีการจดบันทึก

1.4 การประเมินสุขภาพด้านการซึ่่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง ตรวจสอบทางสายตา การได้ยิน

1.5 ทำรายงานสุขภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541: 107) กล่าวว่า เด็กควรได้รับภูมิคุ้มกันที่ตรงตามเวลาที่แพทย์กำหนดเป็นระยะ ครูควรได้ตรวจสอบดูแลแนะนำให้ผู้ปกครองถือปฏิบัติในการนำเด็กไปรับการฉีดวัคซีนอย่างเคร่งครัด

กิตติ วัฒนกุล (2544: 120 – 127) กล่าวถึง กิจกรรมหลักของครูในการดูแลสุขภาพของเด็ก คือ

1. การบันทึกสุขภาพประจำตัวเด็ก

2. การอำนวยความสะดวกให้แก่แพทย์ และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

3. การซึ่่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง และความสามารถในการทำงานของอวัยวะอื่น ๆ

4. การตรวจด้านสุขวิทยาส่วนบุคคล

5. การตรวจด้านสุขภาพจิตและพฤติกรรม

6. การตรวจร่างกาย

เบญจา แสงมล (2545: 41) กล่าวว่า สุขภาพ คือ สถานะของร่างกายสติปัญญาและความเป็นอยู่ทางสังคม และขึ้นกับกิริยาสัมพันธ์ และขึ้นกับกิริยาสัมพันธ์ของสิ่งเหล่านี้ สุขภาพเปลี่ยนแปลงได้ กิจกรรมที่จัดให้เด็กไม่จำกัดเฉพาะการตรวจสุขภาพ แต่ควรเปิดโอกาสให้ฝึกและหาความรู้ กิจนิสัย เจตคติ และเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดไว้อย่างถูกสุขลักษณะ

กู๊ด (Good. 1973: 277) ได้อธิบายว่า การบริการสุขภาพในโรงเรียน เป็นบริการทางการแพทย์เบื้องต้นที่จัดในสถานศึกษา โดยมีบุคลากรทางแพทย์ เช่น พยาบาล นักแนะแนว การดำเนินงานเพื่อตรวจสอบป้องกันเกี่ยวกับสุขภาพ

สรุปได้ว่า การส่งเสริมสุขภาพ หมายถึง การจัดบริการเกี่ยวกับการเฝ้าระวัง โภชนาการ โดยการ ตรวจสุขภาพ ชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง พร้อมทั้งบันทึกข้อมูล ส่งเสริมโภชนาการ ให้เด็กได้รับอาหารครบ 5 หมู่ จัดให้มีการตรวจสุขภาพเบื้องต้นพร้อมทั้งบันทึกข้อมูล ดูแลปฐมพยาบาลเมื่อมีเด็กป่วยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และแยกเด็กให้อยู่ในโรงพยาบาล ตลอดจน ฝึกให้เด็กรู้จักดูแลสุขภาพของตนเองและมีสุขนิสัยที่ดีโดยแปรงฟันหลังอาหารทุกวัน เพื่อเป็นการส่งเสริมสุขภาพของเด็กเป็นสำคัญ

4.2 การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

การส่งเสริมพัฒนาการเด็กเป็นการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมประสบการณ์ การเรียนรู้ การเล่น การเล่านิทานให้เด็กอย่างเหมาะสม เด็กทุกคนได้รับการประเมินพัฒนาการตามเกณฑ์อายุโดย ครูผู้ดูแลเด็ก มีของเล่นและหนังสือนิทานเหมาะสมกับวัยและมีกิจกรรมการเล่านิทานอย่างน้อยวันละ 1 ครั้ง นอกจากนี้ยังมีการจัดมุมการเรียนรู้สำหรับผู้ปกครอง ตลอดจนครู หรือผู้ดูแลเด็ก สามารถให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครอง เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กได้อย่างถูกต้อง (กรมอนามัย, 2548 : 5-7) นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการกล่าวไว้ดังนี้

วาโร เพ็งสวัสดิ์ (2542 : 109) ได้กล่าวถึงการส่งเสริมพัฒนาการเด็กต้องมีความสำคัญ และให้คุณค่าต่อเด็กโดยต้องมุ่งพัฒนาการของเด็กทั้ง 4 ด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ควรให้โอกาสเด็กได้เล่น และลงมือปฏิบัติอย่างอิสระ นอกจากนี้จะต้องจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับธรรมชาติ วุฒิภาวะและความต้องการของเด็กด้วย โดยกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง ดี และมีสุขได้นั้น ต้องเป็นกิจกรรมที่สามารถตอบสนองความแตกต่างของเด็กเป็นรายบุคคลได้อย่างเหมาะสม ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

จิตตินันท์ เดชะคุปต์ (2544 : 5 - 6) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กไว้ว่าเป็นการจัดประสบการณ์และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการตอบสนองความต้องการตามวัย และความสนใจของเด็กเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กแบบองค์รวมเป็นสำคัญ โดยเฉพาะสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี กิจกรรมจะมีลักษณะเน้นการเตรียมความพร้อมทางสุขภาพอนามัย และทักษะการช่วยตนเองในชีวิตประจำวัน ตลอดจนการเล่นเพื่อฝึกการใช้กล้ามเนื้อส่วนต่างๆ ของร่างกาย

ครูผู้สอนมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมเพื่อการพัฒนาเด็กอย่างมาก โดยผู้สอนจะต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้ออกความรู้ หรือสั่งให้เด็กทำงานมาเป็นผู้คอยอำนวยความสะดวกให้ ในการจัดสภาพแวดล้อม ประสบการณ์ และกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก โดยผู้สอนและเด็กนักเรียนมีส่วนร่วมช่วยกันคิดริเริ่มทั้ง 2 ฝ่าย ซึ่งผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน ชี้แนะ และต้องเรียนรู้ร่วมกับเด็ก ส่วนเด็กเป็นผู้ลงมือกระทำ มีการเรียนรู้ และค้นพบด้วยตนเอง ดังนั้นผู้สอนจะต้องยอมรับเห็นคุณค่า รู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละคนที่ตนดูแล รับผิดชอบก่อน เพื่อจะได้มีการวางแผนสร้าง

สภาพแวดล้อมและจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ผู้สอนต้องรู้จักพัฒนาตนเอง ปรับปรุงการใช้เทคนิค การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับเด็ก (กรมวิชาการ, 2546 : 6)

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2546 : 9 – 19) ได้กล่าวถึงการจำแนกกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละอายุในเวลาเดียวกัน ลักษณะของกิจกรรมสำหรับเด็กที่มีอายุใกล้เคียงกันมี 4 ลักษณะ แต่ละกิจกรรมที่ใช้มีจุดประสงค์ต่างกัน

1. กิจกรรมร่วม เป็นกิจกรรมที่เด็กปฐมวัยทุกระดับอายุ สามารถปฏิบัติได้พร้อมกัน ลักษณะของกิจกรรมมีความยากง่ายระดับปานกลาง
2. กิจกรรมวุฒิกวาระ เป็นกิจกรรมที่ใช้ความสามารถของเด็กแต่ละคนเท่ากัน กิจกรรมที่ยุ่งยากสำหรับเด็ก คือ กิจกรรมที่ต้องใช้วุฒิกวาระของพัฒนาการของเด็ก เช่น การตัดกระดาษ โดยครูจะต้องจำแนกให้เหมาะสมกับความสามารถของเด็ก
3. กิจกรรมเสรีกับกิจกรรมอิสระตามความสนใจของเด็ก จำแนกได้ 2 ลักษณะคือ เล่นอิสระ กับเล่นเป็นกลุ่ม อาจจะเล่นกลางแจ้ง หรือเล่นในร่มก็ได้
4. กิจกรรมเสริมสร้างการเรียนรู้ของสังคม เป็นกิจกรรมที่เน้นพัฒนาการทางสังคมเน้นการช่วยเหลือกันในกลุ่ม โดยพี่ช่วยเหลือน้องเกื้อกูลกันตามวัย

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547 : 12 – 13) กล่าวไว้ว่า สำหรับเด็กปฐมวัย ไม่ใช่การอ่าน คัด เขียน และคิดเลข เพราะการสอนเช่นนั้นเป็นการเร่งพัฒนาการเด็กให้เร็วไปกว่าธรรมชาติเด็กไม่สามารถทำได้ ซึ่งเป็นการสร้างให้เด็กเครียดและคับข้องใจ และเป็นการทำลายสุขภาพจิตของเด็ก โดยธรรมชาติพัฒนาการของเด็กจะเป็นไปอย่างต่อเนื่องจากง่ายไปสู่ความซับซ้อน พัฒนาการของเด็กแต่ละคนมีอัตราแตกต่างกันในแต่ละด้าน ประสบการณ์ที่เด็กได้รับจะเป็นองค์ความรู้สะสม ซึ่งต้องเกิดจากการเล่นหรือการทำกิจกรรม ประสบการณ์ที่เด็กได้รับจากบ้าน หรือที่ครูจัดขึ้น จะทำให้เด็กเรียนรู้ข้อความรู้ด้วยการซึมซับประสบการณ์จากการพูด การฟัง การสังเกต และการใช้ความคิดขณะทำกิจกรรม และสัมผัสกิจกรรมที่เด็กได้รับนั้นต้องสอดคล้องกับระดับพัฒนาการของเด็กด้วย

สรุปได้ว่า การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก หมายถึงการจัดกิจกรรมประจำวัน เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ การเล่น การเล่นนิทานให้เด็กอย่างเหมาะสม มีของเล่นเหมาะสมตามวัย รวมถึงการประเมินพัฒนาการเด็กตามวัย ตลอดจน การให้ความรู้ และคำแนะนำผู้ปกครองเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้องอย่างต่อเนื่อง

4.3 บริการอาหารสะอาด ปลอดภัย

บริการอาหารสะอาด ปลอดภัย เป็นการ จัดสถานที่เตรียม ปูรองอาหาร สะอาดถูกสุขลักษณะ น้ำดื่ม น้ำใช้ สะอาด เพียงพอ นอกจากนี้อุปกรณ์ และภาชนะใส่อาหารต้องปลอดภัย

และสะอาด รวมถึง ผักสด ผลไม้ ต้องล้างให้สะอาด เนื้อสัตว์ปรุงให้สุก และมีการปกปิดอาหารที่พร้อมบริโภค ผู้ประกอบอาหารมีสุขภาพดี แต่งกายสะอาด สุขอนามัยดี (กรมอนามัย. 2548: 8-12) นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการกล่าวไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2536: 145) ได้ระบุถึงหลักการจัดอาหารสำหรับเด็กวัยก่อนเรียน ดังนี้

1. จัดอาหารให้มีคุณค่า ได้สารอาหารครบทั้ง 5 หมู่ ในแต่ละมื้อ
2. จัดอาหารให้นำรับประทาน สลับเปลี่ยนหมุนเวียนไม่จำเจ
3. ลักษณะของอาหารต้องเหมาะสมกับวัย อายุต่างๆ เด็กเล็กควรจัดอาหารที่ต้มเปื่อย มีรสอ่อน
4. ฝึกให้รับประทานอาหารวันละ 3 มื้อ ส่วนอาหารเสริมจัดเป็นอาหารว่าง
5. ฝึกให้ดื่มนมเป็นประจำ อย่างน้อยวันละ 1-2 แก้ว
6. ฝึกให้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ได้หลายๆ ชนิด เช่น ผัก
7. ใช้วิธีชวนรับประทานด้วยการชมเชย แทนการบังคับหรือวางกฎเกณฑ์เข้มงวดในการรับประทานอาหาร
8. ฝึกมารยาทในการรับประทานอาหาร โดย พ่อแม่ ครู เป็นแบบอย่างที่ดีเด็กจะคอยสังเกตจากผู้ใหญ่
9. ให้อิสระในการรับประทาน เพราะเด็กวัยนี้ต้องการอิสระอยากทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง

สุภาพร เพทยสุวรรณ (2540: 53-55) กล่าวถึง การจัดบริการด้านโภชนาการสำหรับเด็กปฐมวัย ได้ดังนี้

1. จัดบริการอาหารที่มีคุณค่าตามหลักโภชนาการอย่างสม่ำเสมอ
2. ตรวจสอบความสะอาดของอาหารก่อนนำมาปรุงทุกครั้ง และจัดเก็บอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล
3. จัดบริการน้ำดื่มน้ำใช้ แยกกันชัดเจน
4. มีโภชนาการประจำโรงเรียนที่ควบคุมการประกอบอาหารสำหรับเด็ก
5. ครูสอนและสร้างนิสัยให้นักเรียนล้างมือทุกครั้งหลังจากใช้ห้องน้ำ หลังจากสั่งน้ำมูก และก่อนรับประทานอาหาร
6. มีภาชนะอุปกรณ์ เครื่องใช้ในการใส่อาหารและปรุงอาหารที่สะอาด และตรวจสอบดูแลอยู่เสมอ
7. อุปกรณ์ปรุงอาหารมีสภาพที่ดี ไม่ชำรุด มีการแยกประเภทการใช้ชัดเจน

8. ผู้เก็บภาชนะสามารถป้องกันแมลงหรือสัตว์นำโรคได้ดี
 9. สภาพโรงอาหารและโรงครัวตั้งอยู่ห่างไกลแหล่งปฏิกูล น้ำโสโครก แหล่งเพาะพันธุ์แมลง สัตว์นำโรค มีระบบการควบคุมป้องกันสัตว์นำโรค
 10. ระบบระบายน้ำเสียไม่มีน้ำขังหรือเป็นแหล่งเพาะพันธุ์แมลง มีการระบายน้ำที่คล่องดี
 11. อ่างล้างมือมีจำนวนเพียงพอกับจำนวนนักเรียน ทำด้วยวัสดุพื้นเรียบ ทำความสะอาดง่าย
 12. โต๊ะรับประทานอาหาร เก้าอี้ มีความมั่นคง แข็งแรง ทำด้วยวัสดุพื้นเรียบ ทำความสะอาดง่าย
 13. มีการกำจัดเศษอาหารและขยะอื่นๆ แยกประเภทขยะ และใช้ถังขยะที่มีสภาพที่ดี ไม่แตกรั่ว มีฝาปิดมิดชิด และมีจำนวนเพียงพอกับขยะ
 14. ผู้ปรุงอาหารแต่งกายสะอาดเรียบร้อย มีผ้ากันเปื้อนหรือหมวกและเน็ตคลุมผม
 15. ก่อนปรุงอาหาร ผู้ปรุงต้องล้างมือให้สะอาดทุกครั้ง
- กองสุศึกษา (2542) ได้แนะนำหลักการพิจารณาทางด้านสุขาภิบาลอาหาร 3 เรื่องได้แก่

1. หลักในการพิจารณาเลือกอาหารสด โดยคำนึงถึงหลัก 3 ป. คือ

1.1 ประโยชน์ คือ เป็นอาหารที่สดใหม่ มีคุณค่าทางโภชนาการครบถ้วน เหมาะสมกับความต้องการในช่วงอายุวัยต่างๆ ของมนุษย์เรา

1.2 ปลอดภัย คือ ต้องเลือกอาหารที่แน่ใจว่าสะอาด ปลอดภัย ผลิตจากแหล่งผลิตที่เชื่อถือได้ ไม่มีความเสี่ยงต่อการเกิดโรค

1.3 ประหยัด คือ ต้องเลือกซื้ออาหารตามฤดูกาล ซึ่งจะส่งผลให้ได้อาหารที่มีคุณภาพดีและราคาถูก

ส่วน น้ำดื่ม สังเกตจากลักษณะทั่วไป กลิ่น รส ต้องเป็นไปตามธรรมชาติ ภาชนะที่ใส่ต้องสะอาด ไม่เป็นสนิม และควรเก็บน้ำดื่มให้อยู่สูงจากพื้น 60 เซนติเมตร

กรมอนามัย ได้กล่าวว่า ภาชนะอุปกรณ์ที่ใส่อาหารควรคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้

1. การเลือกภาชนะวัสดุที่ทำภาชนะ เลือกภาชนะที่ไม่เป็นอันตราย ควรมีสีขาวหรือสีอ่อน ไม่มีลายที่อาจหลุดออกมาปนเปื้อนในอาหารได้ใส่อาหาร

2. การล้างภาชนะ ควรแยกล้างระหว่างภาชนะประเภทแก้ว และภาชนะใส่อาหาร

ขาว

3. การเก็บภาชนะอุปกรณ์ เมื่อล้างเสร็จแล้วห้ามเช็ด เพราะจะทำให้เกิดการปนเปื้อนได้ ควรให้ได้รับแสงแดดด้วยจะช่วยให้ฆ่าเชื้อโรค

กองสุขศึกษา(2544) “ได้กล่าวว่า สถานที่เตรียมและปรุงอาหารสำหรับเด็กปฐมวัย ต้องสะอาดและถูกสุขลักษณะคือ มีการระบายอากาศรวมทั้งวันและกลิ่น จากการทำอาหารได้ดี พร้อมทั้งไม่ปรุงอาหารบนพื้น นอกจากนี้โต๊ะที่ใช้เตรียมอาหาร และผนังบริเวณเตาไฟ ต้องทำด้วยวัสดุที่ทำความสะอาดง่าย และควรมีที่ระบายอากาศ ที่ระบายน้ำที่มีสภาพดี มีบ่อดักขยะและดักไขมันที่ใช้การได้ดี อีกทั้งผู้ประกอบอาหารมีสุขภาพดี แต่งกายสะอาดและสุขภาพดี

จึงสรุปได้ว่า การบริการอาหารสะอาด ปลอดภัยเป็นการควบคุมดูแลเกี่ยวกับการปรุงอาหารที่สะอาดโดยคำนึงถึงความปลอดภัยสำหรับเด็กเป็นสำคัญ ซึ่งการปรุงอาหารนั้น ต้องใช้ อุปกรณ์ และภาชนะที่ สะอาด ปลอดภัยไม่มีสารปนเปื้อนที่เป็นอันตราย สถานที่เตรียมและปรุงอาหารสะอาดถูกสุขอนามัย ภาชนะที่ใส่อาหารต้องทำจากวัสดุที่ปลอดภัยปราศจากสารปนเปื้อน พร้อมทั้งมีฝาปิดมิดชิด ผู้ประกอบอาหารต้องมีสุขภาพอนามัยดี แต่งกายสะอาด

4.4 สภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย

การสร้างสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน และภายนอกห้องเรียนในระดับปฐมวัย มีความสำคัญ และมีผลต่อพฤติกรรมและพัฒนาการของเด็ก ดังนั้น บริเวณศูนย์เด็กเล็กต้องมีสภาพแวดล้อม ภายใน ภายนอกอาคารสะอาด และปลอดภัย ห้องน้ำ ห้องส้วม สะอาด ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ แยก เป็นสัดส่วน เครื่องใช้สำหรับเด็ก สะอาดและเพียงพอ อาคารมั่นคงแข็งแรง ปลอดภัย มีการกำจัดขยะถูกสุขลักษณะ แสงสว่างและการระบายอากาศเพียงพอ มีการป้องกันแมลง และพาหะนำ โรค รวมถึงมาตรการความปลอดภัย (กรมอนามัย. 2548 : 13-18) นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการได้กล่าวไว้ดังนี้

ลีปเปอร์ (เยาวพา เดชะคุปต์: 2542: 18 - 19 ; อ้างอิงจาก Leeper. and others. 1987) ได้เสนอหลักเกณฑ์ในการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยเอาไว้ดังนี้

1. เนื้อที่ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนควรมีบริเวณกว้างขวางพอเพียงที่เด็กจะแสวงหา ค้นคว้า ทดลองสิ่งต่างๆ ได้อย่างเต็มที่
2. การจัดห้องเรียนควรมีเนื้อที่พอเพียงที่เด็กจะเคลื่อนไหวได้อย่างมีอิสระและปลอดภัย
3. วัสดุอุปกรณ์ควรมีมากพอที่จะให้เด็กได้เล่นคนเดียว เล่นคู่ขนาน และเล่นเป็นกลุ่ม
4. วัสดุอุปกรณ์ควรมีมากพอที่จะให้เด็กทำงานและเล่น ทั้งที่เป็นกิจกรรมที่ทำอย่างสนุกสนานและกิจกรรมที่ทำอย่างเงียบ ๆ

5. วัสดุอุปกรณ์ควรสามารถใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง
6. วัสดุอุปกรณ์ควรมีความทนทานและคงทนต่อการเล่นของเด็กจำนวนมากๆ
7. วัสดุอุปกรณ์ควรจะสามารถเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงได้ และเมื่อเด็กเลิกเล่นหรือไม่ต้องการใช้แล้วก็ควรมีที่เก็บของเหล่านั้น
8. ถ้าวัสดุอุปกรณ์ที่จัดไว้ไม่พอเพียง ครูควรคิดว่าจะหาอะไรมาทดแทนเพื่อให้เกิดการจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนน่าสนใจ และควรมีการฝึกอบรมในการเก็บของเล่นเมื่อเลิกเล่น ทั้งนี้เพื่อเป็นการฝึกลักษณะนิสัยที่ดีและความเป็นระเบียบในการใช้และเก็บสิ่งของ
9. วัสดุอุปกรณ์แต่ละอย่างควรมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก และให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็กแต่ละวัย
10. วัสดุอุปกรณ์ที่มีควรเป็นวัสดุอุปกรณ์ที่จะส่งเสริมพัฒนาการทางด้านกล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ของเด็ก
11. วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ควรจัดให้สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถ และระดับวุฒิภาวะของเด็ก
12. ควรมีตู้ ช่างสำหรับให้เด็กเก็บเสื้อผ้าและของใช้ส่วนตัว
13. ควรมีห้องนำและอ่างล้างมือสะดวกในการใช้สำหรับเด็ก
14. ห้องเรียนควรมีอุณหภูมิ แสงสว่าง และการถ่ายเทอากาศพอเหมาะ

กุลยา ตันติผลลาชีวะ (2542ข : 221 - 227) กล่าวไว้ว่า เด็กแรกเกิดจนถึงอายุ 6 ขวบ เป็นวัยแห่งการเจริญเติบโต การเรียนรู้ และพัฒนาการ แต่มีความจำกัดในแง่ของความคิด เด็กปฐมวัยจะเข้าใจและรู้เฉพาะในสิ่งที่อยู่ตรงหน้า ไม่สามารถประเมิน ไม่สามารถจำแนก หรือไม่สามรถเปรียบเทียบความแตกต่างของสิ่งใดได้ จึงเป็นสาเหตุของการเกิดอันตรายต่าง ๆ ได้ ความปลอดภัยด้านกายภาพ เป็นสิ่งสำคัญที่สุด ซึ่งรวมทั้งความปลอดภัยจากยวดยานพาหนะ อันตรายจากสิ่งแวดล้อม เช่น รั้วบริเวณสนามเด็กเล่นต้องแข็งแรง เครื่องใช้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กต้องมีขนาดเหมาะสมกับเด็ก ไม่ว่าจะเป็นอ่างล้างมือ อ่างอาบน้ำ หรือส้วม หรือบริเวณที่เด็กจะไปเล่น หรือทำกิจกรรมใด ๆ ก็ตามควรมีความปลอดภัย สะอาด โปร่ง สบาย และอากาศถ่ายเทดีโดยจำแนกอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับเด็กปฐมวัยเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. อุบัติเหตุในบ้าน ผู้ปกครองต้องเข้าใจถึงความจำเป็นของการจัดบ้าน บ้านที่เหมาะสมและไม่เป็นอันตรายแก่เด็ก คือบ้านที่เด็กสามารถทำกิจกรรมได้อย่างอิสระ แต่ไม่ใช่เป็นการสร้างห้องสี่เหลี่ยมสำหรับจำกัดที่เล่นของเด็กที่จะสะดวกต่อการดูแล ซึ่งการกระทำเช่นนี้ไม่เป็นการสร้างเสริมสุขภาพจิตที่ดีให้แก่เด็ก เพราะความจำกัดของสถานที่เล่นเป็นการจำกัดพัฒนาการตามวัยทั้งด้านร่างกาย จิตใจและสังคมของเด็ก สิ่งที่ยังกระทำเพื่อป้องกันอันตรายในบ้านสำหรับเด็ก คือจัด

วางสิ่งของในบ้านให้เป็นระเบียบ เครื่องเรือนต้องมีความมั่นคง เมื่อเด็กปีนป่ายซุกซ่อนไม่ก่อนให้เกิดอันตรายในบ้านสำหรับเด็ก คือ

1.1 จัดวางสิ่งของในบ้านให้เป็นระเบียบ เครื่องเรือนต้องมั่นคง เมื่อเด็กปีนป่ายซุกซ่อนไม่ล้มง่าย หรือเป็นอันตรายแก่เด็ก ส่วนสารเคมีหรือยาอันตรายต้องจัดวางให้พ้นมือเด็กที่จะเอื้อมถึง

1.2 พื้นบ้านต้องไม่ลื่น จะเป็นเหตุให้เด็กหกล้ม

1.3 ห้องนอน ห้องน้ำ ต้องมีที่กั้น ที่จับให้เด็กปลอดภัย เตี้ยงนอนมีที่กั้นเด็กตกเตี้ยง โถส้วมเหมาะสำหรับเด็กที่จะใช้ในการขับถ่ายด้วยตนเอง หรือมีผู้ดูแล

1.4 สนามหรือสวนบริเวณบ้านที่เด็กสามารถเข้าไปวิ่งเล่นได้ ไม่ควรปลูกต้นไม้ที่เป็นอันตรายสำหรับเด็ก เช่น ต้นไม้มีหนาม ต้นไม้ใบแหลม เพราะเด็กอาจเข้าไปเล่น ไปเดิน หรือไปสัมผัส แล้วเป็นอันตรายแก่เด็ก

2. อุบัติเหตุในโรงเรียน เด็กอายุตั้งแต่ 2 ขวบขึ้นไป ถึงอายุ 6 ขวบ เป็นวัยที่ต้องการดูแลอย่างใกล้ชิด ครูและผู้ปกครองควรได้เรียนรู้และแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับเด็กอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะให้ครูดูแลความปลอดภัยของเด็กได้ง่ายขึ้น เช่น เด็กบางคนชอบเล่นซ่อนหา เด็กบางคนโมโหร้าย ชอบตีชอบทำร้าย เมื่อถูกเพื่อนขัดใจ ครูต้องสามารถจำแนกลักษณะนิสัยและพฤติกรรมของเด็กใน ความดูแลของครูได้ เด็กแต่ละคนมีพัฒนาการและการเรียนรู้ไม่เท่ากัน แม้ว่าจะอายุเท่ากัน ทั้งนี้เพราะปัจจัยหลายอย่างทั้งทางด้านสติปัญญา วุฒิภาวะและการเลี้ยงดูจากทางบ้าน ความใกล้ชิดของครูจะช่วยเหลือเด็กได้เมื่อต้องการ

ขวัญจิรา ภูสังข์ (2543: 52) กล่าวถึงสภาพแวดล้อมของโรงเรียนอนุบาลไว้ว่าที่ตั้งและบริเวณโรงเรียน ถ้าจัดได้เหมาะสม จะสามารถส่งเสริมพัฒนาการเด็กทั้งด้านจิตใจ อารมณ์ และสังคม

สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ (2543: 10) ได้กล่าวถึงการจัดสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กนั้น ครูจะต้องมีความเข้าใจถึงขั้นวุฒิภาวะ (Maturation) ขั้นพัฒนาการต่าง ๆ ตลอดจนความต้องการของเด็กเพื่อเป็นแนวในการจัดสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543: 31 - 32) ได้กล่าวว่าการสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เป็นการจัดการเรียนการสอนในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย มีอิสระ ยอมรับความแตกต่างของบุคคล ส่งเสริมให้เด็กมีประสบการณ์ และพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งโรงเรียนจะมีคุณภาพดีเยี่ยม

กร่าง ไพรวรรณ (2545: 47 - 49) ได้กล่าวถึงสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม จะช่วยให้เด็กปฐมวัยมีความปลอดภัย สามารถเรียนรู้ได้ตามธรรมชาติ มีสวนเด็กเล่น บ่อทราย มีสนามให้เด็กได้

วิ่ง และออกกำลังกายกลางแจ้ง เรียนเป็นเล่น เล่นเป็นเรียน เสริมสร้างศักยภาพด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามแนวคิดของเด็กเป็นสำคัญ

กรมวิชาการ (2546: 5) ได้กล่าวเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กว่า สภาพแวดล้อมต้องมีความสะอาด และปลอดภัย อากาศสดชื่น ผ่อนคลาย ไม่เครียด มีโอกาสออกกำลังกาย และพักผ่อน มีสื่อวัสดุ - อุปกรณ์ มีของเล่นที่หลากหลายเหมาะสมกับวัย มีโอกาสให้เด็กเลือกเล่น เรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง และโลกที่เด็กอยู่ รวมถึงการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม ดังนั้น สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียน จึงเสมือนหนึ่งสังคมที่มีคุณค่าสำหรับเด็กแต่ละคน

นภเนตร ธรรมบวร (2546: 176) กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม ถือเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรปฐมวัย ทั้งนี้เพราะ สภาพแวดล้อมเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอนที่จะช่วยให้ครูบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ตั้งไว้ ในการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัยครูจำเป็นต้องวางแผนสำหรับเด็กแต่ละคน และเด็กเป็นกลุ่มใหญ่ นอกจากนี้ ครูจำเป็นต้องใจประสพการณ์ที่ผ่านมาและพัฒนาการของเด็ก รวมถึงส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และความเป็นตัวของตัวเองในเด็ก ครูและเด็กจะใช้เวลาอยู่ทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน ด้วยเหตุนี้ครูจึงมีความจำเป็นที่จะต้องวางแผนการจัดสภาพแวดล้อมทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนอย่างเหมาะสมกับความสนใจ อายุ และพัฒนาการของเด็ก

พรชัย สมพงษ์พันธ์ (2546 : 15) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนว่า ต้องคำนึงถึงหลัก 4 ประการ คือ

1. ความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ หมั่นตรวจสอบอาคารเรียน และสภาพแวดล้อม มีป้ายจราจร จัดอุปกรณ์ป้องกันอุบัติเหตุ
2. ความปลอดภัยจากโรคติดต่อ ต้องดำเนินการในเรื่องคุณภาพของน้ำดื่ม ควบคุมการจัดอาหารกลางวัน ห้องน้ำมีความสะอาด
3. มีความร่มรื่น สวยงาม สะดวกสบาย โดยตกแต่งอาคารสถานที่ บริเวณสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน
4. ความเหมาะสมกับพัฒนาการทางร่างกาย เช่น การจัดโต๊ะเรียนให้พอดีกับขนาดร่างกาย

สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมที่สะอาด และปลอดภัย หมายถึงการสร้างสภาพแวดล้อม เพื่อสนับสนุนให้เด็กเกิดการเรียนรู้ โดย บริเวณศูนย์เด็กเล็กมีสภาพแวดล้อมภายใน ภายนอกอาคาร สะอาด และปลอดภัย ห้องน้ำ ห้องส้วม สะอาดปลอดภัยถูกสุขลักษณะ นอกจากนี้มีการระบายอากาศ

ดี แสงสว่างเพียงพอ เครื่องเล่นเครื่องใช้สำหรับเด็กสะอาดเพียงพอ รวมถึงมาตรการรักษาความปลอดภัยและการป้องกันแมลงและพาหะนำโรค

4.5 บุคลากร

บุคลากรทางการศึกษาปฐมวัยเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุด ในการที่จะพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการเป็นไปตามวัยได้อย่างเหมาะสม นั้น ครู หรือผู้ดูแลเด็ก เป็นบุคคลสำคัญ เพราะ เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุดเมื่อเด็กเข้ามาอยู่ในสถานศึกษาปฐมวัย ดังนั้นครูจึงต้องเป็นผู้ที่มี สุขภาพดีทั้งด้านร่างกาย บุคลิกภาพ และจิตใจ ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กอย่างสม่ำเสมอ และมีอัตราส่วนการดูแลเด็กเหมาะสม (กรมอนามัย. 2548: 19-20) นอกจากนี้มีนักวิชาการได้กล่าวไว้ดังนี้

คลิด (วรรณพร กาญจนภา. 2540 : 14 ; อ้างอิงจาก Click 1981) ได้เสนอว่าบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัยควรมีความสามารถในการวางแผนและดำเนินการจัดประสบการณ์ให้เด็กมีความสามารถในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ โดยการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน มีความสามารถในการวัด และการประเมินผลสำเร็จของเป้าหมายตามที่ได้ตั้งไว้ และมีความสามารถในการเลือกใช้สื่อและแหล่งของสื่อที่มีความหลากหลาย

วาโร เพ็งสวัสดิ์ (2542 : 189) กล่าวว่า บุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย เป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นอย่างมาก เพราะเป็นผู้มีบทบาทในการจัดประสบการณ์และการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย โดยบุคลากรจะเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับเด็ก ซึ่งเด็กจะเลียนแบบบุคลิกภาพและพฤติกรรมต่าง ๆ

วาโร เพ็งสวัสดิ์ (2542) ได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัยไว้ดังนี้

1. บทบาทหน้าที่ในการสอน ซึ่งเป็นหน้าที่หลักของครูปฐมวัยในระหว่างการดำเนินการสอน ครูจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้เด็กได้แสดงออก เรียนด้วยความสนุกสนาน และสามารถนำความรู้มาใช้ในชีวิตประจำวันได้
2. บทบาทหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดู เด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 0-5 ปี เด็กวัยนี้ยังเล็กมากจำเป็นที่ครูปฐมวัยจะต้องอบรมเลี้ยงดู ปลูกฝังจริยธรรมให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ
3. บทบาทและหน้าที่ในการควบคุมดูแลเด็กเล่น การเล่นถือเป็นการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย การให้เด็กเล่นถือโอกาสให้เด็กเรียนรู้สิ่งต่างๆด้วยตนเอง และช่วยส่งเสริมพัฒนาการเด็กครบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ อารมณ์ สังคม ร่างกาย สติปัญญา
4. บทบาทและหน้าที่ในงานธุรการประจำวัน ได้แก่ บัญชีเรียกชื่อหลักฐานเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย ทำให้ทราบพัฒนาการด้านต่างๆ ตลอดจนพฤติกรรมของเด็ก และพัฒนาการเด็กต่อไป

มอริสัน (สุปราณี รื่นพิทักษ์. 2545 : 23 ; อ้างอิงจาก Morrison. 1991) ได้กล่าวถึง บุคลากรในด้านการศึกษปฐมวัยว่าประกอบด้วยบุคคลต่อไปนี้ คือ

1. นักการศึกษาปฐมวัย หมายถึง ผู้ที่ทำงานกับเด็กอายุ แรกเกิด - 8 ปี และมี เจตจำนงที่พัฒนาตนเอง โดยเข้าร่วมในโครงการฝึกอบรม ในการพัฒนาความรู้ และสมรรถนะทางการ ศึกษาปฐมวัย

2. ครูปฐมวัย หมายถึง ผู้รับผิดชอบการวางแผนการจัดโปรแกรมสำหรับเด็ก ปฐมวัยในโรงเรียน นิเทศผู้ช่วยครู และผู้ดูแลเด็ก ปกติต้องสำเร็จการศึกษาด้านการศึกษาปฐมวัย ประถมศึกษา หรือพัฒนาการเด็ก

3. ผู้ช่วยครูปฐมวัย หมายถึง ผู้ทำหน้าที่วางแผนและจัดกิจกรรมให้กับเด็ก ดูแล เด็กและให้ความรู้แก่เด็ก

4. ผู้ดูแลเด็ก หมายถึง ผู้ทำหน้าที่ดูแลเด็กและช่วยครูให้การศึกษากับเด็ก

5. ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ให้การดูแลเบื้องต้นแก่เด็ก สนับสนุน ป้องกัน เด็กและ แนะนำเด็กในฐานะผู้ปกครองและพร้อมร่วมมือกับครูและโรงเรียน

กรมวิชาการ (2546 : 10 - 35) ได้กำหนดเกี่ยวกับลักษณะบุคลากรปฐมวัยไว้ดังนี้

1. บุคลากรทุกคนในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องตระหนักถึงการสร้างบรรยากาศ ของความรัก ความอบอุ่น มีความเป็นมิตร มีความเมตตาต่อเด็กและช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดความ ใฝ่ใฝ่ใจผู้อื่น อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่

2. บุคลากรทุกคนในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก เช่น มีความเมตตา มีการใช้ภาษา ที่สร้างสรรค์ มีกิริยาที่สุภาพ ใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์

เคสเตอร์ (Keister. 1977) ได้กล่าวถึงบุคลากรผู้ดูแลเด็กไว้ดังนี้

1. เป็นผู้ที่คำนึงถึงความสำคัญของเด็ก

2. คำนึงถึงความแตกต่างของเด็กแต่ละคน

3. เอาใจใส่สิ่งซึ่งเด็กกำลังเรียนรู้

4. พุดคุยและเล่นกับเด็กอย่างสม่ำเสมอ

5. ไวต่อความต้องการของเด็ก

6. ให้กำลังใจและสนับสนุนเด็กในขณะที่เด็กกำลังเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ

7. เรียนรู้วิธีการที่ทำให้เด็กมีความสุข

โฮนิค (Honig. 1986) กล่าวว่า ครูหรือผู้ดูแลเด็กวัย 1 - 3 ปี จำเป็นต้องมีเพื่อนเป็นรากฐาน ที่สำคัญของการพัฒนาความมั่นใจในตนเองของเด็ก ประกอบด้วย

1. การอุ้มและการกอดเด็กด้วยความระมัดระวัง และอ่อนโยน

2. การตีความพฤติกรรมเด็กได้อย่างถูกต้อง และตอบสนองได้ทันท่วงทีเมื่อสังเกตเห็นสัญญาณของความคับข้องใจ

3. การดูแลเด็กด้วยความรัก ความเอาใจใส่ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กและพัฒนาความไว้วางใจต่อผู้ดูแล

สวามินาทาน (Swaminathan. 1988) กล่าวว่าครูหรือผู้ดูแลเปรียบเสมือนพ่อแม่คนที่สองของเด็ก ดังนั้นครูหรือผู้ดูแลควรเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบ รักเด็ก มีความกระตือรือร้น เอาใจใส่ต่อเด็ก มีความยืดหยุ่นสูง และมีความอดทนในการเรียนรู้เกี่ยวกับเด็กแต่ละคน ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยต่ำกว่า 3 ขวบ มีความแตกต่างกันทั้งในด้านบุคลิกภาพ และการปรับตัว

สรุปได้ว่า บุคลากรหมายถึง ผู้บริหาร ครู ครูพี่เลี้ยง ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินงานใน สถานศึกษาปฐมวัย ทั้งนี้บุคลากรเหล่านี้ เป็นบุคคลสำคัญที่จะกำหนดคุณภาพเด็ก ดังนั้นจะต้องเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ความสามารถ ประสบการณ์ ได้รับการอบรมฟื้นฟูความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กอย่างสม่ำเสมอ สุขภาพดีทั้งด้านร่างกาย บุคลิกภาพ และจิตใจดี รวมถึงมีอัตราส่วนที่เหมาะสมเพียงพอเพื่อที่จะสามารถดูแลเด็กได้ดีและทั่วถึง

4.6 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน เป็นการให้ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์เด็กเล็ก สนับสนุนอุปกรณ์ งบประมาณ หรือร่วมเป็นคณะกรรมการศูนย์เด็กเล็ก เพื่อ พัฒนาศูนย์เด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง มีการประชาสัมพันธ์สื่อสารกับผู้ปกครอง ชุมชน อย่างสม่ำเสมอ (กรมอนามัย. 2548 : 21) นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการได้กล่าวไว้ดังนี้

กัมภณท์ จุนโท (2543 : 37) ได้สรุปถึงแนวทางดำเนินการในการสร้างความร่วมมือระหว่างบ้าน และโรงเรียนอันจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอย่างมีประสิทธิภาพดังนี้

1. คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมวางแผน ร่วมรับผิดชอบ และร่วมตัดสินใจในการจัดการศึกษาของโรงเรียนตามนโยบายกระจายอำนาจ

2. ผู้ปกครองได้รับข่าวสารเกี่ยวกับแผนการเรียน ปรัชญา การปฏิบัติ และกรอบการประกันคุณภาพการศึกษา

3. คณะครูและผู้ปกครองแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก

4. มีการสื่อสารทางจดหมายและวิธีการอื่นๆ

5. การประชุมอภิปรายผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน การพัฒนาและความก้าวหน้าในการเรียนรู้

6. ผู้ปกครองต้องมีส่วนร่วมประเมินหลักสูตรและบริการต่างๆ ที่จัดขึ้นในโรงเรียน

7. ผู้ปกครองต้องได้รับการต้อนรับตลอดเวลา

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2544: 30 -37) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียนว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน เป็นการสร้างคุณค่าการศึกษาให้กับเด็กและเป็น การสร้างคุณค่าให้กับสังคม เพราะหมายถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ครูและโรงเรียนในการ สร้างสรรค์พัฒนาเด็กให้เจริญเติบโต และพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพจากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่า ผู้ปกครองมีหน้าที่ ที่จะต้องรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาส่งเสริมให้บุตรหลานได้รับการศึกษา ไม่ได้ เป็นหน้าที่ของโรงเรียนเพียงผู้เดียว การจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียนเป็น วิชาการที่โรงเรียนจะต้องจัดกิจกรรมให้ง่าย และสะดวกในการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม ดังนี้

1. กิจกรรมโรงเรียน ได้แก่ กิจกรรมที่เน้นให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม โดยทางโรงเรียน เป็นฐานของการจัดกิจกรรม ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อแนะนำโรงเรียน วิธีปฏิบัติและการ ดำเนินงานของโรงเรียน การศึกษาผู้ใหญ่ การฝึกอบรม การหารายได้ การแสดงของนักเรียน และ กิจกรรมอื่นๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นในโอกาสพิเศษต่างๆ

2. กิจกรรมสานสัมพันธ์ เป็นกิจกรรมที่เน้นการสร้างความสัมพันธ์และความคุ้นเคยกัน ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การสนทนาและการเยี่ยมเยียน ได้แก่ การประชุมศึกษาและการเยี่ยม บ้าน

3. กิจกรรมการสื่อสารสนเทศ เป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้ปกครองเป็นผู้รับข้อมูลเป็นหลัก ส่วนใหญ่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน เช่น นโยบายการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมของโรงเรียน และ กิจกรรมเพื่อให้ผู้ปกครองเห็นภาพรวมของโรงเรียน เห็นภาพการเรียนการสอนของเด็ก นอกจากนี้ยังมี โทรศัพท์สายด่วน จดหมายข่าว โสมเพจ แผ่นพับข้อมูลโรงเรียน และปฏิทินการศึกษา

4. กิจกรรมการศึกษา เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ให้ผู้ปกครองเข้าถึงชั้นเรียนทั้งเป็นผู้สอน เป็นผู้ช่วยครู ตลอดจนจนถึงเป็นที่ปรึกษาสำหรับผู้ปกครอง ด้วยกัน

5. กิจกรรมการบริการ เป็นกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นเพื่อเป็นการบริการแก่สังคม และครอบครัว ได้แก่ ห้องสมุดของเล่น ศูนย์ดูแลเด็ก ศูนย์แลกเปลี่ยนของผู้ปกครองเหลือใช้ กิจกรรมสนับสนุนผู้ปกครองอื่นๆ ตามความต้องการของชุมชน

6. กิจกรรมการตัดสินใจ เป็นกิจกรรมของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองระดับสูงที่ ผู้ปกครองจะมีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการตัดสินใจ และวินิจฉัยสั่งการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม ดังนี้ คือ การวางนโยบายร่วมกับโรงเรียน การสรรหาบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนาการเรียน การสอน และการจัดหลักสูตร เป็นต้น

สุมาลี คุ่มชัยสกุล (2544 : 17) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นความเข้าใจ และความร่วมมือกันทางการศึกษาที่มีเป้าหมายสำคัญเพื่อพัฒนาผู้เรียน วิธีการที่จะนำไปสู่การ

ร่วมมือของผู้ปกครองจะต้องเกิดจากการประสานงาน และการสนับสนุนงานระหว่างครูและผู้ปกครอง และการบริหารงานของโรงเรียน ซึ่งจะทำให้ข้อมูลข่าวสาร และความเข้าใจกันระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียนสำเร็จลงได้ วิธีการที่สำคัญ คือ การทำหน้าที่ของครูและทำหน้าที่ของโรงเรียนอันจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองได้

พิชญ์ ประเสริฐสินธุ์ (2545 : 6) กล่าวว่า สิ่งสำคัญที่ครูต้องใส่ใจ คือ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เนื่องจากผู้ปกครองควรได้รับรู้งานของโรงเรียน ออกความเห็น และมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน ดังนั้น สิ่งสำคัญที่โรงเรียนควรจะทำเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คือ

1. ให้ข้อมูลสารสนเทศแก่ผู้ปกครอง เรื่องเกี่ยวกับโรงเรียน หลักสูตรและการเรียนการสอน
2. ให้ข้อมูลความรู้แบบการให้การศึกษาแก่ผู้ปกครอง
3. สร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองเป็นระยะ
4. ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับการศึกษาของโรงเรียน
5. รับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครอง

และจากการวิจัยของ อภิญา เวชชชัย (2544: 142 - 143) ได้สรุปรูปแบบของการมีส่วนร่วมของครอบครัว โรงเรียน และสถานศึกษา ดังนี้

1. รูปแบบสำคัญของการมีส่วนร่วมของครอบครัว โรงเรียน และสถานศึกษา ในปัจจุบันมีหลายรูปแบบทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้บริหารโรงเรียน ในการส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดความร่วมมือ ขณะเดียวกันก็ขึ้นอยู่กับความพร้อมของครอบครัวที่ให้ความสนใจ และร่วมคิดค้นสร้างรูปแบบที่เหมาะสมร่วมกัน

2. รูปแบบการมีส่วนร่วมของครอบครัว โรงเรียน และสถานศึกษา ที่เป็นปัจจุบัน มีหลากหลายลักษณะ ได้แก่ ความสนใจส่วนบุคคล ได้แก่ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ที่มีความสนใจต่อผลการเรียน ความประพฤติ การปรับตัว และปัญหาอื่นๆ ในตัวลูกหลานตนเองเป็นเบื้องต้น มีลักษณะดังนี้

- 2.1 ลักษณะกลุ่ม พ่อ แม่ ที่รวมตัวกันเองจากความสัมพันธ์ส่วนตัวเช่นเป็น พ่อ แม่ ผู้ปกครองของเด็กๆ ที่เรียนห้องเดียวกัน มีโอกาสพบกันบ่อยๆ และพัฒนาเป็นกลุ่มแบบไม่เป็นการ

- 2.2 ลักษณะกลุ่มพ่อ แม่ ที่รวมตัวกันจากการเข้าร่วมกิจกรรมบางด้านของโรงเรียน เช่น เข้าร่วมเป็นอาสาสมัครในโรงเรียนช่วยงานโรงเรียนด้านต่างๆ การเป็นวิทยากรพิเศษ การช่วยสอน เป็นต้น

2.3 ลักษณะกลุ่มที่พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ที่ร่วมงานกับโรงเรียนอย่างเป็นทางการ ตามรูปแบบ และโครงสร้างที่โรงเรียนและสถานศึกษากำหนดไว้แล้ว เช่น เข้าร่วมในฐานะกรรมการ ระดับห้อง ระดับชั้น กรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง กรรมการสมาคมผู้ปกครองและครู เป็นต้น

สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมของผู้ของผู้ปกครอง ชุมชน หมายถึง การส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีบทบาทในการมีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานต่างๆของศูนย์เด็กเล็ก ร่วมพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก อย่างต่อเนื่อง รวมถึงประชาสัมพันธ์กับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้ปกครองได้รับทราบ ความเป็นไปของศูนย์ และมีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าของเด็กในทุกๆ ด้าน อีกทั้งยังเป็นโอกาสให้ผู้ปกครองร่วมแสดงความคิดเห็นและรับทราบความเป็นไปเกี่ยวกับนโยบายต่างๆของศูนย์ ซึ่งเป็นการสานสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างผู้ปกครองกับศูนย์เด็กเล็ก

5. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัย ศึกษาการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐาน ศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ในเขตบางซื่อ ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ได้แก่ สถานภาพของผู้ปกครองซึ่งเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของผู้ปกครอง คือ อาชีพ รายได้ของครอบครัวต่อเดือน วุฒิการศึกษา ของผู้ปกครอง ซึ่งเป็นตัวแปรที่สำคัญที่สามารถชี้วัด ให้ทราบถึง การดำเนินงานการบริการด้านการศึกษาของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยได้ชัดเจน และส่งผลต่อความคิดเห็นของการดำเนินการของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

5.1 อาชีพ อาชีพของผู้ปกครอง มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัจจัยต่างๆและเป็นเครื่องบ่งชี้ปัญหาที่เกิดขึ้น

ชัยพร สกุลพนารักษ์ (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน เขตบางแค กรุงเทพมหานคร พบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน จำแนกตามอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วันดี เกตุบุรม (2545: บทคัดย่อ) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมและข้อเสนอแนะของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียน สังกัดเมืองพัทยาจำแนกตามอาชีพ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

สุริยะ ราชวงศ์ (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อคุณภาพการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของโรงเรียนอนุบาลวัดปิตุลาริราชรังษฤษฏี จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า อาชีพต่างกันมีความต้องการด้านบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงาน

ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และด้านการบริหารงานอาคารสถานที่ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

เกษร โพธิ์ศรี (2546: บทคัดย่อ) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนชุมชนพัฒนา จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครองพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

นิภา รัชฎากวงศ์ (2546: บทคัดย่อ) ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครอง ต่อการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนย่อแซพวิทยา อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามอาชีพ พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

สุพรรณิ วรรณเพชร (2551: บทคัดย่อ) ศึกษาสภาพความเป็นจริงและความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย โรงเรียนในเครือ มารีวิทช์ พบว่าผู้ปกครองที่มีสภาพความเป็นจริงและความคาดหวังจำแนกตามอาชีพ กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5.2 รายได้ ของครอบครัว / เดือน รายได้ของผู้ปกครองเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน การบริหารโรงเรียน ดังนี้

วัชรภรณ์ พยัคฆ์เมธี (2546: บทคัดย่อ) ศึกษาความต้องการของผู้ปกครอง เกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าผู้ปกครองที่มีรายได้ / เดือน ต่างกัน มีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

สิริชชา บุญงาม (2546: บทคัดย่อ) ศึกษาสภาพและความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน ภาคตะวันออก พบว่า การเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษา ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารความสัมพันธ์กับชุมชน จำแนกตาม รายได้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

พรเพ็ญ ประชาภิญญา (2548: บทคัดย่อ) ศึกษาการรับรู้การดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ของผู้ปกครองในโรงเรียนประถมศึกษา เขตอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี พบว่าผู้ปกครองที่มีรายได้ต่างกัน มีการรับรู้การดำเนินงานโครงการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ของผู้ปกครองในโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ด้านสุขภาพในโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

สุพรรณิ วรรณเพชร (2551: บทคัดย่อ) ศึกษาสภาพความเป็นจริงและความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย โรงเรียน

ในเครือ มารีวิทช์ พบว่าผู้ปกครองที่มีสภาพความเป็นจริงและความคาดหวังจำแนกตามอาชีพแตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5.3 วุฒิการศึกษา หมายถึงระดับการศึกษาของผู้ปกครองเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการบริหารโรงเรียน การดำเนินงาน การปฏิบัติงาน ดังนี้

จันทรา จันทรสุขสวัสดิ์ (2546: บทคัดย่อ) ศึกษา ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับระดับก่อนประถมศึกษา ของโรงเรียนอนุบาลจันทรา อำเภอ บางประกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ด้านการจัดประสบการณ์และกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านครูผู้สอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

สุกัญญา ดอกพวง (2549: บทคัดย่อ) ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนปฐมวัยต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษาใน โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนปฐมวัยต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

เยาวนุช ทานาม (2545: บทคัดย่อ) ศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในโรงเรียนสอนภาษาจีน พบว่า ผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สุภาพร สุวรรณศรีนนท์ (2549: บทคัดย่อ) ศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการสร้างเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ในเขต บางกอกน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 พบว่า ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตบางกอกน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีบทบาทการมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยใน 4 ด้าน โดยรวม แตกต่างกัน

5.4 สถานภาพในการดำรงตำแหน่ง หมายถึง สถานภาพที่เกี่ยวกับลักษณะงานที่บุคลากรต้องปฏิบัติซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จำแนก เป็น 2 ระดับ คือ ผู้บริหาร ครู ซึ่งมีความสำคัญในการศึกษาครั้งนี้ เนื่องจากการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน และ ครูผู้สอนแตกต่างกัน แรงจูงใจ ในการทำงานแตกต่างกัน ดังนั้นตำแหน่งหน้าที่ที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงาน เนื่องจากผู้มีตำแหน่งสูงสุดขององค์กร ยังมีอำนาจในการตัดสินใจเพื่อการพัฒนาองค์กร ดังนั้นความแตกต่างตามบทบาทหน้าที่ของตำแหน่ง จึงส่งผลต่อการดำเนินการบริการด้านการศึกษามาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของงานวิจัยของ สุวรรณ วิลารักษ์ (2543: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนศูนย์ปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานการ

ประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาด้านความรู้ความเข้าใจ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับดีเป็นส่วนใหญ่ และมีอัตราส่วนของการความรู้ความเข้าใจที่มากกว่าครูฝ่ายปฏิบัติการสอน

นภดล หัตถาพงษ์ (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออก 8 การดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา ตามความคิดเห็น ของผู้บริหารและครูอาจารย์ จำแนกตามตำแหน่งผู้บริหารและครูอาจารย์โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มลฤดี ศักดิ์คำ (2548: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี พบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิภารัตน์ ธาณีวัฒน์ (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในฝัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 2 พบว่าปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในฝัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 2 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประคอง บุญสร้าง (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทราเขต 2 พบว่า ปัญหาการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทราเขต 2 จำแนกตามสถานภาพในการดำรงตำแหน่ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษาเอกสาร แล ะงานวิจัยที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า อาชีพ รายได้ วุฒิการศึกษา สถานภาพในการดำรงตำแหน่ง น่าจะส่งผลต่อ การดำเนินการบริการด้านการศึกษา ตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัยของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ ดังนั้นจึงเป็นสาเหตุให้ผู้วิจัยนำมาเป็นตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศ

นภเนตร ธรรมบวร และอารยา สุขวงศ์ (254: 60 - 69) ได้ทำการศึกษาเรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยต่ำกว่า 3 ขวบ พบว่า สภาพและโครงสร้างของครอบครัวไทยเปลี่ยนแปลงไปจากที่เคยเป็นมาในอดีต กล่าวคือ ในปัจจุบันเรามีครอบครัวเดี่ยวซึ่งประกอบด้วย พ่อแม่ ลูก ในปริมาณที่มากขึ้น โดยเฉพาะในสังคมเมือง จะมีครอบครัวขนาดเล็กเพิ่มมากขึ้น ทำให้พ่อ

แม่จำนวนไม่น้อย เลือกที่จะส่งบุตรหลานของตน ไปยังสถานรับเลี้ยงเด็ก เนื่องจากที่บ้านไม่มีผู้ดูแล ดังนั้นคุณภาพและมาตรฐาน ของสถานรับเลี้ยงเด็ก จึงมีความสำคัญมาก ถ้าเด็กได้รับการดูแล ในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีคุณภาพต่ำ โอกาสในการพัฒนาด้านต่างๆ ของเด็กก็จะลดลงตามไปด้วย สิ่ง ที่รัฐพึงตระหนักและให้ความสนใจในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก วัยนี้มีดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอน
2. คุณสมบัติของครูหรือผู้ดูแลเด็ก
3. การจัดสภาพแวดล้อม

สุदारตัน แซ่ซี (2542: 51 - 53) ศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร พบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่ คาดหวังในเรื่องการจัดประสบการณ์การเรียนการสอน มุ่งพัฒนาเด็กให้มีความพร้อมทั้งทางด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อให้เด็กมีความพร้อมเพื่อศึกษาต่อในระดับประถมศึกษา ครอบงวนต้องเป็นผู้ที่ทำให้เด็กเกิดความรักและความไว้วางใจมากที่สุด สื่อการเรียนการสอนควรมี ความปลอดภัย สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนมีความเหมาะสมกับเด็กอนุบาล ห้องเรียนมีการ ระบายอากาศและมีแสงสว่างเพียงพอ ครูต้องแจ่มใสให้ผู้ปกครองทราบสม่ำเสมอ และมีการเอา ใจใส่ความปลอดภัยในการรับ - ส่งนักเรียน

จีรพร ศรีวัฒนานุกุลกิจ (2542: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องสถานรับเลี้ยงเด็ก : สภาพปัญหา และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการใช้บริการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการ ดำเนินงาน การเตรียมความพร้อมให้เด็กได้มีพัฒนาการในด้านต่างๆ แนวโน้มในการใช้บริการสถาน เลี้ยงเด็ก ลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม และปัญหาในการเลี้ยงดูบุตรของผู้ใช้บริการ ตลอดจน บทบาทของรัฐในการสนับสนุนและควบคุมการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

- 1) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการของสถานรับเลี้ยงเด็ก ได้แก่ ปัญหาความคับแคบของ สถานที่ สถานรับเลี้ยงเด็กตั้งอยู่ในบริเวณที่แออัด ความไม่สะดวกในการเข้า - ออกสถานรับเลี้ยงเด็ก ปัญหาเสียงดังรบกวน การไม่มีสถานประกอบการเป็นของตนเอง ปัญหาครู/ผู้ดูแลเด็กมีไม่เพียงพอ ครู/ผู้ดูแลเด็กขาดความรู้และประสบการณ์ในการดูแลเด็ก ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงบ่อย ปัญหา สื่อ และวัสดุอุปกรณ์มีราคาแพง ไม่ทน แตกหัก เสียหาย ไม่เพียงพอ บางอย่างใช้แล้วต้องทิ้ง ปัญหาการ ขาดเงินทุนหมุนเวียน ปัญหาผู้ประกอบการขาดความรู้ด้านการบริหารงาน การขาดบุคลากรด้านการ บริหารงาน ปัญหาด้านภาษี ปัญหาค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างสูง ปัญหาการแข่งขัน ปัญหาของจำนวนเด็กที่ ลดลง ผู้ใช้บริการไม่จ่ายเงินหรือจ่ายล่าช้า และผู้บริการไม่เข้าใจระบบของสถานรับเลี้ยงเด็ก
- 2) การเตรียมความพร้อมเพื่อการพัฒนาต่างๆ พบว่า มีการจัดกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมด้าน

ร่างกาย อารมณ์และจิตใจ สังคม และสติปัญญา 3) ปัจจัยที่มีผลให้มีการใช้บริการสถานรับเลี้ยงเด็ก ได้แก่ ความต้องการเตรียมความพร้อมให้เด็กก่อนที่จะเข้าโรงเรียน การไม่มีผู้ดูแลเด็กที่บ้าน การเกรงว่าเด็กจะถูกตามใจมากเกินไปหากเลี้ยงที่บ้าน สถานรับเลี้ยงเด็กเปิดสอนในชั้นอนุบาลด้วย การใช้บริการสถานรับเลี้ยงเด็กเสียค่าใช้จ่ายถูกกว่าจ้างพี่เลี้ยงมาเลี้ยงเด็กที่บ้าน 4) แนวโน้มการใช้บริการสถานรับเลี้ยงเด็กของผู้ใช้บริการนั้น พบว่าอัตราการเกิดของทารกในช่วง พ.ศ. 2537 - 2541 มีแนวโน้มลดลง ในขณะที่การใช้บริการสถานรับเลี้ยงเด็กของผู้ใช้บริการสูงขึ้นในช่วงระยะเวลาดังกล่าว แต่ในปี 2542 มีการลดลงของการใช้บริการสูงมาก ซึ่งภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ส่งผลให้แนวโน้มการใช้บริการลดลง 5) ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมของผู้ใช้บริการ พบว่า บิดาของเด็กส่วนใหญ่มีอายุ 26 - 40 ปี มารดาของเด็กมีอายุ 26 - 35 ปี ผู้ปกครองมีอายุ 36 - 40 ปี ทั้งบิดามารดามีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า ส่วนผู้ปกครองมีการศึกษาระดับประถมศึกษา เกือบทั้งหมดของบิดา มารดา และผู้ปกครองนับถือศาสนาพุทธ โดยมีโครงสร้างครอบครัวแบบครอบครัวเดี่ยวที่ประกอบด้วย พ่อ-แม่-ลูก ทั้งบิดามารดา และผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง และมีรายได้รวมของครัวเรือนระหว่าง 10,001 - 20,000 บาทต่อเดือน 6) ปัญหาในการเลี้ยงดูเด็ก ได้แก่ ปัญหาการขาดความรู้เกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงดูเด็ก การไม่มีเวลา ไม่มีคนช่วย เหนื่อย ต้องดูแลบุตรหลายคน สภาพแวดล้อมไม่ดี และปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพเด็ก ส่วนปัญหาจากการให้ญาติเป็นผู้เลี้ยงดูเด็ก ได้แก่ ญาติดูแลไม่ไหวเนื่องจากอายุมากแล้ว และเด็กชน ส่วนปัญหาจากการให้พี่เลี้ยงเป็นผู้ดูแลเด็ก ได้แก่ พี่เลี้ยงไม่มีความรู้ในการดูแลเด็ก พี่เลี้ยงหายาก เสียค่าใช้จ่ายแพง และไม่ไวใจพี่เลี้ยง 7) สถานรับเลี้ยงเด็กบางส่วนได้รับการสนับสนุนด้านสื่อพัฒนาการเด็ก นม และขนมจากหน่วยงานของรัฐ ส่วนการสนับสนุนและควบคุมสถานรับเลี้ยงเด็กนั้น ไม่มีการออกกฎหมาย คือประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 294 ในการกำหนดคุณสมบัติของเจ้าของ และผู้ดำเนินการสถานรับเลี้ยงเด็ก ลักษณะของอาคารสถานรับเลี้ยงเด็ก การจัดบริการ และการดูแลเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก การป้องกันโรคและการควบคุมโรคติดต่อ การออกใบอนุญาตและการต่อใบอนุญาต รวมทั้งค่าธรรมเนียมเรื่องใบอนุญาต ข้อบังคับในการปฏิบัติต่อเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก ตลอดจนบทบัญญัติกำหนดโทษผู้ฝ่าฝืน

กุศล สุทธธาดา และ จิตตินันท์ เดชะคุปต์ (2544: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องรูปแบบและระบบการจัดบริการสถานเลี้ยงดูเด็กที่มีคุณภาพในประเทศไทย : กรณีศึกษา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดบริการเลี้ยงดูเด็กที่มีคุณภาพในประเทศไทย มีรูปแบบการจัดบริการที่หลากหลายขึ้นอยู่กับประเภทของเด็ก คือมีการบริการให้ทั้งเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ กลุ่มอายุเด็กและจุดมุ่งหมายของการจัดบริการ กล่าวคือมีรูปแบบบริการดูแลเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิด สำหรับทารกวัย 0 - 1 ปี บริการดูแลเลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะ (1-3 ปี) ให้มีพัฒนาการตามวัย บริการเตรียมความพร้อม

เด็กก่อนวัยเรียน(3-6 ปี) และบริการจัดการศึกษาแก่เด็กวัยก่อนประถมศึกษา (5-6 ปี) ซึ่งบริการดังกล่าวมีการจัดทั้งในและนอกระบบโรงเรียน สำหรับปัจจัยกำหนดคุณภาพของสถานบริการเลี้ยงดูเด็กที่มีคุณภาพ ได้แก่ 1) ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดบริการให้แก่เด็กปฐมวัย 2) มีระบบบริหารจัดการที่ดี มีประสิทธิภาพทั้งการจัดระบบการเงิน-บัญชีที่สามารถตรวจสอบได้ มีการระดมทุนจากหลายแหล่ง และมีการจัดบุคลากรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับงาน โดยบุคลากรส่วนใหญ่มีพื้นฐานการศึกษาอบรมด้านเด็กปฐมวัย 3) มีจุดเน้นในการพัฒนาเด็กแบบองค์รวม โดยมีการจัดบริการและกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละวัย มีการจัดสภาพแวดล้อมที่หลากหลายด้วยสื่อการเรียนรู้ มีมุมของเล่นและวัสดุอุปกรณ์ที่ปลอดภัย เชื้อต่อการเรียนรู้และสอดคล้องกับความสนใจของเด็กเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุล 4) มีมาตรฐานด้านโภชนาการ ความสะอาด และความปลอดภัยสูง 5) มีการประสานสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมกับสถานบริการ 6) มีการติดตามตรวจสอบและประเมินผลพัฒนาการเด็กตามวัยอย่างต่อเนื่อง

สุปราณี รื่นพิทักษ์ (2544: บทคัดย่อ) ศึกษาความคิดเห็นของครู ผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครอง ที่มีต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า ครู ผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครอง มีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กมีระดับมากที่สุดด้านโภชนาการ และด้านคุณสมบัติของครู แต่เปรียบเทียบตามระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ด้านโภชนาการและด้านคุณสมบัติครู

วรรณพร กาญจนภา (2545: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม ผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมภายนอกอาคารเรียนจัดให้มีสนามและเครื่องเล่นสำหรับเด็ก อาคารเรียนเป็นอาคารชั้นเดียว ภายในห้องเรียนให้บุคลากรในแต่ละห้องจัดตกแต่งเอง สถานรับเลี้ยงเด็กจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นสวัสดิการของข้าราชการทหารภายในหน่วยงาน มีการบริหารงานตามนโยบายของหน่วยงาน สวัสดิการการกองทัพ และดำเนินงานโดยคณะกรรมการการบริหาร งบประมาณในการดำเนินงาน ได้มาจากค่าธรรมเนียมที่เก็บจากผู้ปกครอง การนิเทศการสอนบุคลากรใช้วิธีการ อบรมสัมมนา ในการจัดการเรียนการสอนมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีทักษะทางสังคมและการปรับตัวเข้ากับผู้อื่น โดยใช้หลักสูตรและตารางกิจกรรมที่จัดทำขึ้นเอง กิจกรรมที่ใช้ได้แก่การเล่นิทานเรื่องราวต่างๆและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนจากธรรมชาติ ประเภทของสื่อที่ใช้คือเพลงหรือดนตรี วัสดุและประเมินผลเด็กโดยใช้การสังเกต และมีการคัดเลือกบุคลากรที่มีสุขภาพร่างกายและจิตใจสมบูรณ์ บุคลากรมีหน้าที่จัดการเรียนการสอนและเลี้ยงดูเด็ก การประเมินผลบุคลากรจะใช้การสังเกตความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรกับเด็ก อาหารหรือของว่างจัดเตรียมโดยบุคลากรภายใน สถานรับเลี้ยงเด็กได้มอบหมายให้บุคลากรเป็นผู้ประสานงานกับผู้ปกครองโดยการพบปะพูดคุยในขณะที่มารับและส่งเด็ก

ทางสถานรับเลี้ยงเด็กได้ให้คำปรึกษาและสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้ปกครองและคนในชุมชน เรื่องการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยที่ถูกต้องวิธี

สุดารัตน์ วัฒนพุกษา (2545: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของครูใหญ่ในการส่งเสริม การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชน เขตการศึกษา 1 พบว่า ปัญหาในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาล เขตการศึกษาที่ 1 ที่มีค่าร้อยละ สูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ผู้ปกครองไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมการให้ความรู้เรื่องการดูแลเด็ก 2) ผู้ปกครองไม่มีเวลาเข้ามาเป็นอาสาสมัคร 3) ผู้ปกครองไม่กล้าแสดงความคิดเห็นและผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก

ภัทรภรณ์ นันทวงศ์ (2545: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครลำปาง พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง โดยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการมีส่วนร่วมด้านการดูแลสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครลำปาง จำแนกตามสภาพทั่วไปและภูมิภาค พบว่า ผู้ปกครองที่มีสภาพเศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม เพศ อายุ รายได้ของครอบครัวแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ปกครองที่มี สภาพผลักดันจากบุคคลอื่น ในการเป็นผู้นำ เป็นตัวแทน และเป็นสมาชิก มีวุฒิการศึกษา มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแตกต่างกัน

สิรินทรทิพย์ เกสร (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและผู้นำชุมชนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดการประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี พบว่า ด้านงานวิชาการ ด้านงานกิจการนักเรียน ผู้ปกครองและผู้นำชุมชนมีการปฏิบัติในการมีส่วนร่วมในโรงเรียนในระดับปานกลาง และมีความคาดหวังที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในระดับมาก ส่วนด้านงานธุรการ การเงิน และพัสดุ ด้านงานบุคลากร ด้านงานอาคารสถานที่ ด้านงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้ปกครอง และผู้นำชุมชนมีการปฏิบัติในการมีส่วนร่วมในโรงเรียนในระดับน้อย และมีความคาดหวังที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในระดับมาก บทบาทการมีส่วนร่วมที่ปฏิบัติจริงและบทบาทการมีส่วนร่วมที่คาดหวังของผู้ปกครองและผู้นำชุมชนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนทั้งโดยรวมในทุกด้าน และในแต่ละด้านแตกต่างกัน

เพ็ญศรี สมร่าง (2545: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครอง

นักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนในภารกิจกาจัดการศึกษาทั้ง 6 งาน คือ งานบุคลากร งานวิชาการ งานธุรการการเงินพัสดุ งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมจากมากไปหาน้อย คือ งานกิจการนักเรียน งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน งานวิชาการ งานอาคารสถานที่ งานธุรการการเงินพัสดุ และงานบุคลากร ตามลำดับ เมื่อแยกตามกลุ่มอายุ เพศ และระดับการศึกษา พบว่า ทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในงานกิจการนักเรียนค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น เพศชายมีส่วนร่วมในงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น เพศหญิงมีส่วนร่วมในงานกิจการนักเรียน ค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น และระดับการศึกษา ประถมศึกษามีส่วนร่วมในงานกิจการนักเรียน ค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ระดับมัธยมศึกษามีส่วนร่วมในงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น และระดับอุดมศึกษามีส่วนร่วมในงานธุรการการเงินพัสดุ ค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น และพบว่า มีแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง ดังนี้คือ 1) การดำเนินกิจกรรมในทุกๆ ด้านของโรงเรียน ควรแจ้งให้ผู้ปกครองทราบทุกครั้ง เพื่อผู้ปกครองจะได้ช่วยเหลือหรือร่วมกิจกรรมนั้นๆ 2) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรมีกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และจุดศึกษาที่สำคัญๆ ในท้องถิ่นหรือในเขตบริการของโรงเรียน เพื่อผู้ปกครองจะได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม 3) การจัดสภาพแวดล้อมภายในบริเวณโรงเรียน ควรให้ผู้ปกครองได้ร่วมพัฒนาและปลูกต้นไม้ ดอกไม้ ตลอดจนการซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดเสียหาย และร่วมบริจาคในบางโอกาส 4) ครูควรร่วมกิจกรรมในท้องถิ่น เช่น งานประเพณีท้องถิ่นต่างๆ เพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง 5) การจัดหาทุนการศึกษาหรือจัดหาเงินนอกงบประมาณมาใช้ในการพัฒนาโรงเรียน ควรให้ผู้ปกครองเข้าร่วมดำเนินการด้วยทุกครั้ง 6) การดูแลนักเรียนให้ห่างไกลจากยาเสพติดทุกช่องทางโรงเรียนควรติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง และแจ้งผลการดำเนินงานทุกครั้ง

มามี ไชติมา (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลไชติมา เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร พบว่าผู้ปกครองมีความต้องการในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความต้องการในการจัดการศึกษาแตกต่างกัน ผู้ปกครองที่มีอายุ อาชีพ และรายได้ที่ต่างกันมีความต้องการในการจัดการศึกษาไม่แตกต่างกัน

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

อัลเบอร์ลี (Alburly. 1976: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเกณฑ์สำหรับก่อตั้งโรงเรียนอนุบาลในวัด ในรัฐนิวเจอร์ซีย์ ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า ปัญหาการดำเนินงานใน

สถานศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาจะมีปัญหาอยู่ 6 ด้าน คือ ปัญหาทางด้านวิชาการ บุคลากร กิจการ นักเรียน อาคารสถานที่ การธุรการและการเงิน และความสัมพันธ์กับชุมชน ซึ่งประสบปัญหาในการดำเนินงานแต่ละด้านอีกมาก เช่น วัสดุอุปกรณ์การเรียนยังไม่พอ ครูที่เลี้ยงขาดความรู้และมีจำนวนไม่เพียงพอ ขาดบุคลากรปฏิบัติงานด้านธุรการการเงินโดยตรง ปัญหาอาคารสถานที่ ความสัมพันธ์กับชุมชน และปัญหากิจการนักเรียนควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

ฟิลลิปส์; และคนอื่นๆ (พรทิพย์ สวีล. 2537: 24 ; อ้างอิงจาก Phillips. and others: 1980) ได้ศึกษาคุณภาพของศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนในเบอร์มิวด้า (Bermuda) ศึกษาสภาพแวดล้อม 6 ประเภท ได้แก่ การดูแลประจำวัน การจัดตกแต่งพื้นที่ และการจัดเตรียมอุปกรณ์สำหรับเด็ก ประสบการณ์การใช้เหตุผลทางภาษา กิจกรรมการใช้กล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ กิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และพัฒนาการทางด้านสังคม พบว่า คุณภาพของสภาพแวดล้อมของศูนย์ทั้งหมด มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการของเด็ก โดยเฉพาะพัฒนาการทางด้านสังคมและภาษาเด็ก

เวป (Webb. 1980: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณภาพของสถานรับเลี้ยงเด็กและความทุ่มเทของพี่เลี้ยงเด็ก โดยศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผู้ดูแลเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก ผลการวิจัยพบว่า 1) การทุ่มเทและการรับรู้ในงานของผู้ดูแลเด็ก ไม่แปรผัน กับคุณภาพของสถานรับเลี้ยงเด็ก 2) ผู้ดูแลเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีคุณภาพสูงมีความพอใจในค่าจ้างต่ำกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีคุณภาพอย่างมีนัยสำคัญ 3) ผู้ดูแลเด็กที่ทุ่มเทกับงาน จะมีความพอใจกับงาน และทำงานด้วยความกระตือรือร้น 4) ผู้ดูแลเด็กที่ยังทำงานที่มีความหมายและมีความสำคัญมากๆ จะยังมีความพอใจในงาน 5) การทุ่มเทในงานจะเพิ่มขึ้นตามอายุและเงินเดือน 6) ความรับผิดชอบของผู้ดูแลเด็กสามารถทำนายได้จากความพอใจในการทำงาน บุคลิกของผู้ดูแลเด็ก และการรับรู้ลักษณะของงาน จากผลการวิเคราะห์ชี้ว่าความพอใจในงานมีผลต่อการทุ่มเทในงาน

เมดเซน (Medsen. 1997: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการวัดความฉลาดทางปัญญาของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาคตะวันตกของรัฐ Nebraska ผลการวิจัยพบว่าเด็กก่อนวัยเรียนที่เลี้ยงดูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้แสดงลักษณะที่ปรากฏให้เห็นว่ามีความฉลาดทางปัญญาที่มีลักษณะเฉพาะตัว อย่างน้อย 3 ลักษณะ และเห็นว่าความฉลาดทางปัญญาของเด็ก 2 ปี และ 4 ปี มีความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับการเรียนรู้ส่วนบุคคลที่เกิดขึ้นระหว่างเลี้ยงดูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

มาคอน (Macon. 1999: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พัฒนาการและความสามารถทางด้านวิชาการของเด็กอนุบาลในโรงเรียนที่อยู่ในเขตเมือง พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่เพิ่มขึ้นและระดับความร่วมมือของผู้ปกครองที่สูงขึ้นส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการในด้านการสื่อสาร ด้าน

ทักษะการปฏิบัติกิจวัตร ด้านสังคม และด้านร่างกาย รวมทั้งความพร้อมทางด้านการเรียน คือ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ การใช้ภาษาสังคมและร่างกาย เพิ่มขึ้นทุกด้าน

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่กล่าวมา ทำให้ทราบว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มีความสนใจและให้ความสำคัญในเรื่องคุณภาพและการดำเนินงานตามมาตรฐาน ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมาก และการดำเนินงานตามมาตรฐานนั้นทำไม่ได้ไม่ครอบคลุม โดยเฉพาะเรื่องส่งเสริมพัฒนาการเด็ก สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย บุคลากร การส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งยังต้องปรับปรุงอีกมาก รวมถึงการบริหารจัดการ วิธีเลี้ยงดู บุคลากรที่เกี่ยวข้องขาดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ขาดการกำกับดูแลคุณภาพมาตรฐานและไม่มีกำหนดเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพที่เหมาะสมถูกต้อง ตามหลักวิชา ฉะนั้นการศึกษาคำแนะนำของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ จึงเป็นเรื่องสำคัญสำหรับ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ที่มีบทบาทในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นอย่างยิ่ง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการดำเนินงานบริการด้านการศึกษิตตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัยของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้นตอนตามลำดับดังนี้

1. ประชากรในการศึกษา
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรในการศึกษา

ประชากรในการศึกษิตครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ ปีการศึกษา 2551 จำนวน 4 แห่ง จำนวนประชากรทั้งสิ้น 92 คน เป็นผู้บริหาร 4 คน ครู จำนวน 8 คน ผู้ปกครองจำนวน 80 คน ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมดดังนี้

ตาราง 1 จำนวนประชากรของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในเขตบางซื่อ

สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย	ผู้บริหาร	ครู	ผู้ปกครอง	รวม
1. สถานรับเลี้ยงเด็กพิริยะโยธิน	1	2	20	23
2. สถานรับเลี้ยงเด็กบวรพรรณ	1	2	20	23
3. สถานรับเลี้ยงเด็กบ้านครูจ๊ะ	1	2	20	23
4. สถานรับเลี้ยงเด็กเอกสิทธิ์เนอสเซอร์	1	2	20	23
รวม	4	8	80	92

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษามาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยศึกษาจากตำรา เอกสาร ผลงานวิจัย และปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ลักษณะของเครื่องมือแบ่งเป็น 1. แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามผู้ปกครอง แบ่งออกเป็น 2 ตอน 2.แบบสัมภาษณ์ จำนวน 2 ชุด ชุดที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร แบ่งออกเป็น 3 ตอน ชุดที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ครู แบ่งออกเป็น 3 ตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสอบถาม ผู้ปกครอง มี 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง ชนิดเลือกตอบ ได้แก่ อาชีพ รายได้ วุฒิการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษามาตรฐาน ศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เขตบางซื่อ ใน 6 ด้านคือ 1) การส่งเสริมสุขภาพ 2) การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 3) บริการอาหารสะอาดปลอดภัย 4) สภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย 5) บุคลากร 6)การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ตามแนวทางการประเมินมาตรฐานของศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย โดยได้ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) โดยใช้เกณฑ์การกำหนดน้ำหนักคะแนน และมาตราส่วนประมาณค่าจัดอันดับ 5 ระดับ ตั้งแต่ระดับที่มีการดำเนินการน้อยที่สุด ถึงระดับที่มีการดำเนินการมากที่สุด

2. แบบสัมภาษณ์

ชุดที่ 1. แบบสัมภาษณ์ ผู้บริหาร แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหาร เป็นการสัมภาษณ์ ข้อมูลทั่วไป ของผู้บริหาร ได้แก่ ชื่อ - สกุล ยศ ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในการทำงานในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เอกชน วุฒิการศึกษา

ตอนที่ 2 การดำเนินงานการบริการด้านการศึกษามาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ในเขตบางซื่อ เป็นการสัมภาษณ์การดำเนินงานของผู้บริหาร ใน 6 ด้าน คือ 1) การส่งเสริมสุขภาพ 2) การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 3) บริการอาหารสะอาดและปลอดภัย 4) สภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย 5) บุคลากร 6) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

ตอนที่ 3 ปัญหา และข้อเสนอแนะ ในการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษามาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย

ชุดที่ 2. แบบสัมภาษณ์ ครู แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของครู เป็นการสัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อ - สกุล ยศ ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในการทำงานในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเอกชน วุฒิการศึกษา

ตอนที่ 2 การดำเนินงานการบริการด้านการศึกษามาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ในเขตบางซื่อ เป็นการสัมภาษณ์การดำเนินงานของครู ใน 6 ด้าน คือ 1) การส่งเสริมสุขภาพ 2) การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 3) บริการอาหารสะอาดปลอดภัย 4) สภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย 5) บุคลากร 6) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

ตอนที่ 3 ปัญหา และข้อเสนอแนะ ในการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษามาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย

3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครอง เกี่ยวกับการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษามาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัยของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ และ แบบสัมภาษณ์ ผู้บริหาร ครู เกี่ยวกับ 1) การดำเนินงานการบริการด้านการศึกษามาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัยของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ 2) ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

แบบสอบถามดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสร้างแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์
2. สร้างแบบสอบถาม ให้ครอบคลุมเนื้อหาตามกรอบแนวคิดของการศึกษา ทั้ง 6 ด้าน
3. นำแบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจปรับปรุงแก้ไข และนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามตามเนื้อหา จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย

3.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรือโท ดร.ไพบุลย์ อ่อนมั่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3.2 อาจารย์ ดร.เสกสรรค์ ทองคำบรรจง อาจารย์ประจำภาควิชาการวัดผลและวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3.3 อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3.4 รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวพา เดชะคุปต์ รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3.5 อาจารย์ ดร.นิตย โจนรัตนวานิชย์ อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหาร การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีในกลุ่ม ตัวอย่างจริง ซึ่งเป็นผู้ปกครอง ของสถานรับเลี้ยงเด็กสวริน จำนวน 30 คน

5. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามตอนที่ 2 โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 200 – 202) ได้ค่า ความเชื่อมั่นเท่ากับ .98

6. นำแบบสอบถาม มาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลจากประชากรต่อไป **แบบสัมภาษณ์ ดำเนินการดังนี้**

1. เขียนคำสัมภาษณ์ ตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. นำแบบสัมภาษณ์ ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจปรับปรุง แก้ไข และนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามตามเนื้อหา จำนวน 5 ท่าน ดังที่กล่าวมาแล้ว

3. นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ปรับปรุงและแก้ไขแล้ว ไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อ ตรวจสอบปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล ที่ใช้แบบสอบถาม

4.1.1. ขอนหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึง หัวหน้าสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดย มอบให้ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ส่งแบบสอบถามให้แก่ผู้ปกครองตามจำนวนชุดที่กำหนดไว้ใน ประชากร

4.1.2. ผู้วิจัยนัดหมายวันขอรับแบบสอบถามกลับคืนจากสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยซึ่งเป็น หน่วยรวบรวม

4.1.3. ผู้วิจัยไปปรับแบบสอบถามกลับคืนมา ด้วยตนเอง จำนวน 80 ฉบับ และมีความสมบูรณ์ทุกอย่าง คิดเป็นร้อยละ 100

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล จากการสัมภาษณ์

4.2.1 ผู้วิจัยได้นำนักสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในเขตบางซื่อ ทั้ง 4 แห่ง ด้วยตัวเอง โดยนักสัมภาษณ์วันละ 1 แห่ง

4.2.2 ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ ผู้บริหาร ครู ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เป็นประชากร จำนวน 12 คน จากสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งหมด 4 แห่ง ตามวันเวลาที่ได้นัดหมาย ด้วยตนเอง

5. การจัดการทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การจัดการทำข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดไปตรวจสอบความสมบูรณ์และให้รหัสแบบสอบถาม

1.2 แบบสอบถาม ที่เกี่ยวกับการศึกษาการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐาน ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ กำหนดให้คะแนน ดังนี้

น้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน
น้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
ปานกลาง	ให้คะแนน	3	คะแนน
มาก	ให้คะแนน	4	คะแนน
มากที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน

1.3 หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายข้อ และรายด้าน ของระดับ

การดำเนินการ การแปลความหมายการวิเคราะห์ โดยใช้เกณฑ์ของ วิเชียร เกตุสิงห์ (2538: 9) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	1.00-1.49	หมายถึง	ระดับการดำเนินงานน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย	1.50-2.49	หมายถึง	ระดับการดำเนินงานน้อย
ค่าเฉลี่ย	2.50-3.49	หมายถึง	ระดับการดำเนินงานปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.50-4.49	หมายถึง	ระดับการดำเนินงานมาก
ค่าเฉลี่ย	4.50-5.00	หมายถึง	ระดับการดำเนินงานมากที่สุด

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูล ที่ใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS for Windows มีขั้นตอนดังนี้

2.1.2 แบบสอบถาม ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง ซึ่งได้แก่ อาชีพ รายได้ วุฒิการศึกษา วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ และร้อยละ (Percentage)

2.1.2 แบบสอบถาม ตอนที่ 2 หาค่าเฉลี่ย (μ) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ของคะแนนความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษิตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในเขตบางซื่อ

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูล จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน การบริการด้านการศึกษิตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ในเขตบางซื่อ ใน 6 ด้าน คือ

- 1) การส่งเสริมสุขภาพ
- 2) การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก
- 3) บริการอาหารสะอาด ปลอดภัย
- 4) สภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย
- 4) บุคลากร
- 6) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการดำเนินงาน จากการสัมภาษณ์ มาทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการ วิเคราะห์เนื้อหา แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นความเรียง

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. สถิติสำหรับหาค่าคุณภาพของเครื่องมือ

หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

(α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

2. สถิติสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

2.1.2 ค่าเฉลี่ย (μ)

2.1.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

N แทน จำนวนของประชากร

μ แทน ค่าเฉลี่ยระดับคะแนนของประชากร

σ แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของประชากร

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้ได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ตอน โดยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การดำเนินงานการบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล การดำเนินงานการบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ในเขตบางซื่อ จากการสัมภาษณ์ นำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นความเรียง

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ปัญหา และข้อเสนอแนะการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ในเขตบางซื่อ จากการสัมภาษณ์ นำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นความเรียง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ปกครอง ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ปกครอง ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ ปรากฏผลดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวน และร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตาม อาชีพ รายได้ต่อเดือน วุฒิการศึกษา

สถานภาพของผู้ปกครอง	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ		
รับราชการ	13	16.3
รัฐวิสาหกิจ	6	7.5
รับจ้าง	40	50.0
ธุรกิจส่วนตัว	21	26.3
รวม	80	100
รายได้ต่อเดือน		
น้อยกว่า 5,000 บาท	2	2.5
5,000 - 10,000 บาท	19	23.8
10,001- 20,000 บาท	18	22.5
20,001 - 30,000 บาท	10	12.5
มากกว่า 30,000 บาท	31	38.8
รวม	80	100
วุฒิการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	28	35.5
ปริญญาตรี	44	55.0
สูงกว่าปริญญาตรี	8	10.0
รวม	80	100

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในเขตบางซื่อ จำนวน 80 คน มีอาชีพรับจ้าง มากเป็นอันดับหนึ่ง จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 อันดับสองคือ ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 26.3 อันดับสามคือ รับราชการ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 16.3 อันดับสุดท้ายคือ รัฐวิสาหกิจ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5 มีรายได้ต่อเดือน มากกว่า 30,000 บาท เป็นอันดับหนึ่ง จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 38.8 อันดับสอง คือ รายได้ต่อเดือน 5,000 - 10,000 บาท จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 23.8 อันดับสาม รายได้ต่อเดือน 10,001 - 20,000 บาท จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5 อันดับสี่ รายได้ต่อเดือน 20,001 - 30,000 บาท จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 อันดับสุดท้ายคือรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 5000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5 และมีวุฒิกวศึกษาปริญญาตรีเป็นอันดับหนึ่ง มีจำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 55.0 อันดับสองคือ ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 35.5 อันดับสุดท้ายคือ สูงกว่าปริญญาตรี 8 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษิตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ

การดำเนินงานการบริการด้านการศึกษิตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ ใน 6 ด้าน ได้แก่ 1) การส่งเสริมสุขภาพ 2) การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 3) บริการอาหารสะอาด ปลอดภัย 4) สภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย 5) บุคลากร 6) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง จำแนกเป็นรายด้าน รายข้อและโดยรวม แสดงผลการวิเคราะห์ในตาราง 3-12

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษา ตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ โดยรวมและรายด้าน

มาตรฐาน ศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย	ระดับการดำเนินงาน		
	μ	σ	แปลผล
1. การส่งเสริมสุขภาพ	3.69	0.61	มาก
2. การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก	3.80	0.66	มาก
3. บริการอาหารสะอาด ปลอดภัย	3.63	0.65	มาก
4. สภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย	3.87	0.61	มาก
5. บุคลากร	3.94	0.61	มาก
6. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	3.39	0.72	ปานกลาง
รวม	3.72	0.57	มาก

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ มีความคิดเห็นว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มีการดำเนินงาน การบริการด้านการศึกษิตตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.72$ $\sigma = 0.57$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มี 5 ด้านที่มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากได้แก่ ด้านบุคลากร มีการดำเนินงานในระดับมากเป็นอันดับแรก ($\mu = 3.94$ $\sigma = 0.61$) รองลงมาได้แก่ สภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย ($\mu = 3.87$ $\sigma = 0.61$) ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ($\mu = 3.80$ $\sigma = 0.66$) ด้านส่งเสริมสุขภาพ ($\mu = 3.69$ $\sigma = 0.61$) ด้าน บริการอาหารสะอาด ปลอดภัย ($\mu = 3.63$ $\sigma = 0.65$) ตามลำดับ ส่วนที่เหลือ 1 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.39$ $\sigma = 0.72$)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษา
ตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัยของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ โดยรวมและ
รายด้านจำแนกตามอาชีพ

มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย		รับ ราชการ (N=13)	รัฐ วิสาหกิจ (N= 6)	รับจ้าง (N= 40)	ธุรกิจ ส่วนตัว (N= 21)
1. การส่งเสริมสุขภาพ	μ	3.82	3.72	3.58	3.83
	σ	0.60	0.57	0.63	0.58
	แปลผล	มาก	มาก	มาก	มาก
2. การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก	μ	4.02	3.85	3.67	3.90
	σ	0.66	0.48	0.70	0.62
	แปลผล	มาก	มาก	มาก	มาก
3. บริการอาหารสะอาด ปลอดภัย	μ	3.81	3.41	3.57	3.70
	σ	0.74	0.74	0.65	0.59
	แปลผล	มาก	ปานกลาง	มาก	มาก
4. สภาพแวดล้อมสะอาด และปลอดภัย	μ	4.04	3.83	3.79	3.92
	σ	0.64	0.55	0.60	0.63
	แปลผล	มาก	มาก	มาก	มาก
5. บุคลากร	μ	4.09	3.85	3.90	3.97
	σ	0.50	0.45	0.69	0.56
	แปลผล	มาก	มาก	มาก	มาก
6. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	μ	3.79	3.27	3.28	3.38
	σ	0.89	0.54	0.71	0.63
	แปลผล	มาก	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง
รวม	μ	3.93	3.66	3.63	3.79
	σ	0.60	0.51	0.58	0.52
	แปลผล	มาก	มาก	มาก	มาก

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ จำแนกตาม อาชีพ มีความคิดเห็นว่าสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีการดำเนินงาน ปรากฏผลดังนี้

ผู้ปกครองอาชีพรับราชการ มีความคิดเห็นว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มีการดำเนินงาน การบริการด้านการศึกษามาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.93$ $\sigma = 0.60$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดย ด้านบุคลากรอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.09$ $\sigma = 0.50$) เป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ด้าน สภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย ($\mu = 4.04$ $\sigma = 0.64$) ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ($\mu = 4.02$ $\sigma = 0.66$) ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ($\mu = 3.82$ $\sigma = 0.60$) ด้านบริการอาหารสะอาด ปลอดภัย ($\mu = 3.81$ $\sigma = 0.74$) และด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ($\mu = 3.79$ $\sigma = 0.89$) เป็น ลำดับสุดท้าย

ผู้ปกครองอาชีพรัฐวิสาหกิจ มีความคิดเห็นว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มีการดำเนินงาน การบริการด้านการศึกษามาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.66$ $\sigma = 0.51$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากรอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.85$ $\sigma = 0.45$) เป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ($\mu = 3.85$ $\sigma = 0.48$) ด้านสภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย ($\mu = 3.83$ $\sigma = 0.55$) ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ($\mu = 3.72$ $\sigma = 0.57$) ตามลำดับ ส่วนอีก 2 ด้าน มีการดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านบริการอาหารสะอาด ปลอดภัย ($\mu = 3.41$ $\sigma = 0.74$) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ($\mu = 3.27$ $\sigma = 0.54$) ตามลำดับ

ผู้ปกครองอาชีพรับจ้าง มีความคิดเห็นว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มีการดำเนินงาน การบริการด้านการศึกษามาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.63$ $\sigma = 0.58$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากรอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.90$ $\sigma = 0.69$) เป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย ($\mu = 3.79$ $\sigma = 0.60$) ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ($\mu = 3.67$ $\sigma = 0.70$) ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ($\mu = 3.58$ $\sigma = 0.63$) ด้านบริการอาหาร สะอาด ปลอดภัย ($\mu = 3.57$ $\sigma = 0.65$) ตามลำดับ ส่วนอีก 1 ด้าน มีการดำเนินงาน อยู่ใน ระดับปานกลาง คือ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ($\mu = 3.28$ $\sigma = 0.71$)

ผู้ปกครองอาชีพธุรกิจส่วนตัว เห็นว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มีการดำเนินการบริการ ด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.79$ $\sigma = 0.52$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการดำเนินการ อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากรอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.97$ $\sigma = 0.56$) เป็นอันดับแรก รองลงมา ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย ($\mu = 3.92$ $\sigma = 0.63$) ด้านการส่งเสริม พัฒนาการเด็ก ($\mu = 3.90$ $\sigma = 0.62$) ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ($\mu = 3.83$ $\sigma = 0.58$) ด้านบริการอาหารสะอาด ปลอดภัย ($\mu = 3.70$ $\sigma = 0.59$) ตามลำดับ ส่วนอีก 1 ด้าน มีการ ดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ($\mu = 3.38$ $\sigma = 0.63$)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษา
ตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ โดยรวมและ
ราย ด้านจำแนกตามรายได้

		น้อยกว่า 5000 (N= 2)	5,000 - 10,000 (N= 19)	10,001- 20,000 (N= 18)	20,001- 30,000 (N= 10)	มากกว่า 30,000 (N=31)
1. การส่งเสริมสุขภาพ	μ	3.11	3.64	3.72	3.82	3.70
	σ	0.16	0.57	0.57	0.62	0.66
	แปลผล	ปานกลาง	มาก	มาก	มาก	มาก
2. การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก	μ	3.00	3.67	3.91	3.78	3.88
	σ	0.57	0.64	0.75	0.58	0.64
	แปลผล	ปานกลาง	มาก	มาก	มาก	มาก
3. บริการอาหารสะอาด ปลอดภัย	μ	3.60	3.68	3.63	3.52	3.64
	σ	0.14	0.58	0.73	0.70	0.67
	แปลผล	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก
4. สภาพแวดล้อมสะอาด และปลอดภัย	μ	3.55	3.82	3.99	3.69	3.90
	σ	0.63	0.59	0.65	0.49	0.65
	แปลผล	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก
5. บุคลากร	μ	3.65	3.81	3.93	3.89	4.06
	σ	1.63	0.55	0.70	0.45	0.58
	แปลผล	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก
6. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	μ	3.35	3.45	3.46	3.16	3.38
	σ	0.78	0.68	0.87	0.54	0.74
	แปลผล	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง
รวม	μ	3.38	3.68	3.78	3.64	3.76
	σ	0.64	0.54	0.65	0.46	0.58
	แปลผล	ปานกลาง	มาก	มาก	มาก	มาก

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ จำแนกตาม รายได้ มีความคิดเห็นว่าสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีการดำเนินงาน ปรากฏผลดังนี้

ผู้ปกครองที่มีรายได้ น้อยกว่า 5,000 บาทต่อเดือน มีความคิดเห็นว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มีการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.38$ $\sigma = 0.64$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากรอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.65$ $\sigma = 1.63$) เป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ด้านบริการอาหารสะอาด ปลอดภัย ($\mu = 3.60$ $\sigma = 0.14$) ด้านสภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย ($\mu = 3.55$ $\sigma = 0.63$) ตามลำดับ ส่วนที่เหลือ 3 ด้าน มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ($\mu = 3.35$ $\sigma = 0.78$) ด้านส่งเสริมสุขภาพ ($\mu = 3.11$ $\sigma = 0.16$) และด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ($\mu = 3.00$ $\sigma = 0.57$) ตามลำดับ

ผู้ปกครองที่มีรายได้ 5,000 – 10,000 บาทต่อเดือนมีความคิดเห็นว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มีการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.68$ $\sigma = 0.54$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.82$ $\sigma = 0.59$) เป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ด้านบุคลากร ($\mu = 3.81$ $\sigma = 0.55$) ด้านบริการอาหารสะอาด ปลอดภัย ($\mu = 3.68$ $\sigma = 0.58$) ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ($\mu = 3.67$ $\sigma = 0.64$) ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ($\mu = 3.64$ $\sigma = 0.57$) ตามลำดับ ส่วนอีก 1 ด้าน มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ($\mu = 3.45$ $\sigma = 0.68$)

ผู้ปกครองที่มีรายได้ 1,0001 – 20,000 บาทต่อเดือน มีความคิดเห็นว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มีการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.78$ $\sigma = 0.65$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.99$ $\sigma = 0.65$) เป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ด้านบุคลากร ($\mu = 3.93$ $\sigma = 0.70$) ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ($\mu = 3.91$ $\sigma = 0.75$) ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ($\mu = 3.72$ $\sigma = 0.57$) ด้านบริการอาหารสะอาด ปลอดภัย ($\mu = 3.63$ $\sigma = 0.73$) ตามลำดับ ส่วนอีก 1 ด้าน มีการดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ($\mu = 3.46$ $\sigma = 0.87$)

ผู้ปกครองที่มีรายได้ 2,0001 – 30,000 บาทต่อเดือน เห็นว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มีการดำเนินงานบริการด้านการศึกษามาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.64$ $\sigma = 0.46$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากรอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.89$ $\sigma = 0.45$) เป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ($\mu = 3.82$ $\sigma = 0.62$) ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ($\mu = 3.78$ $\sigma = 0.58$) ด้านสภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย ($\mu = 3.69$ $\sigma = 0.49$) ด้านบริการอาหารสะอาด ปลอดภัย ($\mu = 3.52$ $\sigma = 0.70$) ตามลำดับ ส่วนอีก 1 ด้าน มีการดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ($\mu = 3.16$ $\sigma = 0.54$)

ผู้ปกครองที่มีรายได้ มากกว่า 30,000 บาทต่อเดือน เห็นว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มีการดำเนินงานบริการด้านการศึกษามาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.76$ $\sigma = 0.58$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากรอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.06$ $\sigma = 0.58$) เป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ด้าน สภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย ($\mu = 3.90$ $\sigma = 0.65$) ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ($\mu = 3.88$ $\sigma = 0.64$) ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ($\mu = 3.70$ $\sigma = 0.66$) ด้านบริการอาหารสะอาด ปลอดภัย ($\mu = 3.64$ $\sigma = 0.67$) ตามลำดับ ส่วนอีก 1 ด้าน มีการดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ($\mu = 3.38$ $\sigma = 0.74$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษา
ตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ โดยรวมและ
รายด้านจำแนกตามวุฒิการศึกษา

มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย	ต่ำกว่า ปริญญาตรี		ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี
		(N=2)	(N= 44)	(N= 8)
1. การส่งเสริมสุขภาพ	μ	3.59	3.75	3.76
	σ	0.65	0.57	0.70
	แปลผล	มาก	มาก	มาก
2. การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก	μ	3.61	3.88	4.00
	σ	0.73	0.61	0.61
	แปลผล	มาก	มาก	มาก
3. บริการอาหารสะอาด ปลอดภัย	μ	3.70	3.56	3.81
	σ	0.71	0.62	0.62
	แปลผล	มาก	มาก	มาก
4. สภาพแวดล้อมสะอาด และปลอดภัย	μ	3.90	3.83	3.92
	σ	0.62	0.60	0.72
	แปลผล	มาก	มาก	มาก
5. บุคลากร	μ	3.88	3.99	3.91
	σ	0.73	0.53	0.61
	แปลผล	มาก	มาก	มาก
6. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	μ	3.42	3.34	3.58
	σ	0.80	0.70	0.66
	แปลผล	ปานกลาง	ปานกลาง	มาก
รวม	μ	3.68	3.73	3.83
	σ	0.63	0.53	0.59
	แปลผล	มาก	มาก	มาก

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อที่ จำแนกตามวุฒิการศึกษา มีความคิดเห็นว่าสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีการดำเนินงาน ปรากฏผลดังนี้

ผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มี การดำเนินงานการ บริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.68 \sigma = 0.63$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการดำเนินงานอยู่ใน ระดับมาก 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.90 \sigma = 0.62$) เป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ด้านบุคลากร ($\mu = 3.88 \sigma = 0.73$) ด้านบริการ อาหารสะอาด ปลอดภัย ($\mu = 3.70 \sigma = 0.71$) ด้านกาส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ($\mu = 3.61 \sigma = 0.73$) ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ($\mu = 3.59 \sigma = 0.65$) ตามลำดับ ส่วนอีก 1 ด้าน มีการ ดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ($\mu = 3.42 \sigma = 0.80$)

ผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี มีความคิดเห็นว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มีการ ดำเนินงานการ บริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ใน ระดับมาก ($\mu = 3.73 \sigma = 0.53$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับ มาก 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.99 \sigma = 0.53$) เป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ($\mu = 3.88 \sigma = 0.61$) ด้านสภาพแวดล้อมสะอาด และปลอดภัย ($\mu = 3.83 \sigma = 0.60$) ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ($\mu = 3.75 \sigma = 0.57$) ด้านบริการ อาหารสะอาด ปลอดภัย ($\mu = 3.56 \sigma = 0.62$) ตามลำดับ ส่วนอีก 1 ด้าน มีการดำเนินงานอยู่ใน ระดับปานกลาง คือ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ($\mu = 3.34 \sigma = 0.70$)

ผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มี การดำเนินงานการบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.83 \sigma = 0.59$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดย ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.00 \sigma = 0.61$) เป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ด้านสภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย ($\mu = 3.92 \sigma = 0.72$) ด้านบุคลากร ($\mu = 3.91 \sigma = 0.61$) ด้านบริการอาหารสะอาด ปลอดภัย ($\mu = 3.81 \sigma = 0.62$) ด้านการ ส่งเสริมสุขภาพ ($\mu = 3.76 \sigma =$) และด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ($\mu = 3.58 \sigma = 0.70$) เป็น ลำดับสุดท้าย ตามลำดับ

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษา ตาม มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ ด้านส่งเสริมสุขภาพ โดยรวมและรายข้อ

มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย	ระดับการดำเนินงาน		
	μ	σ	แปลผล
การส่งเสริมสุขภาพ			
1. มีการชั่งน้ำหนักวัดส่วนสูง พร้อมทั้งบันทึกข้อมูล	3.44	0.94	ปานกลาง
2. ครูตรวจสุขภาพร่างกายเด็กพร้อมทั้งบันทึกข้อมูล	3.28	0.98	ปานกลาง
3. เมื่อมีเด็กป่วยขณะที่อยู่ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้จัดแยกเด็กป่วยออกเป็นสัดส่วนและอยู่ในการดูแลของครูตลอดเวลา	3.60	0.85	มาก
4. บริการ การรักษาพยาบาลเบื้องต้นแก่เด็ก ขณะที่ป่วยอยู่ที่สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย	3.79	0.79	มาก
5. ตรวจร่างกายเด็กก่อนรับเข้าพัฒนาในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย	3.38	0.79	ปานกลาง
6. จัดอาหารที่มีสารอาหารครบ 5 หมู่ เพื่อการเจริญเติบโต ของเซลล์สมองและร่างกาย	4.04	0.79	มาก
7. จัดอาหารว่างที่มีคุณค่าทางโภชนาการ	3.96	0.72	มาก
8. ฝึกการแปรงฟันหลังรับประทานอาหาร	3.83	0.76	มาก
9. ส่งเสริมการฝึกสุขนิสัยที่ดีในการดูแลตนเองของเด็ก	3.94	0.75	มาก
รวม	3.69	0.82	มาก

จากตาราง 7 แสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อมีความคิด เห็นว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มีการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐาน ศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย ในด้านการส่งเสริมสุขภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.69$ $\sigma = 0.82$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการดำเนินงาน จัดอาหารที่มีสารอาหารครบ 5 หมู่ เพื่อการเจริญเติบโต อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.04$ $\sigma = 0.79$) เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ จัดอาหารว่างที่มีคุณค่าทางโภชนาการ ($\mu = 3.96$ $\sigma = 0.72$) ส่งเสริมการฝึกสุขนิสัยที่ดีในการดูแลตนเองของ

เด็ก ($\mu = 3.94$ $\sigma=0.75$) ตามลำดับ ส่วนลำดับสุดท้ายคือ ครูตรวจสุขภาพร่างกายเด็ก พร้อมบันทึกข้อมูลอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.28$ $\sigma=0.98$)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษ ตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ ในด้านส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โดยรวมและรายข้อ

มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย	ระดับการดำเนินงาน		
	μ	σ	แปลผล
การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก			
1.ประเมินพัฒนาการเด็กตามเกณฑ์อายุ อย่างต่อเนื่อง	3.80	0.68	มาก
2.เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นและเลือกทำกิจกรรมตามความสนใจ	4.03	0.76	มาก
3.จัดกิจกรรมการเล่านิทาน ร้องเพลงและกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะให้เด็ก	4.06	0.72	มาก
4.จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง	3.78	0.75	มาก
5.จัดกิจกรรมให้เหมาะสมตามวัยทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน	3.79	0.72	มาก
6.จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา	3.89	0.80	มาก
7.เรียนรู้โดยผ่านการเล่น เช่น เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นบล็อก	3.52	0.99	มาก
8.จัดกิจกรรมให้เด็กได้ทำทั้งกิจกรรมกลุ่มและเดี่ยว	3.80	0.83	มาก
9.แสดงตารางการจัดกิจกรรมประจำวันให้รู้ว่ามีกิจกรรมอะไรบ้างในแต่ละวัน	3.61	0.97	มาก
10.ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกตามความสามารถและความถนัดของตนเอง	3.72	0.86	มาก
รวม	3.80	0.81	มาก

จากตาราง 8 แสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ มีความคิดเห็นว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มีการดำเนินงาน ในด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.80$ $\sigma = 0.81$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ จัดกิจกรรมการเล่านิทาน ร้องเพลงและกิจกรรม การเคลื่อนไหวและจังหวะให้เด็ก ($\mu = 4.06$ $\sigma = 0.72$) เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ เปิดโอกาสให้เด็กได้ เล่นและเลือกทำกิจกรรมตามความสนใจ ($\mu = 4.03$ $\sigma = 0.76$) และ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วย ส่งเสริมพัฒนาการด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ($\mu = 3.89$ $\sigma = 0.80$) ตามลำดับ แสดงตารางการจัดกิจกรรมประจำวันให้รู้ว่ามีกิจกรรมอะไรบ้างในแต่ละวัน ($\mu = 3.61$ $\sigma = 0.97$) เป็น ลำดับสุดท้าย

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษา
ตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ
ใน ด้านบริการอาหารสะอาด ปลอดภัย โดยรวมและรายข้อ

มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย	ระดับการดำเนินงาน		
	μ	σ	แปลผล
บริการอาหารสะอาด ปลอดภัย			
1. ประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงความรู้ ความสามารถของผู้ปรุงอาหาร	2.99	1.00	ปานกลาง
2. มีข่าวสารถึงผู้ปกครองเกี่ยวกับการตรวจสอบสุขภาพ ของผู้ปรุงอาหาร	2.83	1.04	ปานกลาง
3. ผู้ปรุงอาหารสำหรับเด็กแต่งกายสะอาดเรียบร้อย มีผ้ากันเปื้อนหรือหมวกคลุม.	3.44	0.94	ปานกลาง
4. จัดให้มีสถานที่เตรียม และ ปรุงอาหาร สะอาด ไม่มีกลิ่นคาวรบกวนเด็ก	3.74	0.74	มาก
5. สถานที่เตรียมนมแยกจากบริเวณที่ประกอบอาหาร	3.75	0.82	มาก
6. สถานที่ประกอบอาหารแยกจากบริเวณที่นอน และบริเวณจัดกิจกรรม	4.09	0.73	มาก
7. ภาชนะใส่อาหารสำหรับเด็กทำจากวัสดุที่ปลอดภัย ปราศจากสารปนเปื้อน.	4.00	0.69	มาก
8. อุปกรณ์และภาชนะ ที่ใช้ปรุงอาหาร สะอาด มีสภาพดีไม่ชำรุด	3.94	0.74	มาก
9. มีตู้เก็บภาชนะที่สามารถป้องกันแมลง หรือสัตว์นำโรค	3.84	0.80	มาก
10. ตรวจสอบความสะอาดของอาหารก่อนนำมาปรุง	3.74	0.87	มาก
รวม	3.63	0.84	มาก

จากตาราง 9 แสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อมีความคิด เห็นว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มีการดำเนินงาน ในด้านบริการอาหารสะอาด ปลอดภัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.63$ $\sigma = 0.84$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มี 7 ข้อ อยู่ใน ระดับมากโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ สถานที่ประกอบอาหารแยกจาก บริเวณที่นอนและบริเวณจัดกิจกรรม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.09$ $\sigma = 0.73$) เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ภาชนะใส่อาหารสำหรับเด็กทำจากวัสดุที่ปลอดภัย ปราศจากสารปนเปื้อน ($\mu = 4.00$ $\sigma = 0.69$) และ อุปกรณ์และภาชนะที่ใช้ปรุงอาหารมีสภาพดี ไม่ชำรุด ($\mu = 3.94$ $\sigma = 0.74$) ตามลำดับ มี 3 ข้อที่มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ ผู้ปรุงอาหารสำหรับเด็กแต่งกาย สะอาดเรียบร้อย มีผ้ากันเปื้อนหรือหมวกคลุม ($\mu = 3.44$ $\sigma = 0.94$) ประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึง ความรู้ ความสามารถของผู้ปรุงอาหาร ($\mu = 2.99$ $\sigma = 1.00$) และ มีข่าวสารถึงผู้ปกครองเกี่ยวกับการ ตรวจสอบสุขภาพของผู้ปรุงอาหาร ($\mu = 2.83$ $\sigma = 1.04$) เป็นลำดับสุดท้าย

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษา ตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ ใน ด้าน สิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย โดยรวมและรายข้อ

มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย	ระดับการดำเนินงาน		
	μ	σ	แปลผล
สภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย			
1.สภาพแวดล้อมของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยสะอาด ไม่เป็นอันตรายต่อเด็ก	4.04	0.68	มาก
2.การจัดสภาพห้องเรียนสะดวกต่อการเคลื่อนไหว และเปลี่ยนกิจกรรมของเด็ก	4.08	0.65	มาก
3.เครื่องเล่นสนามมีจำนวนเพียงพอกับจำนวนเด็ก.	3.56	0.89	มาก
4.สนามเด็กเล่นและเครื่องเล่นอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้	3.68	0.90	มาก
5.จัดการเรียนรู้ผ่านการเล่นของเด็กเพื่อให้เด็กเรียนรู้ เกี่ยวกับตนเองและโลกที่เด็กอยู่	3.82	0.71	มาก
6.ห้องน้ำ ห้องส้วม สะอาดปลอดภัย แยกเป็นสัดส่วน	4.04	0.80	มาก
7.ขนาดของโต๊ะส้วมเหมาะสมเพียงพอต่อการใช้ของเด็ก	3.88	0.75	มาก
8.กำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย	3.71	0.93	มาก
9.บริเวณสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มีประตูเปิดปิด สะดวกปลอดภัย.	3.99	0.77	มาก
รวม	3.87	0.79	มาก

จากตาราง 10 แสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองเด็กของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ มีความคิดเห็นว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มีการดำเนินงาน ในด้านสภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.87$ $\sigma = 0.79$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก ทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ การจัดสภาพห้องเรียนสะดวกต่อการเคลื่อนไหวและเปลี่ยนกิจกรรมของเด็ก ($\mu = 4.08$ $\sigma = 0.65$) ห้องน้ำ ห้องส้วม สะอาดปลอดภัย แยกเป็นสัดส่วน ($\mu = 4.04$ $\sigma = 0.80$) สภาพแวดล้อมของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยสะอาด ไม่เป็นอันตรายต่อเด็ก ($\mu = 4.04$ $\sigma = 0.68$) และลำดับสุดท้ายคือเครื่องเล่นสนามมีจำนวนเพียงพอกับจำนวนเด็ก ($\mu = 3.56$ $\sigma = 0.89$)

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษา ตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ ใน ด้าน บุคลากร โดยรวมและรายข้อ

มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย	ระดับการดำเนินงาน		
	μ	σ	แปลผล
บุคลากร			
1.ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในงานวิชาการและการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป	4.15	0.71	มาก
2.ครูผู้สอนหรือครูพี่เลี้ยงมีความรู้ความเข้าใจหรือมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้และดูแลเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.99	0.72	มาก
3.ครูผู้สอนหรือครูพี่เลี้ยงมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	4.14	0.74	มาก
4.ครูผู้สอนหรือครูพี่เลี้ยงเป็นผู้ที่มีความใฝ่รู้และศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ	3.90	0.70	มาก
5.ครูผู้สอนหรือครูพี่เลี้ยงมีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการและพัฒนาการตามวัยของเด็ก	4.00	0.68	มาก
6.ครูผู้สอนหรือครูพี่เลี้ยงจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.88	0.74	มาก
7.ครูผู้สอนหรือครูพี่เลี้ยงเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก	3.93	0.71	มาก
8.ครูผู้สอนหรือครูพี่เลี้ยงมีการปฏิบัติต่อเด็กเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง	3.78	0.83	มาก
9.จำนวนครูผู้สอนหรือครูพี่เลี้ยงเหมาะสมกับจำนวนของเด็ก	3.78	0.81	มาก
10.ครูผู้สอนหรือครูพี่เลี้ยงมีความรู้ที่สามารถเป็นที่ปรึกษาให้กับผู้ปกครองเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก	3.89	0.73	มาก
รวม	3.94	0.74	มาก

จากตาราง 11 แสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ มีความคิดเห็นว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มีการดำเนินงาน ในด้านบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.94$ $\sigma = 0.74$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดย เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในงานวิชาการและการบริหารจัดการ การศึกษาปฐมวัยเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป ($\mu = 4.15$ $\sigma = 0.71$) ครูผู้สอนหรือครูพี่เลี้ยงมีมนุษยสัมพันธ์ดี ($\mu = 4.14$ $\sigma = 0.74$) ครูผู้สอนหรือครูพี่เลี้ยงมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับความต้องการ และพัฒนาการตามวัยของเด็ก ($\mu = 4.00$ $\sigma = 0.68$) ตามลำดับ และลำดับสุดท้ายคือ ครูผู้สอนหรือครูพี่เลี้ยงมีความรู้ความเข้าใจหรือมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้และดูแลเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\mu = 3.99$ $\sigma = 0.72$)

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษา ตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ ในด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โดยรวมและรายข้อ

มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย	ระดับการดำเนินงาน		
	μ	σ	แปลผล
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง			
1.เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ของเด็ก	3.38	0.81	ปานกลาง
2.ผู้ปกครองเข้ามาเป็นวิทยากรพิเศษให้กับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย	2.95	0.97	ปานกลาง
3.เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่นกิจกรรมวันสำคัญหรือกิจกรรมอื่น	3.34	0.87	ปานกลาง
4.ผู้ปกครองได้พบปะสนทนาพูดคุยเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของบุตรหลาน	3.61	0.82	มาก
5.ให้ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กแก่ผู้ปกครอง	3.58	0.84	มาก
6.เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้าเยี่ยมชมสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย	3.75	0.72	มาก
7.จัดกิจกรรมที่ประสานสัมพันธ์กับผู้ปกครอง เช่นการมางานนิทรรศการและการเยี่ยมชมชั้นเรียน	3.38	0.95	ปานกลาง

ตาราง 12 (ต่อ)

มาตรฐาน ศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย	ระดับการดำเนินงาน		
	μ	σ	แปลผล
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง			
8. ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารของ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ผู้ปกครองได้ทราบ	3.50	0.90	มาก
9. จัดทำสารสัมพันธ์เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระหว่างครูและผู้ปกครอง	3.40	1.00	ปานกลาง
10. ผู้ปกครองให้ความช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินงาน ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เช่นการบริจาคทรัพย์สิน วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน ฯลฯ เพื่อส่งเสริมสนับสนุน การเรียนรู้ของเด็ก	3.01	1.06	ปานกลาง
รวม	3.39	0.89	ปานกลาง

จากตาราง 12 แสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ มีความคิดเห็นว่าสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มีการดำเนินงาน ในด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.39$ $\sigma = 0.89$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามี 4 ข้อ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้าเยี่ยมชมสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ($\mu = 3.75$ $\sigma = 0.72$) เป็น ลำดับแรก รองลงมาคือ ผู้ปกครองได้พบปะสนทนาพูดคุยเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของบุตรหลาน ($\mu = 3.61$ $\sigma = 0.82$) ให้ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กแก่ผู้ปกครอง ($\mu = 3.58$ $\sigma = 0.84$) และ ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ผู้ปกครองได้ทราบ ($\mu = 3.50$ $\sigma = 0.90$) ตามลำดับ มี 6 ข้อ ที่สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีการดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วน ลำดับสุดท้ายอยู่ในระดับปานกลางคือ ผู้ปกครองเข้ามาเป็นวิทยากรพิเศษให้กับ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ($\mu = 2.95$ $\sigma = 0.97$)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ จากการสัมภาษณ์ ผู้บริหาร 4 คน ครู 8 คน รวมทั้งสิ้น 12 คน

ผลจากการสัมภาษณ์ สรุปได้ดังนี้

การดำเนินงานการบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ โดยสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู ผลปรากฏดังนี้ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มีการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ทุกด้าน คือ การส่งเสริมสุขภาพ การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก บริการอาหารสะอาด ปลอดภัย สภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย บุคลากร การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โดยการดำเนินงานแต่ละด้านทำได้บรรลุวัตถุประสงค์เท่าๆกัน เป็นส่วนใหญ่ และได้ปฏิบัติตามเกณฑ์ที่ทางหน่วยงานต้นสังกัดกำหนดไว้ แต่มีปัญหาในการปฏิบัติทุกด้าน และสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเห็นตรงกันว่า ด้านที่มีปัญหามากและควรปรับปรุงแก้ไขได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพราะผู้ปกครองไม่ค่อยให้ความร่วมมือ เนื่องจากผู้ปกครองไม่มีเวลาและไม่เห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมกับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ส่วนด้านอื่นๆที่ ปฏิบัติได้บรรลุตามวัตถุประสงค์และมีปัญหาน้อย ก็จะได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้นต่อไป

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย จากการ สัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู

1. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย จากการ สัมภาษณ์ผู้บริหาร สรุปได้ดังนี้

การส่งเสริมสุขภาพ

ปัญหา สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีการดูแลสุขภาพของเด็กในเบื้องต้นเท่านั้น แต่ถ้ามีเด็กป่วยมาก ก็ไม่สามารถดูแลได้ ถึงแม้จะมีการแยกเด็กป่วยไว้เป็นสัดส่วนก็ตาม ส่วนใหญ่เมื่อเด็กป่วย ผู้ปกครองก็ยังต้องพาเด็กมาใช้บริการ เพราะบางครั้งผู้ปกครองไม่สามารถลาหยุดงานได้ จึงตกเป็นภาระของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

ข้อเสนอแนะ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยควรจัดให้มีการปฐมนิเทศผู้ปกครองเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพเด็กเบื้องต้นให้เข้าใจ ว่าสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลเด็กเมื่อเด็กป่วยนั้นอย่างไร จะทำให้ผู้ปกครองเข้าใจและปฏิบัติตามได้ถูกต้อง

การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

ปัญหา ยังขาดอุปกรณ์หรือสื่อการเรียน ที่จะช่วยเสริมในการ จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก รวมทั้งวุฒิภาวะความพร้อมของเด็ก ซึ่งเด็กกลุ่มนี้อายุน้อย ส่วนใหญ่ มีอายุ 1-5 ขวบ

ทำให้การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กนั้น จัดได้ให้ตรงตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ นั่นค่อนข้างยาก ครูจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจให้ละเอียด

ข้อเสนอแนะ ส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อขึ้นใช้เอง รวมทั้งการใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรมและวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดเอาไว้ เจ้าของกิจการหรือผู้บริหารควรมีการสนับสนุนอย่างเต็มที่

บริการอาหารสะอาด ปลอดภัย ผู้ปรุงอาหารส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีความรู้ในด้านโภชนาการ เมื่อสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยรับเข้ามาทำงานแล้วจะต้องทำการสอนงาน และให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องโภชนาการ พ่อเรียนรู้อันชาญฉลาดก็จะออกไปอยู่ที่อื่น ทำให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยขาดบุคลากรในด้านนี้อยู่เป็นประจำ จึงทำให้ในบางครั้งต้องไปซื้ออาหารที่ปรุงเสร็จแล้วมาให้เด็กหรือบางครั้งครู หรือผู้บริหารต้องทำเอง

ข้อเสนอแนะ ควรจัดให้ผู้ปรุงอาหารได้เข้าอบรมเรื่องสุขาภิบาลอาหารในโรงเรียนที่ทางกระทรวงสาธารณสุขจัดขึ้น เพื่อให้ผู้ปรุงอาหารได้เข้าใจถึงความสำคัญของการจัดอาหารสำหรับเด็กปฐมวัย อีกทั้งเพิ่มค่าตอบแทนให้กับผู้ปรุงอาหารบ้างตามความเหมาะสม เพื่อให้ ผู้ปรุงอาหารมีกำลังใจในการทำงานจะได้ไม่ลาออกไป

สภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย

ปัญหา สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยบางแห่งไม่สามารถพัฒนาให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด เพราะว่าใช้บ้านเป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย สถานที่คับแคบ รวมทั้งปัจจัยด้านการเงินไม่เพียงพอที่จะพัฒนาให้ดีขึ้นได้ เนื่องจากมีเด็กมาใช้บริการไม่สม่ำเสมอและเก็บค่าใช้จ่าย 500 - 1000 บาท / เดือน ทำให้ค่าใช้จ่ายไม่พอที่จะมาปรับปรุงสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนดได้

ข้อเสนอแนะ ภาครัฐควรให้การสนับสนุนและหาทางช่วยเหลือดูแลสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เก็บค่าบริการน้อย เพื่อให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีโอกาสที่จะดำเนินงานตามมาตรฐานที่กำหนด ไม่ใช่ไปกำหนดให้ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยปฏิบัติตามอย่างเดียว โดยไม่มองถึงปัญหาว่าทางสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีปัญหาอย่างไร

บุคลากร

ปัญหา หน่วยงานที่สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยสังกัดอยู่มีการจัดอบรมให้กับบุคลากรน้อยมาก และแต่ละครั้งที่จัดก็รับจำนวนน้อยมากทำให้ครูของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยขาดโอกาสที่แสวงหาความรู้ที่จะมาพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพได้ รวมทั้ง บุคลากรลาออกบ่อยเพราะสาเหตุได้รับค่าตอบแทนน้อย

ข้อเสนอแนะ ภาครัฐควรจัดให้มีการอบรมให้มากขึ้นกว่าเดิม และจัดให้เพียงพอกับผู้ใช้บริการ และเรื่องการจัดอบรมควรเป็นเรื่องที่น่าสนใจและเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและสถาน

พัฒนาเด็กปฐมวัยให้ได้มาตรฐาน อีกทั้งเปิดโอกาสให้กับบุคคลที่ไม่เคยปฏิบัติงานเกี่ยวกับเด็ก แต่มีความต้องการที่จะหาความรู้เพื่อไปปฏิบัติงานในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยได้เข้ารับการอบรมหลักสูตรการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย จะทำให้บุคลากรด้านนี้ไม่ขาดแคลน

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

ปัญหา ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีส่วนร่วมกับทางสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เนื่องจากเป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเอกชน รวมทั้งผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่มีเวลา การให้ความร่วมมือในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดูแลและพัฒนาบุตรหลานของตนเองจึงไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะ ควรมีการประชุมชี้แจงผู้ปกครองให้เข้าใจในเรื่องของการมีส่วนร่วม และทางสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ว่าสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีการทำอะไรเกี่ยวกับเด็กบ้าง และผู้ปกครองควรใช้เวลาเข้าร่วมกิจกรรมตามสมควรและควรสร้างสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครอง

2. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย จาก การสัมภาษณ์ครู สรุปได้ดังนี้

การส่งเสริมสุขภาพ

ปัญหา การตรวจสุขภาพเบื้องต้นทุกวัน ก่อนส่งเข้าสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยนั้น ผู้ปกครองไม่ค่อยสนใจที่จะรับรู้ผลการตรวจ เพราะในตอนเช้าที่มาส่งจะรีบไปทำงาน แต่พอตอนเย็น มีการรายงานผลให้ทราบผู้ปกครองก็จะไม่ยอมรับในผลการตรวจนั้น และคิดว่าสิ่งที่เกิดขึ้นกับเด็กนั้นเกิดขึ้นที่สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ทำให้ครูและผู้ปกครองไม่เข้าใจกัน

ข้อเสนอแนะ ครูควรชี้แจงให้ผู้ปกครองได้ทราบถึงความสำคัญของการตรวจสุขภาพเบื้องต้น และให้เข้าใจถึงการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานของครู ซึ่งผลการปฏิบัติจะเป็นประโยชน์กับตัวเด็กเอง

การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

ปัญหา ยังขาดอุปกรณ์หรือสื่อการเรียน ของเล่น ที่จะช่วยเสริมในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ผู้บริหารของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยไม่ได้ให้การสนับสนุนเท่าที่ควร เพราะการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กในวัย 1-5 ขวบ นั้นจำเป็นต้องใช้สื่อการเรียนประกอบกับการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสม การจัดกิจกรรมนั้นๆ จึงจะบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยควรมีการผลิตสื่อใช้เองโดยการสนับสนุนของเจ้าของกิจการหรือผู้บริหารอย่างจริงจัง หรือจัดซื้อเพิ่มเติมให้เพียงพอกับจำนวนเด็ก

บริการอาหารสะอาด ปลอดภัย

ปัญหา ผู้ปรุงอาหารส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีความรู้ในด้านโภชนาการ เมื่อสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยรับเข้ามาทำงานแล้วจะต้องทำการสอนงาน และให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องโภชนาการ โดยครูจะเป็นผู้ทำหน้าที่นี้ บางครั้งการสอนก็ทำให้ผู้ปรุงอาหารไม่พอใจ อีกทั้งเมื่อมีการตรวจสอบขั้นตอนการทำอาหาร ก็ยิ่งทำให้ผู้ปรุงอาหารไม่พอใจเพิ่มขึ้น ทำให้การปฏิบัติงานไม่ค่อยเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ ผู้บริหาร ควรประชุมชี้แจงให้ผู้ปรุงอาหารได้เข้าใจถึงความสำคัญของการเป็นผู้มีความรู้ในด้านอาชีพที่เราทำ และชี้แจงให้ทราบถึงหน้าที่ของครูที่ต้องปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด นอกจากนี้ควรชี้แจงให้ครูและผู้ปรุงอาหารได้เข้าใจถึงการทำงานร่วมกันว่าควรปฏิบัติอย่างไร

สภาพแวดล้อมสะอาด และปลอดภัย

ปัญหา สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยบางแห่งเจ้าของกิจการไม่ให้การสนับสนุนที่จะปรับปรุงแก้ไขเพราะคิดว่าการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ได้มาตรฐานนั้นมีสถานที่ให้อยู่ มีครูคอยดูแลให้ความปลอดภัยก็พอแล้ว เจ้าของกิจการขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย จึงทำให้ครูปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานกำหนดค่อนข้างยาก

ข้อเสนอแนะ เจ้าของกิจการควรทำความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย และการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ผู้บริหารและครูต้องช่วยชี้แจงให้เจ้าของกิจการได้เข้าใจ ในกรณีนี้ที่ เจ้าของกิจการไม่ได้เป็นผู้บริหารเอง จะทำให้ เจ้าของกิจการ ผู้บริหารและครู ดำเนินงานได้โดยไม่มีอุปสรรค

บุคลากร

ปัญหา หน่วยงานที่สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยสังกัดอยู่มีการจัดอบรมให้กับบุคลากรน้อยมาก และแต่ละครั้งที่จัดก็รับจำนวนน้อยมากทำให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยขาดโอกาสที่แสวงหาความรู้ที่จะมาพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพได้ และส่วนใหญ่มักจัดอบรมวันทำงานปกติ ไม่ใช่วันเสาร์และอาทิตย์ทำให้ผู้บริหารไม่อนุญาตให้ไป รวมทั้งค่าตอบแทนที่ได้รับน้อยมาก

ข้อเสนอแนะ ภาครัฐควรจัดให้มีการอบรมให้มากขึ้นกว่าเดิม และจัดให้เพียงพอกับผู้ใช้บริการ เจ้าของกิจการหรือผู้บริหารควรให้การสนับสนุนและเปิดโอกาสให้บุคลากรได้หาความรู้เพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม ซึ่งปัจจุบันเจ้าของกิจการหรือผู้บริหารของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยบางแห่งไม่สนับสนุนหรืออนุญาตให้บุคลากรในสังกัดได้รับความรู้เพิ่มเติม เพราะกลัวว่าเมื่อมีความรู้และประสบการณ์มากขึ้นก็จะลาออกไปประกอบอาชีพที่อื่นและควรเพิ่มค่าตอบแทนตามความเหมาะสม

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

ปัญหา ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ความร่วมมือกับครู เนื่องจากเป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเอกชน คิดว่าเสียค่าใช้จ่ายแล้วก็ไม่ต้องทำอะไรอีกปล่อยให้เป็นที่ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่จะต้องดูแลและพัฒนาบุตรหลานของตัวเองเท่านั้น รวมทั้งผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่มีเวลา จึงทำให้การปฏิบัติงานไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะ ควรจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมมากขึ้น และเปลี่ยนแปลงวิธีการจัดกิจกรรมโดยต้องคำนึงการที่จะทำให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมมากขึ้นกว่าเดิมและควรประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญในการจัดกิจกรรมต่างๆให้มากขึ้น หรือบางครั้งก็ต้องบอกย้ำให้ผู้ปกครองรับทราบในเรื่องที่แจ้งไปแล้วเพราะกลัวผู้ปกครองจะลืม

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าเพื่อการวิจัยเรื่อง การดำเนินการบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า
2. ประชากรในการศึกษา
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล
7. อภิปรายผล
8. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษารื่องการดำเนินการบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ มีความมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อศึกษาการศึกษาการดำเนินงานบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ
2. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ

ประชากรในการศึกษา

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ จำนวน 4 แห่ง ปีการศึกษา 2551 จำนวนทั้งสิ้น 92 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร 4 คน ครู จำนวน 8 คน ผู้ปกครองจำนวน 80 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษามาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัยของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ แบ่งออกเป็น 1. แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามผู้ปกครอง แบ่งออกเป็น 2 ตอน 2.แบบสัมภาษณ์ จำนวน 2 ชุด ชุดที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร แบ่งออกเป็น 3 ตอน ชุดที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ครู แบ่งออกเป็น 3 ตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.แบบสอบถาม ผู้ปกครองมี 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง ชนิดเลือกตอบ ได้แก่ อาชีพ รายได้ วุฒิการศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษามาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามความคิดเห็นของ ผู้ปกครองในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เขตบางซื่อ ใน 6 ด้าน คือ 1)การส่งเสริมสุขภาพ 2) การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 3) บริการอาหารสะอาด ปลอดภัย 4) สภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย 5) บุคลากร 6) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

2.แบบสัมภาษณ์

ชุดที่ 1. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหาร เป็นการสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหาร ได้แก่ ชื่อ -สกุล ยศ ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในการทำงานในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเอกชน วุฒิการศึกษา

ตอนที่ 2 การดำเนินงานการบริการด้านการศึกษามาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ในเขตบางซื่อ เป็นการสัมภาษณ์การดำเนินงานของครู ใน 6 ด้าน คือ 1) การส่งเสริมสุขภาพ 2) การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 3) บริการอาหารสะอาด ปลอดภัย 4) สภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย 5) ด้านบุคลากร 6) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษามาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย

ชุดที่ 2. แบบสัมภาษณ์ ครู แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของครู เป็นการสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปของครู ได้แก่ ชื่อ -สกุล ยศ ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในการทำงานในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเอกชน วุฒิการศึกษา

ตอนที่ 2 การดำเนินงานการบริการด้านการศึกษามาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ในเขตบางซื่อ เป็นการสัมภาษณ์การดำเนินงานของครู ใน 6 ด้าน คือ

- 1) การส่งเสริมสุขภาพ 1) การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 3) บริการอาหารสะอาด ปลอดภัย
4) สภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย 5) บุคลากร 6) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษาตาม
มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้แบบสอบถาม

1.1 ขอนหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึง
หัวหน้าสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดย
มอบให้ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ส่งแบบสอบถามให้แก่ผู้ปกครองจำนวน 80 ฉบับ ที่กำหนดไว้ใน
ประชากร

1.2 ผู้วิจัยนัดหมายวันขอรับแบบสอบถามกลับคืนจากสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยซึ่งเป็น
หน่วยรวบรวม

1.3 ผู้วิจัยไปรับแบบสอบถามกลับคืนมาด้วยตนเอง จำนวน 80 ฉบับ และมีความ
สมบูรณ์ทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้แบบสัมภาษณ์

2.1 ผู้วิจัยได้นัดสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในเขตบางซื่อ ทั้ง
4 แห่ง ด้วยตัวเอง โดยนัดสัมภาษณ์วันละ 1 แห่ง

2.2 ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ ผู้บริหาร ครู ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
ที่เป็นประชากร จำนวน 12 คน จากสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งหมด 4 แห่ง ตามวันเวลาที่ได้นัด
หมาย ด้วยตนเอง

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การจัดกระทำข้อมูล โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดไปตรวจสอบความ
สมบูรณ์ แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์เพื่อหาค่าสถิติ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยผู้วิจัยได้นำไปวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบค่าสถิติ โดยใช้โปรแกรม
คอมพิวเตอร์ SPSS for Windows ดังนี้

2.1 ข้อมูลทั่วไป ของผู้ปกครอง วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ และร้อยละ (Percentage)

2.2 ข้อมูล การดำเนินงานการบริการด้านการศึกษิตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก
กรมอนามัย ใน 6 ด้าน คือ 1)การส่งเสริมสุขภาพ 2) การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 3) บริการอาหาร
สะอาดปลอดภัย 4) สภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย 5) บุคลากร 6)การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
วิเคราะห์โดยการหา ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

2.3 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษิตาม
มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ใน 6 ด้าน คือ 1)การส่งเสริมสุขภาพ 2) การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก
3) บริการอาหารสะอาดปลอดภัย 4) สภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย 5) บุคลากร
6) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง นำผลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาเสนอเป็นความเรียง

2.4 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการ
บริการด้านการศึกษิตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย นำผลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาเสนอเป็น
ความเรียง

3. สถิติพื้นฐานสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย (μ)
และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากผลการศึกษิตามการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษิตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรม
อนามัย ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ ผู้วิจัยสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. การดำเนินงานการบริการด้านการศึกษิตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ของสถาน
พัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ มีระดับการดำเนินการทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ 1)การส่งเสริมสุขภาพ
2) การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 3) บริการอาหารสะอาด ปลอดภัย 4) สภาพแวดล้อมสะอาดและ
ปลอดภัย 5) บุคลากร 6) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณา
เป็นรายด้านพบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านบุคลากร
ด้านสภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ด้านการส่งเสริมสุขภาพ
ด้านบริการอาหารสะอาดและปลอดภัย ตามลำดับ ส่วนด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง มีการ
ดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

2. ปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษิตาม
มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ โดยการสัมภาษณ์
ผู้บริหาร ครู จำนวน 12 คน สรุปได้ดังนี้

การส่งเสริมสุขภาพ พบปัญหาคือ ผู้ปกครองนำเด็กมาใช้บริการในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
ในขณะที่เด็กมีอาการป่วยมาก ซึ่งสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีการดูแลสุขภาพของเด็กในห้องต้น

เท่านั้น แต่ถ้ามีเด็กป่วยมาก ก็ไม่สามารถดูแลได้ นอกจากนี้การตรวจสุขภาพเบื้องต้นทุกวันก่อนส่งเข้าสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยนั้น ผู้ปกครองไม่ค่อยสนใจที่จะรับรู้ผลการตรวจ เพราะในตอนเช้าที่มาส่งจะรีบไปทำงาน

ข้อเสนอแนะ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยควรจัดให้มีการปฐมนิเทศผู้ปกครองเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพเด็กเบื้องต้นให้เข้าใจ และครูควรชี้แจงให้ผู้ปกครองได้ทราบถึงความสำคัญของการตรวจสุขภาพเบื้องต้นและให้เข้าใจถึงการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานของครู

การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก พบปัญหาคือ ขาดอุปกรณ์หรือสื่อการเรียน ของเล่น ที่จะช่วยเสริมในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

ข้อเสนอแนะ ส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อชิ้นใช้เองหรือจัดซื้อเพิ่มเติมให้เพียงพอกับจำนวนเด็ก โดยการสนับสนุนของเจ้าของกิจการหรือผู้บริหารอย่างจริงจัง

บริการอาหารสะอาด ปลอดภัย พบปัญหาคือ ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า ผู้ปรุงอาหารส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีความรู้ในด้านโภชนาการ เมื่อมีการควบคุมขั้นตอนการปฏิบัติงาน ทำให้ผู้ปรุงอาหารไม่พอใจและลาออก

ข้อเสนอแนะ จัดให้ผู้ปรุงอาหารได้เข้าอบรมเรื่องสุขาภิบาลอาหารในโรงเรียนที่ทางกระทรวงสาธารณสุขจัดขึ้น และประชุมชี้แจงให้ผู้ปรุงอาหารได้เข้าใจถึงความสำคัญของการเป็นผู้มีความรู้ในด้านอาชีพที่เราทำ และชี้แจงให้ทราบถึงหน้าที่ของครู และผู้ปรุงอาหาร ที่ต้องปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

สภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย พบปัญหาคือ ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า เจ้าของกิจการไม่ให้การสนับสนุนที่จะปรับปรุงแก้ไขเพราะคิดว่าการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ได้มาตรฐานนั้นมีสถานที่ให้อยู่ มีครูคอยดูแลให้ความปลอดภัยก็พอแล้ว และ บางแห่งไม่สามารถพัฒนาให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด เพราะที่ใช้บ้านเป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย สถานที่คับแคบ รวมทั้งปัจจัยด้านการเงินไม่เพียงพอที่จะพัฒนาให้ดีขึ้นได้ เนื่องจากมีการเก็บค่าบริการน้อย ประมาณ 500-1000 บาท/เดือน

ข้อเสนอแนะ ภาครัฐควรให้การสนับสนุนและหาทางช่วยเหลือดูแลสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เก็บค่าบริการน้อย เพื่อให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีโอกาสที่จะดำเนินงานตามมาตรฐานที่กำหนด และเจ้าของกิจการควรทำความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เพื่อจะได้ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่

บุคลากร พบปัญหาคือ ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า หน่วยงานต้นสังกัดมีการจัดอบรมให้กับบุคลากรน้อยมาก ส่วนที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันคือครูเห็นว่าค่าตอบแทนที่ครูได้รับน้อยมาก และด้วยสาเหตุนี้จึงทำให้ครูลาออกบ่อย

ข้อเสนอแนะ ผู้บริหารและครุมีความคิดเห็นว่า ภาครัฐควรจัดให้มีการอบรมให้มากขึ้นกว่าเดิม และจัดให้เพียงพอกับผู้ให้บริการ ส่วนในเรื่องค่าตอบแทนนั้นครูเห็นว่าสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยควรเพิ่มค่าตอบแทนตามความเหมาะสม รวมถึงผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการควรส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในสังกัดได้รับการเพิ่มพูนความรู้ด้านการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยอยู่เสมอ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง พบปัญหาคือ ผู้บริหารและครุมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ความร่วมมือกับครู เนื่องจากเป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเอกชน รวมทั้งไม่มีเวลาและไม่เห็นความสำคัญ

ข้อเสนอแนะ ควรมีการประชุมชี้แจงผู้ปกครองให้เข้าใจในเรื่องของการมีส่วนร่วม และผู้ปกครองควรใช้เวลาเข้าร่วมกิจกรรมตามสมควร ควรสร้างสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครอง อีกทั้งประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญในการจัดกิจกรรมต่างๆให้มากขึ้น

อภิปรายผล

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล ในการศึกษาการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญ และอภิปรายผลจากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. การดำเนินงานการบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ พบว่า การดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ โดยรวมรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องจากว่า ผู้บริหารครู ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้มีการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานที่ ทางหน่วยงานต้นสังกัดกำหนดไว้ เพื่อให้ได้รับการประเมิน เป็นศูนย์เด็กเล็กนำอยู่ โดยการประกาศเกียรติคุณ พร้อมรับใบประกาศ จากกรมอนามัย และมีอายุการรับรอง 2 ปี ในกรณี ศูนย์เด็กเล็กที่ได้รับการประเมินไปก่อนแล้ว และมีการพัฒนามากขึ้นในปีต่อมา ก็สามารถขอรับการประเมินซ้ำ และรับรองมาตรฐานใหม่ได้ นอกจากนี้ยังเป็นโครงการ ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ที่ส่งเสริมให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เอกชน ที่อยู่ในความดูแล และรับผิดชอบ มีการพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้ได้มาตรฐานอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ซึ่งโดยปกติ การจัดตั้งสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย จะมีข้อกำหนดตามกฎกระทรวง พ.ศ.2549 ให้ปฏิบัติ ตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นพื้นฐานเป็นหลักอยู่แล้ว เพื่อเป็นการเพิ่มคุณภาพการให้บริการที่ได้มาตรฐานของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ จึงได้ร่วมมือกับกรมอนามัย และอีกหลายหน่วยงาน จัดให้มีโครงการศูนย์เด็กเล็กนำอยู่ ขึ้น เพื่อพัฒนาศูนย์เด็กเล็กทุกแห่งทั่วประเทศ ทุกสังกัด เป็นสถานที่ส่งเสริมและพัฒนาเด็ก รวมถึงการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา ตาม

หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยกรมอนามัยมีบทบาทหน้าที่ในการประเมินรองรับมาตรฐาน ส่วนกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และหน่วยงานอื่นที่เป็นภาคีร่วมกัน มีหน้าที่ ส่งเสริมสนับสนุน ให้คำปรึกษาในการขอรับการประเมิน จึงทำให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มีการพัฒนาให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ อย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้นจึงส่งผลให้การดำเนินการบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ มีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ นโยบายและแผนการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย (0 – 5 ปี) พ.ศ. 2546 – 2550 (2545 : 2) ที่กำหนดไว้ว่า การพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ได้มาตรฐานและเต็มศักยภาพนั้น จำเป็นจะต้องมีการกำกับดูแล คุณภาพและมาตรฐาน ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีมาตรฐานที่ถูกต้องเหมาะสมตามหลักวิชา และเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีการดำเนินงาน ในระดับมาก 5 ด้าน เรียงจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านสภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ด้านบริการอาหารสะอาดและปลอดภัย ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ส่วนอีก 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยเป็นรายด้าน อภิปรายได้ดังนี้

การส่งเสริมสุขภาพ มีการดำเนินงานในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า การส่งเสริมสุขภาพเป็นสิ่งสำคัญสำหรับเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นวัยที่อยู่ในช่วงของการเจริญเติบโต จึงจำเป็นต้องให้การดูแลเป็นอย่างดี ซึ่งปกติแล้วสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีการซึ้นน้ำหนัก วัดส่วนสูง ดูแลสุขภาพเบื้องต้นให้เด็ก เวลาเด็กป่วย ก็ต้องแยกเด็กออกเป็นสัดส่วน ไม่รวมอยู่กับเด็กปกติ ดูแลในเรื่องอาหาร ให้เด็กได้รับอาหารครบ 5 หมู่ ดูแลประเมินภาวะโภชนาการเด็กอย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งฝึกสุขนิสัย ในการแปรงฟัน และได้รับการตรวจสุขภาพทุกวัน สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญสำหรับเด็กมากและเป็นการปฏิบัติที่ทำได้ง่ายกว่าด้านอื่นมากปัญหาที่เกิดขึ้นมีน้อยมาก อีกทั้งครูมีความชำนาญในด้านนี้จึงทำให้ไม่มีอุปสรรคในการดำเนินการ ดังนั้นจึงทำให้ผลการดำเนินการบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ ด้านการส่งเสริมสุขภาพอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ เพชรรัตน์ เบี้ยเยี่ยม (2547 : 85) ที่ได้ศึกษาปัญหาและการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า สภาพการจัดการศึกษา ด้านบริการสุขภาพ มีระดับปฏิบัติมาก สอดคล้องกับ แนวคิดของ กิตติวัฒน์กุล (2544 : 120 – 127) ที่กล่าวว่า กิจกรรมหลักของครูในการดูแลสุขภาพของเด็กคือ การบันทึกสุขภาพประจำตัวเด็ก การอำนวยความสะดวกให้แก่แพทย์ และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข การซึ้นน้ำหนักและวัดส่วนสูง ความสามารถในการทำงานของอวัยวะอื่นๆ การตรวจสุขภาพส่วนบุคคล การตรวจร่างกาย และสอดคล้องกับแนวคิดของ เบญญา แสงมะลิ (2545 : 41) ที่กล่าวว่าสุขภาพ

คือสถานะของร่างกาย สติปัญญาและความเป็นอยู่ทางสังคม สุขภาพสามารถเปลี่ยนแปลงได้ กิจกรรมที่จัดให้เด็กไม่ควรจำกัดอยู่ที่การตรวจสุขภาพอย่างเดียว ควรฝึกนิสัยให้ถูกสุขลักษณะด้วย กับงานวิจัย ของ กมลา ลำพูน (2542 : 61) ที่ได้ศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเด็กวัยก่อนอนุบาลเกี่ยวกับการจัดบริการดูแลเด็กวัยก่อนอนุบาล ในโรงเรียนสาธิต ของสถาบันราชภัฏ พบว่า ผู้ปกครองมีความต้องการ การจัดบริการเกี่ยวกับด้านสุขภาพอยู่ในระดับมาก

การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก มีการดำเนินงานในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า เป็นหน้าที่หลักของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ที่จะต้องจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย นอกจากนี้ยังต้องให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครอง เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก เพื่อให้ผู้ปกครองนำเอาความรู้ที่ได้ไปพัฒนาบุตรหลานของตนเองให้มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาที่ดีขึ้น การที่ผู้ปกครองนำเด็กมาอยู่ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มักจะคาดหวังว่าเด็กจะต้องมีพัฒนาการที่ดีขึ้นกว่าอยู่ที่บ้าน รวมทั้งสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเริ่มมีมากขึ้น การแข่งขันกันในการรับเด็ก ก็มีมากขึ้นจึงทำให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ต้องมีการพัฒนาและมีความชัดเจนในเรื่องการจัดกิจกรรมต่างๆให้กับเด็ก ฉะนั้นผลที่เกิดกับตัวเด็กจะเป็นตัวชี้วัดว่าสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กในด้านต่างๆมากน้อยเพียงใด การส่งเสริมพัฒนาการเด็กสามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยได้หลากหลายวิธี เช่นกิจกรรมการเรียนรู้โดยผ่านการเล่นที่เหมาะสมตามวัย การจัดกิจกรรมการเล่นิทาน การจัดกิจกรรมให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์ สนุกสนาน เพลิดเพลิน เหล่านี้ล้วนเป็นการเรียนรู้โดยผ่านการเล่นทั้งนั้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พัชรี สนวนแก้ว (2545 : 71 – 72) ที่กล่าวว่าการเล่นของเด็กไม่มีแบบแผน จะเป็นไปตามธรรมชาติขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของเด็ก ต่อมาการเล่นของเด็กก็จะพัฒนาไปอย่างมีแบบแผน ส่งเสริมให้พัฒนาการด้านต่างๆของเด็กดีขึ้น และจากแนวคิดของสายสุรี จุติกุล (2543 : 56 – 57) กล่าวว่า การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ต้องเรียนรู้อย่างมีความสุข คือเด็กอยู่ท่ามกลางผู้ใหญ่ที่เขารักและผู้ที่รักเขา มีความไว้วางใจ และเชื่อใจ อยู่ท่ามกลางภาวะแวดล้อมที่ส่งเสริม สนับสนุนและเอื้อทุกวิถีทางให้เขาได้เรียนรู้ และเติบโตอย่างมีคุณภาพ นอกจากนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพร พูลเกษตร (2547 : 73) ที่ได้ศึกษา ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดบริการให้เด็กก่อนวัยเรียนในสถานบริบาลเด็กก่อนวัยเรียนของเอกชน กรุงเทพมหานคร พบว่าสถานบริบาลเด็กก่อนวัยเรียนของเอกชน กรุงเทพมหานคร มีการจัดบริการให้เด็กก่อนวัยเรียนด้านการจัดประสบการณ์และกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก อยู่ในระดับมาก

บริการอาหารสะอาด ปลอดภัย มีการดำเนินงานในระดับมาก อาจเนื่องมาจากว่า อาหารเป็นสิ่งสำคัญสำหรับเด็กปฐมวัย การที่เด็กได้รับประทานอาหารที่มีสารปนเปื้อน เนื่องจากการปรุงอาหารหรือภาชนะใส่อาหาร อาจเป็นอันตรายต่อร่างกายของเด็กและส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก

ฉะนั้นผู้ประกอบการต้องปฏิบัติตนให้ถูกสุขลักษณะ ภาชนะใส่อาหาร ต้องปราศจากสารปนเปื้อน และควบคุมดูแลความสะอาดในการปรุงอาหาร สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ทุกแห่งได้รับการส่งเสริมให้พัฒนาปรับปรุงเกี่ยวกับการประกอบอาหาร ผู้ประกอบอาหาร สถานที่ประกอบอาหาร ภาชนะใส่อาหาร น้ำดื่ม ให้มีคุณภาพและถูกหลักอนามัย โดยการตรวจสอบของกระทรวงสาธารณสุข สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือดี ซึ่งสอดคล้องกับ กองสุขภาพอาหาร (2544:12) ที่กล่าวว่า การจัดการและควบคุมอาหารให้สะอาดทำได้โดยการจัดการและควบคุมปัจจัยที่เป็นสาเหตุทำให้อาหารปนเปื้อน ปัจจัยที่สำคัญได้แก่ สถานที่ปรุงอาหาร ภาชนะอุปกรณ์ อาหารที่จะนำมาปรุง บุคคลที่ประกอบอาหาร ดังนั้นการจัดการอาหารให้กับเด็กปฐมวัยนั้นจึงเป็นเรื่องสำคัญมาก ซึ่งสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ควรให้การดูแล ควบคุมปัจจัยที่เป็นสาเหตุทำให้อาหารปนเปื้อน เพื่อการให้บริการที่ได้มาตรฐาน และปลอดภัยสำหรับเด็ก นอกจากนี้ กองสุขศึกษา (2544 : 20) ได้กล่าวว่าสถานที่เตรียมและปรุงอาหารสำหรับเด็กปฐมวัยต้องสะอาดและถูกสุขลักษณะ คือ มีการระบายอากาศ รวมทั้งควันและกลิ่นจากการทำอาหารได้ดี ไม่ปรุงอาหารบนพื้น นอกจากนี้ผู้ประกอบการต้องมีสุขภาพดีและได้รับการตรวจสอบสุขภาพเป็นประจำ แต่งกายสะอาด

สภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย มีการดำเนินงานในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า สภาพแวดล้อมที่สะอาดและปลอดภัย เป็นสิ่งสำคัญสำหรับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมาก เพราะถ้าสภาพแวดล้อมไม่ดีก็จะส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของเด็ก เพราะเด็กต้องปฏิบัติกิจกรรมในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเกือบทั้งวัน นอกจากนี้ยังเป็นส่วนแรกของผู้ปกครองหรือบุคคลอื่น ที่จะมองเห็น เมื่อเข้าไปติดต่อ การพัฒนาในด้านนี้จึงต้องให้ความสำคัญมาก ถ้าสภาพแวดล้อมไม่สะอาดและปลอดภัย สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย จะรีบแก้ไขทันที ฉะนั้นการจัดสภาพแวดล้อมที่สะอาดและปลอดภัยเป็นเรื่องที่จะต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ให้เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กด้วย โดยปกติ ก็เป็นข้อกำหนดในการดำเนินงานของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยอยู่แล้ว จึงทำให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยปฏิบัติได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกรมวิชาการ (2546 : 5) ที่กล่าวว่า สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กนั้นต้องสะอาดและปลอดภัย อากาศสดชื่น ผ่อนคลาย ไม่เครียดมีอุปกรณ์ของเล่นที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัย มีโอกาสให้เด็กได้เลือกเล่น เรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและโลกที่เด็กอยู่ รวมถึงการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ดังนั้น สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียน จึงเสมือนหนึ่งสังคมที่มีคุณค่าสำหรับเด็กแต่ละคน นอกจากนี้ ขวัญจิรา ภูสังข์ (2543 : 52) ที่กล่าวถึงสภาพแวดล้อมของโรงเรียนอนุบาลไว้ว่าที่ตึกและบริเวณโรงเรียน ถ้าจัดได้เหมาะสม จะสามารถส่งเสริมพัฒนาการเด็กทั้งด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับ กร่าง ไพรวรรณ (2545 : 47 - 49) ที่กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมจะช่วยให้เด็กปฐมวัยมีความปลอดภัย สามารถเรียนรู้ได้ตามธรรมชาติ สอนเด็กเล่น มีบ่อทราย มีสนามให้เด็กวิ่งและออก

กำลังกายกลางแจ้ง เรียนเป็นเล่น เล่นเป็นเรียน เสริมสร้างศักยภาพ ด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ตามแนวคิดของเด็กเป็นสำคัญ

บุคลากร มีการดำเนินงานในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ย สูงสุด อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในด้านวิชาการ และการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัย และมีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัย หรือ มีวุฒิทางการศึกษาสาขาที่เกี่ยวข้อง โดยตรง รวมทั้งครูผู้สอน / ครูพี่เลี้ยง มีความรู้ความเข้าใจ มีประสบการณ์ ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย และให้การดูแลเอาใจใส่ เด็กได้อย่างทั่วถึง ความอดทน รักและเมตตาเด็ก เมื่อเด็กอยู่ด้วยแล้วรู้สึกเป็นมิตรและอบอุ่น นอกจากนี้ บุคลากรทุกคนได้รับการเพิ่มพูนความรู้ด้านการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยอยู่เสมอ ถึงแม้ว่าบางครั้งจะไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นางลักษณีย์ ยุทธสุทธิพงศ์ และ ชาญวิทย์ ทับสุวรรณ (2546 : 176 -177) ที่ได้ศึกษาสภาพการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เขตการศึกษา 11 ด้านบุคลากรพบว่า มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นภเนตร ธรรมบวร และ อารยา สุขวงศ์ (2541 : 60 – 69) ที่ได้ศึกษา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยต่ำกว่า 3 ขวบ พบว่า คุณสมบัติของครูหรือผู้ดูแลเด็กจำเป็นต้องได้รับการเลือกสรรมาเป็นอย่างดี ต้องเป็นผู้ที่เข้าใจพัฒนาการของเด็กวัยนี้เป็นอย่างดี มีความอดทน รักเด็ก เอื้ออาทร มีความรับผิดชอบและสามารถตีความภาษาท่าทางของเด็กได้ รวมทั้งต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีด้วย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2546 : 10 – 35) ที่ได้กำหนดลักษณะบุคลากรที่อยู่ในระดับปฐมวัยไว้ว่า บุคลากรทุกคนในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ต้องตระหนักถึงการสร้างบรรยากาศของความรักความอบอุ่น มีเมตตาและช่วยส่งเสริมเด็กให้เกิดความไว้วางใจผู้อื่น อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง มีการดำเนินงานในระดับปานกลาง และมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด อาจเนื่องมาจากว่าสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นของเอกชน การที่จะให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือในด้านต่างอย่างเต็มที่นั้น คงเป็นเรื่องยาก ทาง สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยก็มีความเข้าใจในเรื่องนี้ดี จะทำได้ในบางเรื่องเท่านั้นเช่น การเชิญมาร่วมกิจกรรมวันสำคัญต่างๆ หรือการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ให้กับเด็ก ส่วนเรื่องอื่นๆ นั้นก็เข้ามามีส่วนร่วมบ้าง เช่น การขอความร่วมมือในเรื่องที่จะต้องดูแลเอาใจใส่ต่อเด็ก เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการให้กับเด็ก เมื่อเด็กอยู่ที่บ้าน แต่มีผู้ปกครองบางส่วนคิดว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเอกชนนั้นผู้ปกครอง ได้เสียค่าใช้จ่ายให้กับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เป็นจำนวนมากแล้ว ก็ไม่ควรจะต้องให้ความช่วยเหลืออะไรอีก รวมถึงผู้ปกครอง ไม่มีเวลา เพราะต้องทำงานนอกบ้าน ทุกอย่างจะต้องเป็นหน้าที่ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเพียงอย่างเดียว ตลอดจน บางครั้งมีการแจ้งข่าวสารถึงผู้ปกครอง ผู้ปกครองก็

ไม่ได้สนใจ เท่าที่ควร จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้การดำเนินงานในด้านนี้ ทำได้เพียงบางส่วน แต่อย่างไรก็ตาม ทั้งผู้บริหารและครู ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ก็พยายามหาทางแก้ไขเพื่อให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ เพ็ญศรี สมร่วง (2545 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครอง นักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครอง นักเรียน ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลาง กับงานวิจัยของ กวิน เสือสกุล (2546 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง และงานวิจัยของ ภัทธาภรณ์ นันทวงศ์ (2545 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครลำปาง พบว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริวิทย์ เกสร (2545 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและผู้นำชุมชนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพุมธานี พบว่า ด้านงานวิชาการ ด้านงานกิจการนักเรียน ผู้ปกครองและผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนในระดับปานกลาง

2. ปัญหา และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย โดยผู้บริหารและครูของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในเขตบางซื่อ พบปัญหาดังนี้

การส่งเสริมสุขภาพ พบปัญหาคือ ผู้ปกครองนำเด็กมาใช้บริการในขณะที่เด็กป่วยมาก ซึ่งสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีการดูแลสุขภาพของเด็กในเบื้องต้นเท่านั้น แต่ถ้ามีเด็กป่วยมาก ก็ไม่สามารถดูแลได้ นอกจากนี้การตรวจสอบสุขภาพเบื้องต้นทุกวันก่อนส่งเข้าสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยนั้น ผู้ปกครองไม่ค่อยสนใจที่จะรับรู้ผลการตรวจ เพราะในตอนเช้าที่มาส่งจะรีบไปทำงาน จากปัญหาที่พบอาจเป็นเพราะว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน บางครั้งก็ไม่สามารถหยุดงานมาดูแลลูกที่ป่วยได้จึงจำเป็นต้องนำมาใช้บริการทั้งที่ป่วยหนัก ซึ่งมีข้อเสนอแนะคือ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยควรจัดให้มีการปฐมนิเทศผู้ปกครองเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพเด็กเบื้องต้นให้เข้าใจ และควรควรชี้แจงให้ผู้ปกครองได้ทราบถึงความสำคัญของการตรวจสอบสุขภาพเบื้องต้นและให้เข้าใจถึงการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยว่าสามารถรองรับในเรื่องนี้ได้มากน้อยเพียงใด

การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก พบปัญหาคือ ขาดอุปกรณ์หรือสื่อการเรียน ของเล่น ที่จะช่วยเสริมในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก อาจเป็นเพราะว่าครูมีงบประมาณไม่เพียงพอซึ่งมีข้อเสนอแนะคือ ส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อขึ้นใช้เองหรือจัดซื้อเพิ่มเติมให้เพียงพอกับจำนวนเด็ก โดยการสนับสนุนของเจ้าของกิจการหรือผู้บริหารอย่างจริงจัง

บริการอาหารสะอาด ปลอดภัย พบปัญหาคือ ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า ผู้ปรุงอาหารส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีความรู้ในด้านโภชนาการ เมื่อมีการควบคุมขั้นตอนการปฏิบัติงาน ทำให้ผู้ปรุงอาหารไม่พอใจและลาออก อาจเป็นเพราะว่าผู้ปรุงอาหารไม่เข้าใจในงานที่ตนเองทำจึงเป็นสาเหตุ ทำให้มีข้อขัดแย้งในการประสานงานกัน ซึ่งมีข้อเสนอแนะคือ จัดให้ผู้ปรุงอาหารได้เข้าอบรมเรื่องสุขาภิบาลอาหารในโรงเรียนที่ทางกระทรวงสาธารณสุขจัดขึ้น และประชุมชี้แจงให้ผู้ปรุงอาหารได้เข้าใจถึงความสำคัญของการเป็นผู้มีความรู้ในด้านอาชีพที่เราทำ และชี้แจงให้ทราบถึงหน้าที่ของครู และผู้ปรุงอาหาร ที่ต้องปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

สภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย พบปัญหาคือ ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า เจ้าของกิจการไม่ให้การสนับสนุนที่จะปรับปรุงแก้ไขเพราะคิดว่าการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ได้มาตรฐานนั้นมีสถานที่ให้อยู่ มีครูคอยดูแลให้ความปลอดภัยก็พอแล้ว และ บางแห่งไม่สามารถพัฒนาให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด เพราะที่ใช้บ้านเป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย สถานที่คับแคบ รวมทั้งปัจจัยด้านการเงินไม่เพียงพอที่จะพัฒนาให้ดีขึ้นได้ เนื่องจากมีการเก็บค่าบริการน้อย ประมาณ 500-1000 บาท/เดือน ซึ่งมีข้อเสนอแนะคือ ภาครัฐควรให้การสนับสนุนและหาทางช่วยเหลือดูแลสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เก็บค่าบริการน้อย เพื่อให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีโอกาสที่จะดำเนินงานตามมาตรฐานที่กำหนด และเจ้าของกิจการควรทำความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เพื่อจะได้ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่

บุคลากร พบปัญหาคือ ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า หน่วยงานต้นสังกัดมีการจัดอบรมให้กับบุคลากรน้อยมาก ส่วนครูมีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าค่าตอบแทนที่ครูได้รับน้อยมาก และด้วยสาเหตุนี้จึงทำให้ครูลาออกบ่อย ข้อเสนอแนะคือ ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเห็นว่า ภาครัฐควรจัดให้มีการอบรมให้มากขึ้นกว่าเดิม และจัดให้เพียงพอกับผู้ใช้บริการ ส่วนในเรื่องค่าตอบแทนนั้นครูเห็นว่าสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยควรเพิ่มค่าตอบแทนตามความเหมาะสม รวมถึงผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการควรส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในสังกัดได้รับการเพิ่มพูนความรู้ด้านการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยอยู่เสมอ

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง พบปัญหาคือ ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ความร่วมมือกับครู เนื่องจากเป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเอกชน รวมทั้งไม่มีเวลาและไม่เห็นความสำคัญ ซึ่งมีข้อเสนอแนะคือ ควรมีการประชุมชี้แจง ผู้ปกครองให้เข้าใจในเรื่องของการมีส่วนร่วม และ ผู้ปกครองควรใช้เวลาเข้าร่วมกิจกรรมตามสมควร ควรสร้างสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครอง อีกทั้งประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญในการจัดกิจกรรมต่างๆให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งข้อเสนอแนะเป็น 2 ส่วน คือ ข้อเสนอแนะทั่วไป และ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการศึกษา การดำเนินงานการบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานกรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ มีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 ครูตรวจสุขภาพร่างกายเด็กพร้อมทั้งบันทึกข้อมูล อยู่ในระดับปานกลางและมี ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้น ควรจัดให้มีการตรวจสุขภาพร่างกายเด็กพร้อมทั้งบันทึก ข้อมูลเป็นประจำทุกวัน สม่ำเสมอ เพื่อจะได้ทราบว่าเด็กแต่ละคนมีปัญหาในเรื่องสุขภาพอย่างไรจะได้ แจ้งให้ผู้ปกครองทราบและช่วยเหลือเด็กได้ทันที

1.2 เรียนรู้โดยผ่านการเล่น เช่น เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นบล็อก อยู่ในระดับมาก แต่มี ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ควรส่งเสริมการเรียนรู้จากการเล่นให้เด็กเป็นประจำ โดยจัดทำแผนการจัด ประสบการณ์และจัดทำตารางกิจกรรมประจำวันให้ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เพราะเด็ก ปฐมวัยจะเรียนรู้ผ่านการเล่น ฉะนั้น การเล่นน้ำ เล่นทราย เล่นบล็อก จึงเป็นการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กทั้ง ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

1.3 มีข่าวสารถึงผู้ปกครองเกี่ยวกับการตรวจสุขภาพของผู้ปรุงอาหาร อยู่ในระดับ ปาน กลาง และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้น ควรจัดให้ผู้ปกครองมีการตรวจสุขภาพปีละ 1 ครั้ง พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองได้ทราบ โดยการจัดบอร์ด หรือ จัดทำจดหมายข่าวแจกให้ ผู้ปกครอง เพื่อผู้ปกครองจะได้ทราบถึงการดำเนินงานของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในแต่ละวัน นอกจากนี้ยังเป็นการปฏิบัติตามหลักสุขาภิบาลอาหารอย่างถูกต้อง และทำให้ผู้ปกครองมีความเชื่อถือ ในเรื่องบริการอาหารสะอาด ปลอดภัยของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

1.4 เครื่องเล่นสนามมีจำนวนเพียงพอกับจำนวนเด็ก อยู่ในระดับมาก แต่มีค่าเฉลี่ยน้อย ที่สุด ดังนั้นควรส่งเสริมการดำเนินงานในด้านนี้ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นอีก โดยมีการตรวจสอบ ดูแล เครื่องเล่นสนามให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี มีเพียงพอต่อการให้บริการ อยู่เสมอ สัปดาห์ละ 1 ครั้งเพราะ ส่วนใหญ่จะไม่ค่อยคำนึงถึงเท่าใดนัก ทำให้เครื่องเล่นไม่พอกับความต้องการของเด็ก หรืออยู่ในสภาพ ที่ใช้งานไม่ได้ นอกจากนี้ต้องคอยดูแลอย่างสม่ำเสมอ เพราะถ้าเครื่องเล่นชำรุดก็จะเป็นอันตรายต่อเด็ก และควรหามาเพิ่มเติมให้เพียงพอ

1.5 จำนวนครูผู้สอนหรือครูพี่เลี้ยง เหมาะสมกับจำนวนเด็ก อยู่ในระดับมาก แต่มีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุด ดังนั้น ควรจัดให้เพียงพอเพราะ จำนวนครูที่มีจำนวนไม่เหมาะสมกับเด็กจะทำให้ดูแลเด็ก

ไม่ทั่วถึง อาจทำให้เด็กมีอันตรายหรือมีปัญหาได้ เพราะเด็กปฐมวัยยังช่วยเหลือตัวเองได้เป็น บางอย่าง ฉะนั้นจึงควรได้รับการเอาใจใส่มากกว่าเด็กระดับประถมศึกษา

1.6 ผู้ปกครองเข้ามาเป็นวิทยากรพิเศษให้กับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับปาน กลาง และมีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับสุดท้าย ดังนั้นควรจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองได้ทราบถึงความสำคัญ ของการมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อการพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพ และเพื่อให้ผู้ปกครองสนับสนุนการดำเนินงานของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เช่นการเป็นพิธีกรให้กับ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย หรือผู้ปกครองที่มีอาชีพเป็นหมอก็ช่วยในการตรวจสุขภาพให้กับเด็กเป็นต้น

1.7 รัฐควรจัดสรรงบประมาณ ในการสนับสนุน ดูแลสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ที่เก็บ ค่าบริการน้อย เพื่อให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมี โอกาสหรือสามารถปรับปรุงพัฒนาให้มีคุณภาพได้ มาตรฐานตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย

1.8 หน่วยงานต้นสังกัด ควรจัดอบรมให้บุคลากร ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยได้รับการ อบรมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างเพียงพอ และจัดอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ให้กับบุคลากรอยู่เสมอ

1.9 สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ควรพิจารณาค่าตอบแทนของบุคลากรในสังกัดให้เป็นไปตาม ผลงาน เพื่อ เป็นขวัญกำลังใจในการทำงาน เพราะจากการวิจัยพบว่า บุคลากรได้รับค่าตอบแทนน้อย ซึ่งเป็นสาเหตุให้บุคลากรลาออกบ่อย

1.10 ส่งเสริมให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เนื่องจากผู้ปกครองเป็นผู้ที่บทบาทสำคัญกับเด็กเมื่อเด็กอยู่ที่บ้าน ดังนั้น การที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วม เข้ามาช่วยการดำเนินงาน และกิจกรรมของ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ก็จะทำให้ผู้ปกครองเข้าใจปัญหา และความต้องการของ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และให้การสนับสนุนได้ จะทำให้การจัดการศึกษา ระดับปฐมวัย ของผู้บริหาร ครู และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประสบผลสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับ สภาพปัญหา การดำเนินการบริการด้านการศึกษาตาม มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ที่เก็บค่าบริการ น้อย 500 - 1,000 บาท/เดือน
2. ควรศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินการบริการ ด้านการศึกษา ตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเอกชน
3. ควรศึกษาความต้องการในการฝึกอบรมของผู้บริหาร ครู ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
4. ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการดำเนินการบริการด้านการศึกษาตาม มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย เช่น ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้ประกอบอาหารสำหรับเด็ก

ปฐมวัย ด้านสภาพแวดล้อม กิจกรรมที่สร้างการมีส่วนร่วมระหว่างสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยกับ
ผู้ปกครอง ค่าตอบแทนที่เหมาะสม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมประชาสัมพันธ์. (2536). *บริการรับเลี้ยงเด็กกลางวันความจำเป็นของสังคมเมืองในปัจจุบัน*.
กรุงเทพฯ: เอลโล่การพิมพ์.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2546*. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์คุรุสภา.
- . (2540). *หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พ.ศ. 2540*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- . (2546). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3 - 5 ปี)*.
กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ. ถ่ายเอกสาร.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2542). *มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การ
ปกครองส่วนท้องถิ่น*. กระทรวงมหาดไทย.
- กรมอนามัย. (2549). *คู่มือการดำเนินงานโครงการศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ กรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ:
สำนักกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.
- กรมอนามัย. (2548). *คู่มือการประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ*. นนทบุรี: องค์การ
รับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- เกษร โพธิ์ศรี. (2546). *การศึกษาความพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของ
โรงเรียนชุมชนพัฒนา จังหวัดสระแก้ว*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี:
มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- กิตติ วัฒนกุล. (2544). *พฤติกรรมการสอนปฐมวัยศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช.
- กว้าง ไพรวรรณ. (2545, กุมภาพันธ์). ผู้เรียนเป็นสำคัญ. *สานปฏิรูป*. 4(47): 47-49.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2543). ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย. *วารสารการศึกษา
ปฐมวัย*. 3(3): 17-24.
- . (2546, 2 เมษายน). หลักสูตรท้องถิ่นกับการศึกษาปฐมวัย. *การศึกษาปฐมวัย*. 7(2):
9-19.
- . (2542, กรกฎาคม). รู้จักในโรงเรียนอนุบาล. *วารสารการศึกษาปฐมวัย*. 1(3): 32-37.
- . (2547, กรกฎาคม). การจัดการศึกษาสำหรับเด็กวัยเตาะแตะ. *วารสารการศึกษา
ปฐมวัย*. 6(3): 12 - 13.

- . (2542). *การเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน*. กรุงเทพฯ: ไซติสุขการพิมพ์.
- . (2541, มกราคม). *อุปกรณ์การเรียนรู้อุปกรณ์สำหรับเด็กปฐมวัย*. *วารสารการศึกษาปฐมวัย*. 2(1): 10-19.
- . (2542, กรกฎาคม). *ความหมายของการศึกษาปฐมวัย*. *วารสารการศึกษาปฐมวัย*. 3(3): 17 – 24.
- . (2542, เมษายน). *โรงเรียนเด็กเล็ก : Nursery school*. *วารสารการศึกษาปฐมวัย*. 4(2): 16 - 21.
- . (2543, มกราคม). *สถานเลี้ยงเด็ก : Nursery* . *วารสารการศึกษาปฐมวัย*. 4(1): 14 – 23.
- กุศล สุทธธาดา; และจิตตินันท์ เดชะคุปต์. (2544). *รูปแบบและระบบการจัดบริการสถานเลี้ยงดูเด็กที่มีคุณภาพในประเทศไทย : กรณีพินิจศึกษา*. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ขวัญจิรา ภูสังข์; และคนอื่นๆ. (2543). *การจัดสภาพแวดล้อมสถานศึกษาอนุบาล*. *วารสารการศึกษาปฐมวัย*. 4(3): 49 - 57.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน สำนักราชมนตรี. (2523). *นโยบายแผนพัฒนาเด็กระยะยาว 2522*. กรุงเทพฯ: มงคล.
- จันทร์ จันทรสุขสวัสดิ์. (2546). *ศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนอนุบาลจันทร์ อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา*. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- จิตตินันท์ เดชะคุปต์. (2544). *หลักสูตรและกิจกรรมเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ*. เอกสารประกอบการสอนวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จีรพร ศรีวัฒนานุกุลกิจ. (2542). *สถานรับเลี้ยงเด็ก : สภาพ ปัญหา และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการใช้บริการ*. รายงานวิจัย. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ฉวีวรรณ จึงเจริญ. (2528). *หัวใจเด็กก่อนวัยเรียน เล่ม 3*. ชมรมไทยอิสราเอล. กรุงเทพฯ: อักษรไทย.
- ชัยพร สกุลพนารักษ์. (2544). *ศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน เขตบางแค กรุงเทพมหานคร* . วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.

- ดุษฎี โยเหลา และคณะ. (2545). การศึกษาชั้นทามติเกี่ยวกับการจัดบริการสถานเลี้ยงดูเด็กในประเทศไทย. *วารสารพฤกษศาสตร์*. 7(1): 16.
- ธรรมบุญ นวลใจ. (2541). หัวใจแห่งการศึกษาสำหรับเด็ก 1 – 5 ขวบ. กรุงเทพฯ: คำแก้วการพิมพ์
- นภดล หัตถาพงษ์. (2547). การดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ในสังกัดสถาบันกาอาชีวศึกษาภาคตะวันออก 8. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- นภเนตร ธรรมบวร. (2541). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นภเนตร ธรรมบวร; และ อารยา สุขวงศ์. (2541). *รูปแบบการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยต่ำกว่า 3 ขวบ*. กรุงเทพฯ: โครงการบ้านหนูน้อย สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- นิภา รักภกวงศ์. (2546). *ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนยอแซฟวิทยา อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- น้ำทิพย์ เสือสารรัตน์. (2546). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาในโรงเรียนเอกชนกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- เบญจา แสงมลิ. (2546). *การพัฒนาเด็กปฐมวัย*. ชุดพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- ประคอง บุญสร้าง. (2549). *ปัญหาการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอะเซิงเทรา เขต 2*. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- พรชัย สมพงษ์พันธ์. (2546). *การศึกษาประสิทธิผลของโครงการสิ่งแวดล้อมชุมชนที่ใช้ในโรงเรียนภัทรบพิตร*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (เศรษฐศาสตร์การศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พรทิพย์ สวิล. (2537). *การจัดกิจกรรมการสอนของครูกับความพร้อมทางการเรียนของเด็กก่อนวัยเรียนในโรงเรียนอนุบาลของรัฐบาลและเอกชน*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- พรเพ็ญ ประชาภิญญา. (2548). การรับรู้การดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของผู้ปกครองในโรงเรียนประถมศึกษา เขตอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี . สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พรสวรรค์ วีระยุทธศิลป์. (2540). ทักษะการศึกษาปฐมวัย. วารสารการศึกษาปฐมวัย. 1(3): 6.
- ภัทราภรณ์ นันทวงศ์. (2546). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครลำปาง. ปรินญาณินพนธ์ คบ.ม. (การบริหารการศึกษา). ลำปาง: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏลำปาง. ถ่ายเอกสาร.
- เพ็ญศรี สมว่าง. (2545). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ คบ.ม. (การบริหารการศึกษา). ลำปาง: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มาลี โชติมา. (2546). การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลโชติมา เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.
- มลฤดี ศักดิ์คำ. (2548). การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- เยาวนุช ทานาม. (2545). การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในโรงเรียนสอนภาษาจีน . ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2541). แนวทางในการจัดตั้งศูนย์เด็กปฐมวัย. (เอกสารประกอบการสอนวิชาการศึกษาปฐมวัย) ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2542). การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: เอพีกราฟฟิกส์ดีไซน์.
- (2542). กิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: เอพีกราฟฟิกส์ดีไซน์.
- (2542). การศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ: เอพีกราฟฟิกส์ดีไซน์.

- รัศมี ตันเจริญ. (25420). *การบริการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏ
บ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- รุ่ง แก้วแดง. (2544). *นโยบายและแผนการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย (0-5 ปี)*. กรุงเทพฯ: พริกหวาน
กราฟฟิค.
- วรรณพร กาญจนภา. (2545). *การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย
ในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย)
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2542). *การวิจัยการศึกษาปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: โปรแกรมวิชาการวัดผลทางการ
ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร.
- วัชรภรณ์ พัยค์เมธี. (2546). *การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่
พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่*.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วันดี เกตุบุรณ. (2545). *การมีส่วนร่วมและข้อเสนอแนะของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา
ระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตร
และการสอน). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- วิจารณ์ ธาณีวัฒน์. (2549). *ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในฝัน สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาชลบุรี เขต 2*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- วิโรจน์ พรหมหรรษ์. (2545). *ความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อกาจัดการศึกษา
ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลตำบลบางคล้า*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.
(การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร
- วิลาสินี ฤกษ์จุฬิมล. (2540, กรกฎาคม). *ทัศนะการศึกษาปฐมวัย*. *วารสารการศึกษาปฐมวัย*.
1(3): 6.
- วิศิษฎ์ วิเศษเกียรติ. (2541). *ความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อกาจัดการศึกษา
ระดับประถมศึกษาของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
(การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- ศึกษานิเทศก์, กระทรวง. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข
เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติ
การศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สภาลาดพร้าว.

- สิรินทร์ทิพย์ เกสร. (2545). *บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและผู้นำชุมชนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ คบ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. ถ่ายเอกสาร.
- สุกัญญา ดอกพวง. (2549). *การศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนปฐมวัยต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษา ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตราชวัตรบูรณะ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุจินดา ขจรศิลป์. (2543). *จิตวิทยาพัฒนาการเด็ก*. เอกสารประกอบการอบรมครูโรงเรียนเอกชน ระดับก่อนประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สุดารัตน์ แซ่ซี. (2542). *ความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตลาดพร้าว*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร
- สุดารัตน์ วัฒนพฤกษา. (2545). *บทบาทของครูใหญ่ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชน เขตการศึกษาที่ 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุปราณี รื่นพิทักษ์. (2545). *การศึกษาความคิดเห็นของครู ผู้ดูแลเด็กและผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุพรรณิ วรณเพ็ชร. (2551). *การศึกษาสภาพความเป็นจริงและความคาดหวังเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย โรงเรียนในเครือมารีย์วิทย์*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สุภาพร สุวรรณศรีนนท์. (2549). *บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการสร้างเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ในเขตบางกอกน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3*. ปริญญาโท กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุริยะ ราชวงศ์. (2545). *การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อคุณภาพการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของโรงเรียนอนุบาลวัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- สุวรรณ วิลารักษ์. (2543). *ความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนศูนย์ปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา*. ปริญญาโท กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). *มาตรฐานการศึกษาเพื่อประเมินคุณภาพภายนอก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- อภิญา เวชชชัย. (2544). *รายงานการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- Albury, Ronald Fraham. (1976). *The development of guiding principle for the establishment and organization of a Parish Day Nursery School*. New York.
- Essa, E. (1996). *Introduction to early childhood education*. 2 ed. Albany: Delmar Publishers.
- Feeney, S; Cristensen, D; & Moravich, E. (1987). *Who am I in the live of children ?* 3rd ed. Columbus: Merrill.
- Good, C.V. (editer). (1945). *Dictionary of education*. New York and London: MC Graw-Hill Book.
- Honig, A.S. (1986). *Recherch in ravine : stress and coping in children in J.B. Mc. CRACKEN (ED)*.
- Hymes, J.L.Jr. (1967). *Early childhood education : An introduction to the program*. Washington D.C. : The national association for education of young children.
- Keister, M. (1977). *The good life for entrench toddlers*. 2 ed. Washington, DC. NAEYC.

Massoglia, E.T. Dr. (1977). *Early childhood education in the home*. Delmar Publishers
Copyright by Little Educational Publishing.

Medsen, Kim Ann. (1997). *An examination of multiple intelligence's exhibited by
preschool childhood in a Child Care Center*. Dissertation, Ed.D.

(educational Psychology) The University of Nebraska - Lincoln. Photocopied

Morrison, George S. (1988). Education and Development of Infants, Toddlers and
Preschoolers. *Library of Congress Cataloging-in-Publication Data*. (3), 115-
119.

Swaminathan, M. (1988). *The first three years; A force book on early childhood
care and education*. Bangkok UNESCO.

Webb, N.E.C. (1989). Quality of child care center and commitment of their
caregivers. *Dissertation abstracts International*. 50-CEA.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ศึกษาการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ของ
สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในเขตบางซื่อ แบบสอบถามฉบับนี้มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 การดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็ก
ปฐมวัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย
ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในเขตบางซื่อ แบบสัมภาษณ์มี 2 ชุด

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหาร

ตอนที่ 2 การดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัยของสถานพัฒนาเด็ก
ปฐมวัย

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน

ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์ครู แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของครู

ตอนที่ 2 การดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัยของสถานพัฒนาเด็ก
ปฐมวัย

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ศึกษาการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษิตตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย
ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในเขตบางซื่อ

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครอง ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษิตตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในเขตบางซื่อ ว่ามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในแต่ละด้านมากน้อยเพียงใด ซึ่งแบบสอบถามมี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง ประกอบด้วย อาชีพ รายได้รวมของครอบครัวต่อเดือน วุฒิการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับ การดำเนินงานการบริการด้านการศึกษิตตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในเขตบางซื่อ ใน 6 ด้านคือ การส่งเสริมสุขภาพ การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก บริการอาหารสะอาด ปลอดภัย สิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย บุคลากร การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) โดยใช้เกณฑ์การกำหนดน้ำหนักคะแนน และมาตราส่วนประมาณค่าจัดอันดับ 5 ระดับ ตั้งแต่ระดับที่มีความคิดเห็น ต่อการดำเนินงาน น้อยที่สุด ถึงระดับที่มีความคิดเห็น ต่อการดำเนินงานมากที่สุด

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูง ที่ท่านได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามการวิจัยเป็นอย่างดี

อนุรักษ์ มาสเนตร

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ศึกษาการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย
ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในเขตบางซื่อ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ซึ่งตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. อาชีพ

- () รัฐบาล
 () รัฐวิสาหกิจ
 () รับจ้าง
 () ธุรกิจส่วนตัว
 () อื่นๆ โปรดระบุ.....

2. รายได้รวมของครอบครัวต่อเดือน

- () น้อยกว่า 5,000 บาท/เดือน
 () 5,000-10,000 บาท/เดือน
 () 10,001-20,000 บาท/เดือน
 () 20,001-30,000 บาท/เดือน
 () มากกว่า 30,000 บาท/เดือน

3. วุฒิการศึกษา

- () ต่ำกว่าปริญญาตรี
 () ปริญญาตรี
 () สูงกว่าปริญญาตรี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามที่เกี่ยวกับ การดำเนินงานการบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์
เด็กเล็กกรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ
โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านแต่ละข้อเพียงคำตอบเดียว

ข้อ	ท่านเห็นว่าสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีการดำเนินงาน ในกิจกรรมต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด	ระดับการดำเนินงาน				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
1	การส่งเสริมสุขภาพ มีการชั่งน้ำหนักวัดส่วนสูง พร้อมทั้งบันทึกข้อมูล					
2	ครูตรวจสุขภาพร่างกายเด็กเป็นประจำทุกวันพร้อมทั้ง บันทึกข้อมูล					
3	เมื่อมีเด็กป่วยขณะที่อยู่ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยได้ จัดแยกเด็กป่วยออกเป็นสัดส่วนและอยู่ในการดูแลของ ครูตลอดเวลา					
4	บริการ การรักษาพยาบาลเบื้องต้นแก่เด็กขณะที่ป่วย อยู่ที่สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย					
5	ตรวจร่างกายเด็กก่อนรับเข้าพัฒนาในสถานพัฒนาเด็ก ปฐมวัย					
6	จัดอาหารที่มีสารอาหารครบ 5 หมู่ เพื่อการ เจริญเติบโตของเซลล์สมองและร่างกาย					
7	จัดอาหารว่างที่มีคุณค่าทางโภชนาการ					
8	ฝึกการแปรงฟันหลังรับประทานอาหาร					
9	ส่งเสริมการฝึกสุขนิสัยที่ดีในการดูแลตนเองของเด็ก					

ข้อ	ท่านเห็นว่าสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีการดำเนินงาน ในกิจกรรมต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด	ระดับการดำเนินงาน				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
1	การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ประเมินพัฒนาการเด็กตามเกณฑ์อายุ อย่างต่อเนื่อง					
2	เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นและเลือกทำกิจกรรมตาม ความสนใจ					
3	จัดกิจกรรมการเล่านิทาน ร้องเพลง และกิจกรรมการ เคลื่อนไหวและจังหวะให้เด็ก					
4	จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้เด็กได้เรียนรู้จาก ประสบการณ์จริง					
5	จัดกิจกรรมให้เหมาะสมตามวัยทั้งในห้องเรียนและ นอกห้องเรียน					
6	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการ ด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา					
7	เรียนรู้โดยผ่านการเล่น เช่น เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นบล็อก เป็นต้น					
8	จัดกิจกรรมให้เด็กได้ทำทั้งกิจกรรมกลุ่มและเดี่ยว					
9	แสดงตารางการจัดกิจกรรมประจำวันให้รู้ว่ามีการจัด กิจกรรมอะไรบ้างในแต่ละวัน					
10	ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกตามความสามารถและ ความถนัดของตนเอง					

ข้อ	ท่านเห็นว่าสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีการดำเนินงาน ในกิจกรรมต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด	ระดับการดำเนินงาน				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
1	อาหารสะอาด ปลอดภัย ประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงความรู้ความสามารถของผู้ ปรุงอาหาร					
2	มีข่าวสารถึงผู้ปกครองเกี่ยวกับการตรวจสุขภาพของผู้ ปรุงอาหาร					
3	ผู้ปรุงอาหารสำหรับเด็กแต่งกายสะอาดเรียบร้อย มี ผ้ากันเปื้อนหรือหมวกคลุม					
4	จัดให้มีสถานที่เตรียม และ ปรุงอาหาร สะอาด ไม่มี กลิ่นคาวรบกวนเด็ก					
5	สถานที่เตรียมนมแยกจากบริเวณที่ประกอบอาหาร					
6	สถานที่ประกอบอาหารแยกจากบริเวณที่นอนและ บริเวณจัดกิจกรรม					
7	ภาชนะใส่อาหารสำหรับเด็กทำจากวัสดุที่ปลอดภัย ปราศจากสารปนเปื้อน					
8	อุปกรณ์และภาชนะ ที่ใช้ปรุงอาหาร สะอาด มีสภาพ ดีไม่ชำรุด					
9	มีตู้เก็บภาชนะที่สามารถป้องกันแมลง หรือสัตว์นำ โรค					
10	ตรวจสอบความสะอาดของอาหารก่อนนำมาปรุงทุก ครั้ง					

ข้อ	ท่านเห็นว่าสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีการดำเนินงาน ในกิจกรรมต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด	ระดับการดำเนินงาน				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
1	สิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย สภาพแวดล้อมของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยสะอาด ไม่เป็นอันตรายต่อเด็ก					
2	การจัดสภาพห้องเรียนสะดวกต่อการเคลื่อนไหวและ เปลี่ยนกิจกรรมของเด็ก					
3	เครื่องเล่นสนามมีจำนวนเพียงพอกับจำนวนเด็ก					
4	สนามเด็กเล่นและเครื่องเล่นอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้					
5	จัดการเรียนรู้ผ่านการเล่นของเด็กเพื่อให้เด็กเรียนรู้ เกี่ยวกับตนเองและโลกที่เด็กอยู่					
6	ห้องน้ำห้องส้วม สะอาดปลอดภัย แยกเป็นสัดส่วน					
7	ขนาดของโถส้วมเหมาะสมเพียงพอต่อการใช้ของเด็ก					
8	กำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย					
9	บริเวณสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มีประตูเปิดปิด สะดวกปลอดภัย					

ข้อ	ท่านเห็นว่าสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีการดำเนินงานในกิจกรรมต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด	ระดับการดำเนินงาน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	บุคลากร ผู้บริหาร มีความรู้ความสามารถในงานวิชาการและการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป					
2	ครูผู้สอนหรือครูพี่เลี้ยงมีความรู้ความเข้าใจหรือมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้และดูแลเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
3	ครูผู้สอนหรือครูพี่เลี้ยงมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี					
4	ครูผู้สอนหรือครูพี่เลี้ยงเป็นผู้ที่มีความใฝ่รู้และศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ					
5	ครูผู้สอนหรือครูพี่เลี้ยงมีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการและพัฒนาการตามวัยของเด็ก					
6	ครูผู้สอนหรือครูพี่เลี้ยงจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
7	ครูผู้สอนหรือครูพี่เลี้ยงเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก					
8	ครูผู้สอนหรือครูพี่เลี้ยงมีการปฏิบัติต่อเด็กเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง					
9	จำนวนครูผู้สอนหรือครูพี่เลี้ยงเหมาะสมกับจำนวนของเด็ก					
10	ครูผู้สอนหรือครูพี่เลี้ยงมีความรู้ที่สามารถเป็นที่ปรึกษาให้กับผู้ปกครองเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก					

ข้อ	สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆต่อไปนี้เพียงใด	ระดับการดำเนินงาน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ของเด็ก					
2	ผู้ปกครองเข้ามาเป็นวิทยากรพิเศษให้กับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย					
3	เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่นกิจกรรมวันสำคัญหรือกิจกรรมอื่น					
4	ผู้ปกครองได้พบปะสนทนาพูดคุยเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของบุตรหลาน					
5	ให้ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กแก่ผู้ปกครอง					
6	เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้าเยี่ยมชมสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย					
7	จัดกิจกรรมที่ประสานสัมพันธ์กับผู้ปกครอง เช่นการมางานนิทรรศการและการเยี่ยมชมชั้นเรียน					
8	ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ผู้ปกครองได้ทราบ					
9	จัดทำสารสัมพันธ์เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างครูและผู้ปกครอง					
10	ผู้ปกครองให้ความช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินงานของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เช่นการบริจาคทรัพย์สิน วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน ฯลฯ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก					

แบบสัมภาษณ์

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร

เรื่อง ศึกษาการดำเนินงานการบริการการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย
ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในเขตบางซื่อ

คำชี้แจง

เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้บริหาร เป็นการสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหาร ได้แก่ ชื่อ - สกุล ยศ ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในการทำงานในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเอกชน วุฒิทางการศึกษา

ตอนที่ 2 การดำเนินงานการบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย ในเขตบางซื่อ เป็นการสัมภาษณ์การดำเนินงานของผู้บริหาร ใน 6 ด้าน คือ การส่งเสริมสุขภาพ การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก บริการอาหารสะอาดปลอดภัย สิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย บุคลากร การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย เป็นการสัมภาษณ์ผู้บริหาร

สัมภาษณ์วันที่...../...../.....

เวลา.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ยศ / ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....ตำแหน่ง.....

หน่วยงาน.....สังกัด.....

ประสบการณ์ในการบริหารงานในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย.....ปี

วุฒิการศึกษา.....

จำนวนบุคลากรในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย.....

จำนวนเด็กในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย.....

ตอนที่ 2 การดำเนินงานการบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย
ในเขตบางซื่อ ใน 6 ด้าน คือ การส่งเสริมสุขภาพ การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก บริการอาหารสะอาด
ปลอดภัย สิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย บุคลากร การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

1. ท่านมีนโยบายในการบริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยของท่านอย่างไร

.....
.....
.....

2. สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยของท่าน มีจุดเด่นอย่างไร

.....
.....
.....

3. ท่านมีวิธีการดำเนินงานตามมาตรฐานของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยของท่านอย่างไร

.....
.....
.....

4. ท่านสามารถดำเนินงานตามมาตรฐานของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในด้านใดบ้าง (การส่งเสริมสุขภาพ การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก บริการอาหาร สะอาดปลอดภัย สิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย บุคลากร การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง)

.....

.....

.....

5. การดำเนินงานด้านใดที่ท่านเห็นว่าควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 ท่านมีปัญหาคุประสงค์ในการดำเนินงาน ตามมาตรฐานของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

แนวทางการแก้ปัญหาการดำเนินงานการบริการการศึกษาตามมาตรฐานของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์

ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์ครู

เรื่อง ศึกษาการดำเนินงานการบริการการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย ของ
สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในเขตบางซื่อ

คำชี้แจง

เป็นแบบสัมภาษณ์ครู แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของครู เป็นการสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปของครู ได้แก่ ชื่อ - สกุล ยศ ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในการทำงานในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเอกชน วุฒิทางการศึกษา

ตอนที่ 2 เกaredำเนินงานการบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย ในเขตบางซื่อเป็นการสัมภาษณ์ การดำเนินงานของครู ใน 6 ด้าน คือ การส่งเสริมสุขภาพ การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก บริการอาหารสะอาดปลอดภัย สิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย บุคลากร การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

ตอนที่ 3 ปัญหาข้อเสนอนแนะ ในการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย เป็นการสัมภาษณ์ ครู

สัมภาษณ์วันที่...../...../.....

เวลา.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ยศ / ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....ตำแหน่ง.....

หน่วยงาน.....สังกัด.....

ประสบการณ์ในการทำงานในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย.....ปี

วุฒิการศึกษา.....

ท่านดูแลเด็กอายุ.....

จำนวนเด็กในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย.....คน

ตอนที่ 2 การดำเนินงานการบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย
ในเขตบางซื่อ ใน 6 ด้าน คือ การส่งเสริมสุขภาพ การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก บริการอาหารสะอาด
และปลอดภัย สิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย บุคลากร การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

1. ท่านมีกลยุทธ์ หรือวิธีการดำเนินงานตามมาตรฐานของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างไร

.....
.....
.....

2. ท่านสามารถปฏิบัติงานตามมาตรฐานของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยบรรลุตามเป้าหมาย และ
วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในด้านใดบ้าง(การส่งเสริมสุขภาพ การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก บริการอาหาร
สะอาดและปลอดภัย สิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย บุคลากร การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง)

.....
.....
.....

3. การดำเนินงานด้านใดที่ท่านเห็นว่าควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

.....
.....
.....

ตอนที่ 3 ท่านมีปัญหาคู่สรรคในการดำเนินงาน ตามมาตรฐานของสถานพัฒนาเด็ก
ปฐมวัยอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....

แนวทางการแก้ปัญหาคู่สรรคดำเนินงานการบริการการศึกษาตามมาตรฐานของสถานพัฒนา
เด็ก ปฐมวัย

.....
.....
.....

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรือโท ดร.ไพฑูริย์ อ่อนมั่ง	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์ ดร.เสกสรรค์ ทองคำบรรจง	อาจารย์ประจำภาควิชาการวัดผลและวิจัย
ทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์ ดร.นิตย์ โรจนรัตนวาณิชย์	อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง	อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวพา เดชะคุปต์	รองศาสตราจารย์ประจำสาขาการศึกษา
ปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวอนุรักษ์ มาสเนตร
วันเดือนปีเกิด	6 มีนาคม 2503
สถานที่เกิด	อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	143 / 107 ถ.ริมคลองประปา แขวงบางซื่อ เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร 10800
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ผู้ดำเนินการสถานรับเลี้ยงเด็ก
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สถานรับเลี้ยงเด็กเอกสิทธิ์เอนอสเซอร์

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2519	มัธยมศึกษาตอนต้น จาก โรงเรียนคำเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์
พ.ศ. 2521	มัธยมศึกษาตอนปลาย จาก โรงเรียนคำเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์
พ.ศ. 2524	ประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูง (ป.กศ.สูง) จาก วิทยาลัยครูอุบลราชธานี
พ.ศ. 2530	ปริญญาตรีการศึกษาบัณฑิต (กศบ.) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2545	ปริญญาตรีศึกษาศาสตร์บัณฑิต (ศศ.บ.) จาก มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ. 2552	ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ